

КНИЖКАНКА

про всі книжки

review

і всіх письменників

Handwritten signature

vote

Політична філософія

Еко-майбутнє

save

Пам'ятаєте, яке сьогодні число? Ні? Забули?
Неважливо, головне – передплата ніколи не закінчується

21644
наш індекс

Передплата 2004
2005

Сергій Кримський

Ігорь Лисев

Центр практичної філософії спільно з філософським факультетом Київського університету провели міжнародну наукову конференцію **Філософія природи та практична філософія**. Досі росіяни вважали піонерами вивчення цієї проблеми на теренах СНД. Вони й приїхали до Києва повчити тутешніх колег уму-розуму. Але після доповіді доктора філософії **Анатолія ТОЛСТОУХОВА** заступник директора Російської Академії наук **Ігорь ЛИСЕВ** розвів руками (на знімку): не вам у нас, а нам у вас варто вчитися. І запропонував співпрацю. А після виступу **Сергія КРИМСЬКОГО** визначилися і конкретні теми спільних україно-російських досліджень.

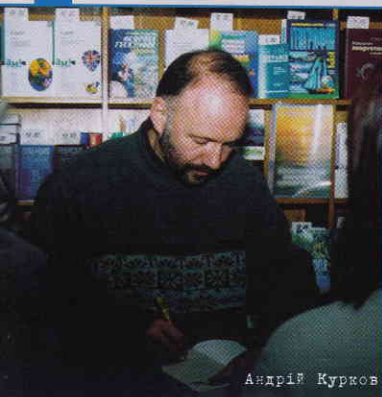
ІНКУБАТОР ФІЛОСОФСЬКИХ КНИЖОК

ПИСЬМЕННИКИ ЗА ПРИЛAVКОМ + 50%

Уже втретє з ініціативи **Андрія КУРКОВА** в столичній книгарні «Наукова думка» відбулася акція **Письменники за прилавком**.

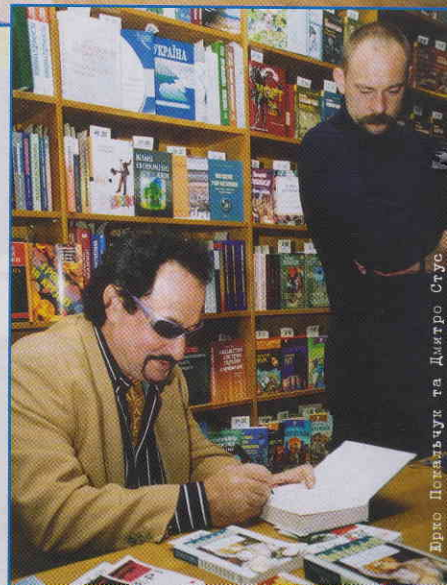
За свідченням дирекції, виторг магазину в такі дні збільшується наполовину. А ще — у «Науковій думки» з'являються нові постійні читачі, серед яких найбільше студентів. Цього разу чемпіоном за кількістю підписаних книжок став **Дмитро СТУС** (він представляв свою книгу «Василь Стус: життя як творчість»). Наступна акція тут — серединою листопада.

Андрій Курков

Андрій Кожогра

Дмитро Стус

Світлани Костянтина Родика

ЗМІСТ

6-9

ПРО ПОЛІТИКУ ВПРИТУЛ І ЧЕРЕЗ
ПРИЗМУ

15-17

ВІЙНИ СЬГОДНІ, ВЧОРА, ЗАВТРА

18-19

ЩО ГОВОРЯТЬ ПРО ВИДАВЦІВ
ЦФРИ

24

СПЕКОТНО, ГАРЯЧЕ, ПАРКО

26-29

ХОХМА І БОМБА ЖАДАНА

31

ЦЬОГО ДНЯ...

ФУТУРОЛОГІЯ
ВІД ПРАГМАТИКИ

Під час публічного захисту докторської дисертації Анатолія ТОЛСТОУХОВА йшлося про започаткування ним нового напрямку в сучасній українській філософії: політичної футурології еко-майбутнього. У підґрунті дисертації — сьогорічна книжка пана Толстоухова «Глобалізація. Влада. Еко-майбутнє».

Костянтин РОДИК

Як і кожна футурологічна праця, ця книжка починається з апокаліптичних образів: «Суспільство некомпенсаційних ризиків... які не мають конкретного винуватця («ризик колективної безвідповідальності»). Вони ініціюють виникнення нової нерівності: одні люди роблять ризики, інші змушені жити в ризикогенному середовищі. Постіндустріальні ризики — «демократичні» в тому значенні, що наздоганяють і тих, хто їх створює... Ціна екологічної безвідповідальності людства зростає до ціни його власного буття... Антиекологічні цінності... екоцид... еко-омніцид, що може реалізуватися вже у першій половині XXI сторіччя».

Як ми дійшли до життя такого? Будь ласка: «Індустріальне суспільство — суспільство «логіки кількості»... штучний світ, занурений у природне середовище... Модерн потребує адаптації людини до промислового середовища замість того, щоб вирішувати гуманістичну проблему адаптації цього середовища до людини... В остаточному підсумку культура техногенної цивілізації стала означати денатуралізацію світу — розчинення всього натурально-го у штучному».

Вже в передній частині роботи виникають ексклюзивні акценти, як-от: «Реальна небезпека руйнування людини як біосоціальної тілесності». І — вступний висновок: «Ми страждаємо від негнучкості нашого мислення, від його застарілості... Потребуємо зміни старої і становлення нової парадигми світоустрою».

Зміну парадигми, «формування Великої Екологічної Альтернативи», нав'язує сам процес глобалізації. Оскільки «людство у всіх його основних вимірах стає інтегральним цілим», то в ідеалі цією нагальною проблемою мали би перейнятися наддержавні утворення з правом вирішального голосу («відчувається настійна потреба у створенні інтернаціональних інститутів, які мають володіти реальною примусовою владою»). Першою спробою інтернаціональної відповіді на глобалізаційний виклик стало форму-

вання Римського клубу (70-80-ті рр. XX століття). 1992 року в Ріо-де-Жанейро зібрався перший світовий форум з еко-майбутнього, 2002-го — другий, в Йоганесбурзі. Саме на цих представницьких зібраннях окреслено концепцію «сталого розвитку», яку нині вважають за «керівництва до дій», принаймні, у розвинених країнах.

А.Толстоухов приділяє доволі уваги аналізу цієї концепції й доходить висновку про її «економоецентризм», притаманний індустріальній добі, а у філософському вимірі — світоглядній ідеї Просвітництва. Тобто, ідеологія «сталого розвитку» — це «косметика» старої парадигми, що й далі продукує «поширення специфічного економічного способу мислення, заснованого на категорії доходу, ринковому фетишизмі, феномені «економічної людини», абстрактного індивіда, про якого відомо лише те, що він — споживач... Людина в такому контексті... не більше, ніж рушійний момент у циркуляції товарів і грошей... має цінність і зміст виключно як виборець і покупець».

Відтак, сподівань, що вже ближчим часом великі держави, всуціль підпорядковані бізнесовому інтересу, предметно візьмуться за моделювання еко-майбутнього «з людським обличчям», — таких сподівань мало. Бо влада доби глобалізації характеризується автором так: «В результаті зрощування ділової і політичної еліти... влада прямо переходить до представників великого бізнесу або концентрується в руках політичних угруповань, які підзвітні економічним суб'єктам і фактично не підконтрольні громадянському суспільству». «Можливо, — пише А.Толстоухов, — XXI сторіччя увійде в історію як початок епохи Великої Відмови», але поки що «важко оцінити, наскільки велике нині бажання провідних світових політиків спільно приступити до вирішення невідкладних екологічних проблем».

Таким чином — попри визнання міжнародного пріоритету над національним, — розв'язання проблеми еко-майбутнього можливе нині лише на рівні прикладу окремих країн. Тим більше, що глобальна еколо-

Засновник і видавець:
ТОВ «Редакція газети «Книжник-Ревю».
Виходить з серпня 2000 р.
Свідцтво про реєстрацію:
КВ №4463 від 11 серпня 2000 р.

За підтримки
Фонду сприяння
розвитку мистецтва.
Почесний Президент
Анатолій ТОЛСТОУХОВ

Передруки і переклади дозволені лише за згодою редакції. Редакція може не поділяти погляди авторів. Відповідальність за достовірність інформації несуть автори публікацій, реклами © — рекламодавці.

Головний редактор
перший заступник
редактор
обкладинка
верстка

Костянтин Родик;
Галина Родіна;
Тетяна Щербаченко;
Дмитро Родик;
Костянтин Шушпанов.

Адреса редакції: Андріївський узвіз, 2-в,
Київ-70, 04070.
Тел.: (044) 238-65-19, 416-05-57.
Адреса для листування: а/с 135, Київ-70, 04070
e-mail: booker@review.kiev.ua

ІНДЕКС «КНИЖНИК-РЕВЮ» — 21644

© «Книжник-review» 2004

Друкарські роботи забезпечило ТОВ «Тріада»,
вул. Артема, 25. Тел.: 531-30-80.

Зам. №

Наклад — 3000

гічна криза у політичному вимірі — це «феномен скорпіона»: «Проблема самозбереження національних держав може виявитися нерозв'язною, якщо їх еліти не піддадуть найретельнішому дослідженню наслідки нинішнього вибуху глобалізаційних процесів».

Аналіз параметрів сучасної політичної влади — центральна части-

на рецензованої книги, що фіксує навіть її назва: «Глобалізація. Влада. Еко-майбутнє». Автор щиро шкодує, що «етичні характеристики влади, на жаль, нині вже не є головними проблемами... Дискусії про моральність легальних основ влади усе більш відходять до царини політичної філософії, представляючи скоріше сферу чисто теоретичного, ніж практичного інтересу». З одного боку, така ситуація дає підставу для констатації, що «державна влада на сучасному етапі вирішує майже все», а з іншого — «виведення за дужки» людини, як одиниці політичного виміру, веде до системних збоїв: «Можна навести безліч прикладів з економічного, соціального, політичного життя, коли доцільні рішення перетворюються

або у безцільну витрату коштів, або мають трагічні наслідки. На певному етапі система керування стає складнішою від системи, якою треба керувати».

Саме до таких збоїв можна зарахувати й деякі події на українському владному Олімпі в контексті проблеми «еко-майбутнє». Наприклад, нещодавня реорганізація Міністерства навколишнього середовища виглядає цілком регресивною до висловлюваних у книзі думок: «Міністерство охорони навколишнього середовища має перетворитися в одне з ключових, подібно до міністерств закордонних і внутрішніх справ, економіки і фінансів. Як мені здається, міністр з охорони навколишнього середовища повинен мати право «вето».

Тут доктор філософії й водночас владний політик Анатолій Толстоухов переходить до розгляду власне українських перспектив на шляху до еко-майбутнього. Перш за все, на його думку, слід відмовитися «від пануючого нині уявлення про євротлантичну цивілізацію як незаперечний зразок для всього людства... подолати евроцентризм в існуючому нині соціально-гуманітарному знанні». Далі «проблема полягає в тому, щоб вибудувати національну перспективу на основі участі нашої країни в конкурсі загальнолюдських проектів еко-майбутнього».

Яким мусить бути цей український проект, наразі говорити рано. А проте, деякі контури проступають: автор вводить поняття «етноекологія»; наголошує на хибності думки про апріорну вищість пізніших форм цивілізації щодо попередніх; цікаво характеризує традиціоналістську державу, котра «не відіграла в людському універсумі роль того, хто створив цей універсум. Держава тут — виконавець приблизно тих же функцій, які виконував у лісі лісник... Ціннісна раціональність — іманентна властивість традиціоналістського суспільства — передбачає пріоритет цінності над ме-

РЕЗОНАНС-РЕЙТИНГ НОВИНОК

ЧУДОВА СІМКА

за версією експертів
«Книжник-Review»

1. Dawna fotografia lwowska. 1839—1939 / Наукова редакція: Александр Жакович. — Л.: Центр Європи, 368 с. (о)

Цю книжку можна було б ще назвати Фотографія польського Львова: від перших дагеротипів 1839-го до професійних знімків напередодні «щасливого» радянського визволення 1939-го. Між цим було життя, дбайливо зібране й прокоментоване упорядником. Тут і міщанська фотографія, і хроніка, і руйнування міста часів Першої світової, й відбудоване обличчя культурного центру першої половини ХХ століття. Аби книжка була цікавою польському читачеві, видавці підняли архіви приватних і музейних книгозбірень, щоб 440 унікальних світлин відновили саме ту атмосферу Львова, яку захоче придбати польський покупець.

1

2. Запорізька область: Ілюстрована енциклопедія. У 2-х томах. —

Запоріжжя: Дике поле, 558 с. (п)

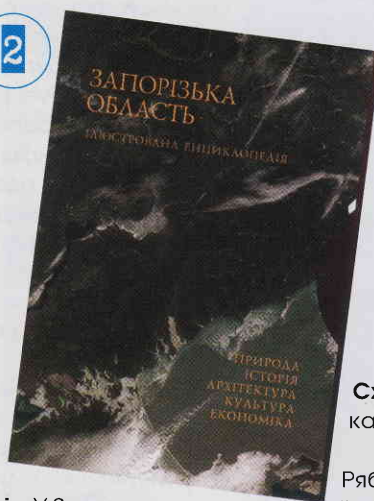
Том 1: **Природа, історія.** — 248 с.

Том 2: **Архітектура, культура, економіка, райони області.** — 304 с.

Видана за сприяння облдержадміністрації, облради та спілки промисловців і підприємців «Потенціал». Енциклопедія — захоплює запрошення до Запоріжжя. Двотомник містить багатий матеріал про історію заселення краю та сьогоденне життя області. Ілюстрації вдало доповнюють факти емоціями.

3. **Микола РЯБЧУК. Зона відчуження: українська олігархія між**

2

3

17,00 €

Сходом і Заходом. — К.: Критика, 224 с. (о)

Можна любити чи ні Миколу Рябчука, погоджуватися чи ні з його висновками, але діагностика «від Миколи» значно правдоподібніша за «Миколину погоду» на одному з телеканалів. У новій книжці Рябчука — паралелі між Зімбабве (там у незалежність і демократію граються вже майже чверть віку) та нами аж ніяк не на нашу користь. Нам іще рости й рости: конституцію вдосконалювати, президентів переобирати, «компрокат» на нерозумних громадян назбирувати...

4. **Ерік Р.ВУЛЬФ. Європа і народи без історії / Пер. з англ. Ігоря Пошивайла.** — К.: КМ Академія, 535 с. (о) **За сприяння МФ «Відчуження»**

тою... Швидше за все здійсниться перехід... до космо-організованого бачення, коли природа розглядається як особливий організм, куди включена людина. Дуже характерно, що таке бачення властиве давнім культурам».

Отже, до дискусії запропоновано ідею трансмутації традиціоналістського способу поєднання людини й довкілля. Тим більше, що «певною мірою людство повернулося до розуміння величезної глибини непізнаного і нерационального». Це — непростий рух, оскільки сама людська психологія незворотно змінилася; це — «рух від ідеї вільної і розумної людини, яка сама спроможна кардинально переробити природу і суспільство і, головніше, себе особисто, до людини, жорстко детермінованої економікою, політикою, релігією і т.ін. Починає робитися акцент на те, що у людини є не тільки розум і свідомість, а й підсвідомість, яка разом із інтуїцією надалі стають центром сучасної антропології... Свідомість і розум окремої людини і (що, на наш погляд, важливіше) **суспільна свідомість** не розуміються тепер як незалежні структури».

На цьому гостросюжетному повороті автор тимчасово ставить крапку. Тимчасово — бо, значує А.Толстоухова за автора ідей, котрі зовжди дістають логічне завершення, варто очікувати наступних публікацій. Зокрема, дальшого дослідження «антиентропійної функції культури» й обґрунтування названих, але не розгорнутих понять «неадаптивні» та «антимодерністські культури». Поціновувачам політологічної літератури варто очікувати глибшого аналізу ефективності «зелених» партій у світі та в Україні зокрема, як також висунення — на теоретичному рівні — ідеологічних лідерів на ролі локомотива еко-майбутнього (партії-«гальма» на шляху нової парадигми уже названі в цій праці: «Головні ідеологи техногенного суспільства — лібералізм і марксизм»). А можливо, це буде нова книжка, зцементована розвитком оригінальних міркувань про

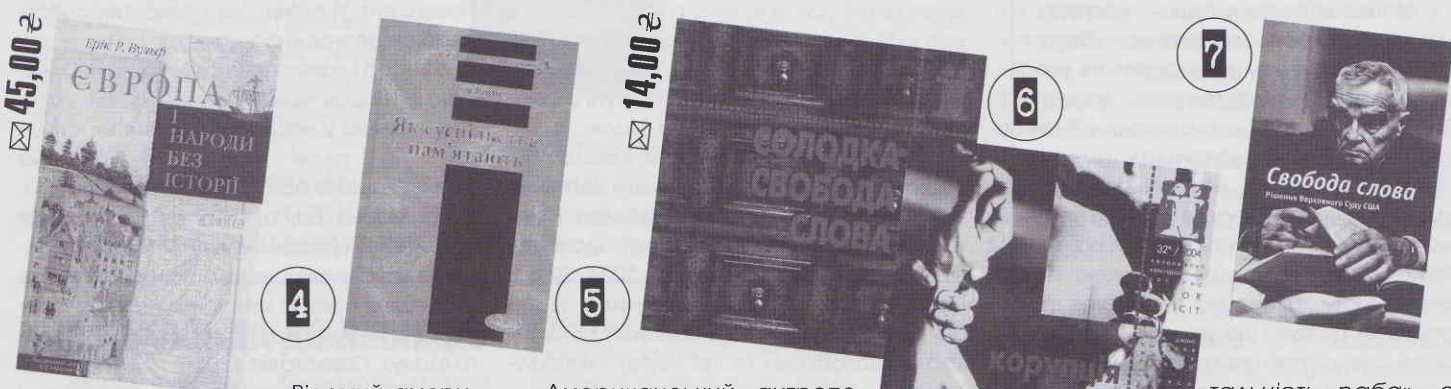
метаморфози «середнього класу» (з нетрадиційних авторських означень цієї соціальної страти: «Знання є, перш за все, продуктом їх основної діяльності, а не лише тільки вільною творчою само-реалізацією»).

Не здивуюся також, коли саме рецензована книжка здетонує появу в нас Футурологічної асоціації (на що натякає бодай така фраза: «Намітилася небезпечна тенденція до скорочення горизонту планування. У цьому плані класична фраза французького короля: «Після мене хоч потоп», — виглядає як прояв оптимізму й державної мудрости. Король планував підтримувати бажаний ним рівень життя, принаймні, 20-30 років»). Зрештою, не в натяках справа: попри змальовані на початку «агоністичні образи світу» — ця книжка вельми оптимістична, коли вважати за оптимізм ентузіастичне бажання жити в кращому світі. Причому, жити краще не самому й не просто «разом із народом», як це декларують усі політики, а з усвідомленням, що «увесь народ» не обмежується тільки нашими сучасниками, а містить у собі й прийдешні покоління». В цьому — приємна нетиповість для української влади Толстоухова-політика.

За своїм жанром «Глобалізація. Влада. Еко-майбутнє» — наукова монографія. Цим словом, «монографія», можна лякати читачів, бо традиційно ввижається млявий, перевантажений вузькоспеціальною термінологією, позбавлений емоцій текст (саме такий він чомусь милий членам ВАКУ). Анатолій Толстоухов уникнув глухих кутів цього «наукового стилю», але, водночас, і не дав волі своєму парадоксальному гумору. Гумору, якого не цуралися цитовані автором Тофлер, Бжезінський, Канетті — чи не всі відомі футурологи. Відтак, єдине, що заважає рецензованій книжці

Кт

Анатолій ТОЛСТОУХОВ. Глобалізація. Влада. Еко-майбутнє. — К.: ПАРАПАН, 308 с. (о)

Відомий американський історик, антрополог і суспільствознавець кидає антиглобалістський виклик усталеній точці зору про те, що європейці — єдині творці історії. Взявши за точку відліку 1400-й, автор на підставі великого фотодіагностичного матеріалу доводить, що скрізь воїни Європи вогнем, мечем і підкупом прокладали шлях своєму пануванню. Звісно, жодної знищеної цивілізації це не поверне, але книжка може вплинути на нашу свідомість, щоб бодай сьогодні ми спільно не донищували те, що не встигло зникнути з нашої Землі через свою інакшість.

5. Пол КОННЕРТОН. Як суспільства пам'ятають / Пер. з англ. та наукове редагування С.Шліпченко. Сер. «Зміна парадигми». Вип. 7. — К.: Ніка-Центр, 184 с.(п) **За сприяння МФ «Від-родження»**

Американський антрополог пропонує поглянути на соціальний вимір пам'яті крізь призму концепції «пам'яті-звички». Шукуючи відповідь на питання, яким чином пам'ять груп підтримується і передається наступним поколінням, дослідник аналізує матеріал у трьох головних площинах — структури соціальної пам'яті, церемонії вшанування та пам'яті тіла.

6. Солодка свобода слова; Корупція мінус свобода. — Л.: Незалежний культурологічний часопис «І», 214+72 с.(о)

На 15-му році видання «І» знову задається хронічною проблемою — наскільки світ готовий до випробування свободою слова, без якої неможлива свобода? Про «владу журналістики», «вільний ринок ідей», загрози свободі преси, цензуру, «свободу вибору і мөн-

тальність раба», а також чимало інших дотичних тем міркують П'єр Бурд'є, Елвін Тофлер, Орест Сохар, Микола Княжицький, Тарас Прохасько, Сергій Грабовський...

7. Свобода преси. Рішення Верховного суду США; Свобода слова. Рішення Верховного суду США / Під редакцією М.Гаррісон і С.Гілберта. Пер. з англ. Н.Комарової. Сер. «Перша поправка». — Х.: Оптіма, 276 + 252 с.(о)

У книжках подано рішення американського Верховного суду з питань свободи слова та преси, які ухвалювалися в країні, котра, на відміну від європейських, не визнає жодних законодавчих обмежень свободи, що гарантовано ще Першою поправкою до Конституції 1791 р.

Кт

ВІРТУАЛЬНЕ ПОЛІТИКУВАННЯ

ПОЛІТІКНЕД

Українські псевдоеліти визначили для держави два політологічні ритми життя — до президентських/верховнорядних виборів та після них. У цей час, залежно від ринку фінансування політологічної думки, хвилеподібно збільшується/зменшується кількість публікацій та їхній нахлад.

Лесь ГЕРАСИМЧУК,
редактор кварталника
«Politics and the Times»

Ринок фінансування забезпечується в нас зацікавленими іноземними організаціями, окремими вітчизняними замовниками (владними або приватно-громадськими організаціями). Особливо стоять умовно-незалежні вчені-публіцисти (незалежні умовно, бо бази даних, котрими вони можуть користуватися, і можливості публічного викладення власних думок украї обмежені). Фінансові та інституційні лімітації, котрі накладаються на продукцію, що її у нас називають політологічною, формують характер і призначення публікацій.

Майже вся перекладна література, контрольована фондами, має мало безпосереднього стосунку до України та українських реалій, часто-густо застаріла. Звичайно, класика є класикою, і її треба знати, але досвід, наприклад, американських напрацювань, не прикладається до умов України, бо ситуація у США з певними допущеннями прогнозується, а в Україні — ні. Тобто, в Україні можна з великою мірою впевненості казати, хто переможе на виборах, як це було ще за часів Хрущова, — але ж спецслужби за два роки до його усунення також непохитно в це вірили... В Україні ми можемо ставати на мову не так про політологію, як про історію боротьби кланів. Не пригадує, щоб описи боротьби між мафіями в США періоду боротьби за тверезість називалися політологією. З одного боку цим цікавилися історики й соціологи, а з другого — юристи.

Серед праць вітчизняних політиків треба від початку відокремити «твори» авторів, котрі й читають, і пишуть однаково погано як по-українському, так і по-російському — до науки політології це стосунку не має. А серед решти знаходимо лише жменьку поважних праць — наприклад, **ЩЕРБАКА, ТАРАСЮКА, КРАВЧУКА**, котрі зі зрозуміло різним ступенем одвертості розповідають про власне бачення української ситуації вдома та у світі. Кожний із них на свій штиб цікавий як творча й історична фігура з чималим досвідом само-

стійного політичного й дипломатичного життя. Їхні погляди концептуально цікаві тому, що ці особистості реально спричинилися до викладення мозаїки новітнього українського державотворення.

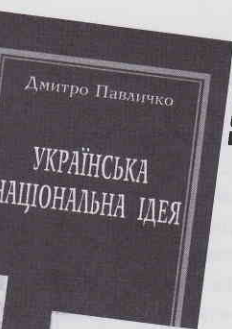
Про книжки цих авторів написано чимало, а нещодавно виданий солідний том **Дмитра ПАВЛИЧКА** *Українська національна ідея* ще заслуговує на окрему розмову. І не тому, що пан Павличко «сформулював» українську національну ідею (цьому присвячено лише невеличкий публіцистичний шкіц), а тому, що це — попередній підсумок еволюції суспільно-політичних поглядів відомого вітчизняного літерата, який усю другу половину двадцятого сторіччя утримувався на видноті, змінюючи свою риторику від юнацького сталінізму до теперішнього поміркованого націоналізму. До речі, це гарна тема для дискусії про цілу епоху в українській цивілізації, про мораль і політику тощо.

Ця далеко не «зіркова» книга виглядає, проте, вельми респектабельно на тлі надмірної зашумленості та засміченості нашого інтелектуального простору. До шумового тла можна віднести публікації, умовно кажучи, архівного плану: різні документи, виготовлені для високих посадовців — я вже у «Книжнику» про це писав. За всієї відірваності таких публікацій від реального життя, вони ретроспективно можуть зацікавити своєю документальною базою.

Сміття ж — воно й є сміття. Хіба що буває отруйне. Наприклад, цілком легально з'являється книжчина Володимира Миршука «Найбільший мій гріх у світі, що я над усе кохаю Україну» (Вінниця, 2004, 39 с.). Цього обсягу авторів вистачило, щоби плутано викласти й свої претензії до «димкратів-крохоборів» (котрі через «капіталізацію» і «реформи» знищують Україну), і похвалу Гітлеру, який нищив євреїв (бо інакше «сьогодні українцям не було б життя»). Є тут і «прогностика»: коли, не дай Боже, «українські домкрати» та «російські нацисти» об'єдналися б, то неодмінно «віддали б Україну євреям у руки». Це — клінічний тип міркувань, а є ж іще «помірковані мислителі» штибу панів Сопронюка й Лапікури або викладачі (!) відомого підпартонатного навчального закладу; Інтернет-ресурси, що гуртуються довкола групи «Перехід-IV» тощо.

Але й таке часом виглядає приємним винятком на тлі напруженого мислення представників періодичної політології. У статті «Потрібен свій власний шлях» («Політика і час», 2004, ч.7-8) Андрій Яцько доводить, буцім «з об'єктивних геоекономічних причин Україна та Росія змушені, рано чи пізно, створити спільну автаркію Великого

Простору на принципах економічного

націоналізму.. Така жорстока категоричність пов'язана з природно-кліматичними особливостями їхніх територій — низькою середньорічною температурою. Жодний провідний індустриальний регіон планети не знаходиться там, де взимку середня температура опускається нижче нуля».

Такий автаркічно-метеорологічний думвірату, зрозуміло, суперечить європейській моделі, котру донедавна обстоював Президент України. Ця неєвропейськість неабияк збентежила наукову думку — аж професор і доктор економічних наук Олександр Шаров «дійшов висновку, що головна провина у нашій неєвропейськості лягає на плечі навіть не Богдана Хмельницького або Володимира Великого, а на Марка Брута, який очолив заколот проти Юлія Цезаря. Чому? А тому, що одним із найближчих на той час «проектів» був військовий похід із метою підкорення Парфянського царства (на території сучасного Ірану). Повертатися після перемоги Цезар збирався через Кавказ та скіфські степи. І якби цей план вдалося реалізувати, то територія сучасної України могла б потрапити до сфери римських інтересів» («Політика і час», 2004, ч.7-8). Ось через кого ми досі не в Євросоюзі!

Така далеко не повна панорама «політологічної думки» допіру доповнилася зливою матеріалів про «Віктора Федоровича Ющенка», як висловився один дідусь із закордоння, але це все передвиборно/післявиборне нещастя, а не наука. На те, що політологія почне говорити у нас на повен власний голос, залишається тим часом лише сподіватися.

Леонід КРАВЧУК. *Маємо те, що маємо.* — К.: Століття, 392 с. (п)

Юрій ЩЕРБАК. *Україна: виклик і вибір.* — К.: Дух і Літера, 578 с. (о)

Дмитро ПАВЛИЧКО. *Українська національна ідея.* — К.: Основи, 771 с. (п) (Рецензії див. також Кр ч.18'04)

БРИТАНСЬКИЙ ПОГЛЯД НА НЕСПОДІВАНИХ УКРАЇНЦІВ

Ендрю Вілсон. Українці: несподівана нація / Переклад з англійської Н.Гончаренко та О.Гриценка. – К., 2004. – 552 с.

Тематичний покажчик, 45 фотографій, 25 ілюстрацій та карт. За підтримки МФ "Відродження".

Оригінальне видання книжки відомого британського дослідника Ендрю Вілсона (2002, Yale University Press) ставило за мету ознайомити західного читача (для якого постання незалежної української держави 1991 року стало великою несподіванкою) з

29 грн.

минулим і сучасним України. Приблизно половина книжки присвячена українській історії, інша – різним аспектам життя сучасної незалежної України: політиці, економіці, релігійному життю, культурі й мистецтву.

Для українського читача книжка поза всіма іншими її цінностями стане яскравою ілюстрацією того, якою бачать Україну західні інтелектуали, а також – якою має бути книжка про сучасну Україну, аби мати успіх на Заході.

"Якщо ви маєте прочитати лише одну книжку про Україну, то нею, мабуть, має стати саме ця книжка"

Елізабет Лучка Хейг, історик,
Університет Сент-Мері (Галіфакс, Канада).

НАЦІОНАЛІЗМ – ЦЕ НЕ ХВОРОБА!

Ентоні Д. Сміт. Націоналізм: Теорія, ідеологія, історія / Переклад з англійської Р.Фещенка. – К., 2004. – 204 с. За підтримки МФ "Відродження".

Ентоні Сміт – один з найвідоміших та найавторитетніших сучасних дослідників націоналізму, головний редактор фахового журналу "National and Nationalism" (Cambridge University Press), професор Лондонської школи економіки.

В своїй останній книжці (2001, Polity Press) автор надає стислий і зрозумілий вступ до головних понять та різновидів націоналі-

12 грн.

стичної ідеології; чіткий аналіз основних конкурентних систем понять і теорій націй та націоналізму, примордіалізму, переніалізму, модернізму та етно-символізму.

Сфери, які зачіпає книжка, доволі широкі, а праця міждисциплінарна, бо тут розглянуто ідеї історії, політології, соціології й антропології. Завершує книгу стислий виклад основних положень суто авторського, "етносимволічного", підходу до історії та майбутнього націоналізму, з цієї позиції автор намагається пояснити величезну силу й життєздатність явища націоналізму.

ВІД АСКОЛЬДА ДО ЛЕОНІДІВ

Віктор Кубайчук. Хронологія мовних подій в Україні: зовнішня історія української мови. – К., 2004. – 176 с.

Книжка дозволяє краще усвідомити вагу мови в приватному й суспільному житті, проаналізувати підґрунтя та рушійні сили гострих громадських колізій, що раз у раз спалахують під час дискусій навколо мовних проблем, усвідомити причини й шляхи подолання негараздів у царині термінології та правопису.

"Хронологічна таблиця дасть змогу наочно простежити на фактах, крізь призми тих або тих офіційних актів і вольових зусиль

10 грн.

зовнішню, так би мовити, видиму історію української мови, її стан і статус залежно від суспільно-політичних обставин.

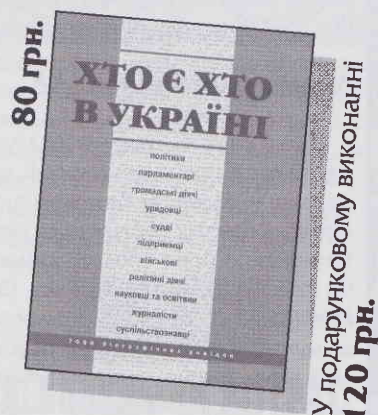
Буття української мови в культурі й освіті, її самоусвідомлення, злету й падіння, досягнення й занепад, боротьба за право її повноцінного функціонування й розвитку. Реалії імперської політики щодо української мови, не тільки загальні настанови, а й конкретні акції – явні й приховані – щодо її придушення і послаблення власного обличчя.

Все тут датовано й документовано, причому актуалізовано відомості з малодоступних джерел".

Михайлина Коцюбинська

УКРАЇНЬСКА ЕЛІТА ВІД А ДО Я

Хто є хто в Україні. – К., 2004. – 1000 с.

Історія проекту сягає далекого вже 1991 року, коли кілька ентузіастів мріяли пересадити на вітчизняний ґрунт світові стандарти "Who's Who".

За ці роки укладачі долали упевдженість та побоювання "героїв" довідника, верстальники рахували сторінки макету спочатку сотнями, а потім і тисячами, видавець чи не щомісяця очікував нових регуляційних "подарунків" від влади.

Нині "Хто є хто в Україні" – вітчизняний бренд, "обов'язковий примірник" у книгозбірнях впливових політиків, поважних журналістів, серйозних аналітиків, авторитетних підприємців, всіх охочих до повної та точної інформації про українську еліту.

Цьогорічний випуск відомої серії містить понад 7000 біографічних довідок відомих державних і громадських діячів: народних депутатів України, керівників центральних та регіональних органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, суддів, дипломатів, керівників та активістів партій, відомих журналістів, керівників великих підприємств, ректорів, науковців, релігійних, громадських та профспілкових діячів.

Більшість довідок уклали з особистих анкет (розіслали 12 000 листів). Крім того, використано й інші відкриті джерела – довідники, пресу, передвиборчі матеріали, відомості прес-служб.

Загальна база даних персоналій (майже 14 тисяч довідок) доступна на компакт-диску та в інтернеті (dovidka.com.ua).

КНИЖКА РОКУ, 2004: НОМІНАЦІЯ «СОФІЯ»

ЗАЗИРНУТИ НА ЗВОРОТНІЙ БІК МІСЯЦЯ

«Мислити предмет, — писав у своїй праці «В пошуках смислу» О. Лосев, — це вміти відрізнати його від усього іншого, але разом із тим відрізнанням також і поєднувати його з усім рештою, переборюючи можливі на цьому шляху суперечності й протиріччя.»

Люди́мла ТАРНАШИНСЬКА

Що й казати, завдання не з легких! Але як казав той самий філософ, хочеш мислити — кидайся в бездонну глибину мислі... Спочатку поближче до берега тримайся, а потім і подалі запливай... Це повною мірою стосується **Сергія КРИМСЬКОГО**, однак його філософська мужність «глибини мислі» розсудлива й виважена на терезах глибинного досвіду історії філософії та мудрости великих попередників, хоч і йому властиві цілком вмотивовані риторичні запитання: «Філософія—авантюра духу чи літургія смислу?».

Ідеться про нову книгу філософа **Запити філософських смислів**, що привернула увагу тих, кому небайдужі цивілізаційні виклики ХХІ століття й хто замислюється над шляхами сокровенного пізнання буття — як у його частковостях, так і в Абсолюті. У широкому розумінні він визначає поняття «смысл» як міру прилучення людини до певних явищ, подій, ситуацій через призму людського чинника.

Книжка зіткана з розмислів, риторичних запитань, відповідей, відповідей без відповідей, спогадів, спостережень, зіставлень, притрушена іронією та завбачливо приправлена сумнівом, бо самовпевненість у такій складній трансцендентальній царині, якою є філософія — річ вельми небезпечна, і відповідальність дослідника за мовлене ним слово відчувається повсякчас. Написана наче на одному подиху, містка, надзвичайно насичена, вона несе в собі — при всій розміреності й плавності розповіді — напругу думки, що органічно випливає з напруги пізнання як найпершої потреби людської природи.

Власне, ця потреба на рівні як людської діяльності, так і на рівні трансцендентальному, і є концептом філософського дискурсу автора, який досліджує пізнання як трансценденцію софійності (запити неklasичної гносеології), місце пізнання в багатоманітності форм духовної діяльності (його перспективні й граничні межі та смисли), нову раціональність як (і лише так!) утвердження духовності.

Тим-то філософ впритул займається й методологічною свідомістю, досліджує ме-

тод і стиль мислення людини перелому століть (у цьому ракурсі цікавою постає триада «істина-правда-гадка» або, іншими словами, розтоєння знання-сумніву), можливості проектування в сучасній цивілізації як співтворчості людини й

Всесвіту... А все те виводить ученого на розкриття поняття науки як феномену цивілізації з усіма її перспективами та розумними обмеженнями, моральними зобов'язаннями, зміни її методологічної свідомості, покликаній конструктивно відповісти на ті запити філософських смислів, які поки що залишаються відкритими.

Мені, як літературознавцеві, особливо важливими є думки щодо творчості людини, реалізації її творчого начала, які вносять дисонанс у звичне тлумачення цього Божого дару як вищого блага, адже, за С. Кримським, «Людська творчість споріднена з безоднею та осяяна блискавками небезпеки, бо завжди є доланням межі звичної комфортності буття, викликом та зачаклуванням позалюдських стихій. Тут виявляється та загадкова обставина, що на вищих реєстрах

КНИЖКА РОКУ, 2004: НОМІНАЦІЯ «МИНУВШИНА»

ВІЙНА ЯК ВІЙНА

У цьому вересні виповнюється 65 років від початку однієї з найтрагічніших подій в історії людства — Другої світової війни. Отож не дивно, що одне за одним виходять друком видання, автори яких прагнуть переосмислити досвід минулого з позицій сьогодення, коли фундаментальна тотожність тоталітарних режимів ХХ століття стала чимось самоочевидним для всіх морально відповідальних інтелектуалів. А це означає необхідність вивільнити науку не тільки від нацистських (це було зроблено ще в середині минулого століття), а й від комуністичних мітів, які стосуються Другої світової.

Сергі́й ГРАБОВСЬКИЙ

Один із цих мітів стосується начебто миролюбної політики Радянського Союзу в передвоєнні роки та начебто неспровокованого нападу нацистів на СРСР. Інший, не менш вагомий та значущий міт веде мову про «визвольну місію» Червоної армії в Європі, про свободу народів континенту, яка начебто була принесена на радянських багнетях. Але чи міг тоталітарно-репресивний режим, який знищив десятки мільйонів людей, за визначенням нести комусь свободу?

Один із провідних британських істориків Ентоні Бівор наполегливо досліджує події Другої світової війни саме під зазначеним вище ракурсом. На жаль, жодна з його книжок українською мовою не перекладена. От і зараз: нещодавно у Москві зусиллями видавництва АСТ та товариства «Транзиткнига» видавничий російський переклад фундаментальної праці **БІВОРА Падіння Берліна: 1945**, відтак ті українські читачі, котрі не в змозі придбати оригінал, змушені будуть задовольнятися цим грубим томом, досить-таки вправно перекладеним російською мовою.

Про що пише Ентоні Бівор? Він, на основі чисельних документів та власних інтерв'ю з

учасниками тодішніх подій показує без жодних прикрас і замилювань дві армії та дві системи, нацистську та радянську, під час завершальних битв Другої світової війни. Ідеться не тільки про стратегію чи тактику боїв, хоч і тут у книзі зібрано до купи чимало цікавого матеріалу; Бівор розкриває людський (чи, точніше, антилюдський) вимір воєнних дій, показує війну як побут, як повсякденність, як буденність не тільки військовиків двох армій, а й мільйонів цивільного люду з числа німців і «переміщених осіб».

У цю панораму входять речі маловідомі широкому колу читачів і часом просто драстичні. Скажімо, що ву загальній чисельності військ СС у 1945 році німці становили тільки половину, інша половина — це були представники європейських народів, котрі прагнули битися з більшовиками, не за райх, а за себе. Друга світова на Східному фронті відтак набувала рис європейської громадянської війни. Інша, не менш драстична річ — це описання радянської пропаганди та її практичних наслідків: практично тотального насильства бійців і командирів Червоної армії над німецьким населенням у захоплених у перші місяці 1945 року періодах. Зміна в пропаганді відбулася тільки в

творчого процесу людина стає виконавцем нею ж викликаної логіки, яку іноді в філософській літературі звать «пси-групою» — глибинною силою протистояння. Так завжди, в усіх аспектах буття, особливо в евристичних, пізнавальних процесах людина неминуче опиняється поряд з таїною, виявляється сама породженням чи репрезентацією таємниці».

Отже, людина як таїна таїн, репрезентант таємниць природи, носій розуму, сумніву, символів буття, кодової знаковості — усе це той ціннісно-смысловий універсум людини, що його досліджує філософ. Власне, від цього він відштовхується й вирушає в далеку дорогу новітньо-сковородинівських шукань, де посохом цьому служить саме зміна методологічної свідомості науки, зокрема й такої трансцендентально-безмежної, як філософія з усіма її трансформаційними смислами та викликами людського духу.

Свої роздуми, спостереження та висновки дослідник, як правило, ілюструє численними фактографічними прикладами, вдається до зіставлень і ретроспекцій, однак без остаточних констатацій, бо філософська гра потребує надто делікатного й коректного інструментарію, яким він повною мірою й володіє, адже, на його переконання, сучасна наука «не суперечить варіативним результатам розв'язання проблем у філософії».

А ще про обрії авторських пошуків розмислів свідчить бібліографія: тим-то я починала читати Кримського чи не найперше від

списків літератури: серед тих, кого він осмислював або часом «кликав» собі в підмогу, аби відповісти питанням на запитання, бо ж філософія не знає однозначних відповідей — не тільки представники класичної філософії та сучасні мислителі, серед яких такі авторитетні імена, як М.Бахтін, С.Аверінцев, Л.Шестов, Д.Лихачов, А.Тойнбі, О.Шпенглер, О.Лосев, М.Мамардашвілі, І.Прігожин, І.Стенгерс, М.Гарднер та ін., але й відомі самобутні письменники, як-то Ф.Рабле, М.Сервантес, У.Еко, А.Сент-Екзюпері, Л.Толстой, Х.Борхес, М.Павич, І.Бродський, М.Цветаева...

Отже, чи вдалося філософу зазирнути на зворотній бік Місяця — пізнати таїну таїн? Автор не бере на себе сміливості однозначно твердити подібне: на те вона й філософія, аби залишати якусь нерозгадану таїну. А читач? Інтерпретація прочитаного й осмисленого — річ індивідуальна. Майже так само, як народження й смерть («Смерть для всіх, та кожному своя смерть» — прорік А. Камю), а тому кожного, кому потрапила до рук ця книга, залишаємо наодинці з Сергієм Кримським. І з самим собою також...

При цьому — аби не впадати в розпач від нерозгаданого та нез'ясованого, що ж таке насправді людське буття й що є істина — раджу повсякчас пам'ятати слова Сергія Кримського: «Виникнення та нагромадження проблем є показником успішної праці пізнання, а не його гальмуванням».

Сергій КРИМСЬКИЙ. Запити філософських смислів. — К.: ПАРАПАН, 238 с. (о)

середині квітня — від закликів Еренбурга «зламати гордість пихатого німецького народу» до нагадування про сталінське

«Гітлери приходять і відходять, а народ німецький залишається». Все одно Червона армія продовжувала грабувати і ґвалтувати, але припинилося бо-дай масове вбивство цивільного німецького населення. Бівор показує, як п'яні радянські вояки ґвалтують усіх жінок, які трапляються під руку (аж до брутального зґвалтування червоноармійцями просто-таки в приміщенні берлінської в'язниці «визволенних» там гебрійських жінок і дівчат) — і поряд із тим інші солдати, а часом і ті самі, коли тверезі, годують німецьких дітей, віддають їм свій хліб. А ще показано, скажімо, що наївні представники демократичних держав завжди пошиваються в дурні, якщо не розмовляють з диктаторами як із рівними; так, визначний військовик генерал Ейзенгавер ніяк не міг допетрати, що Сталін відверто дурить

його, говорячи, що Червона армія не піде на Берлін. А ще в книзі ми бачимо героїзм рядових радянських бійців, які нищили гітлерівський тоталітаризм, і героїзм німецьких солдатів, які захищали свою землю від тоталітаризму більшовицького.

Звичайно, книга має й вади. Зокрема, стандартна хибка майже всіх текстів про Другу світову війну, причому як «східних», так і «західних»: у цих книгах на всіх фронтах діють і горять німецькі самоходки «фердинанди», тоді як під Берліном у 1945 році їх бути просто не могло, чотири десятки цих металевих потвор дві останні роки війни діяли виключно в Італії. Але на загал Ентоні Бівор змалює переконливу картину завершення Другої світової в Європі. На ґрунті свідчень низки радянських, німецьких, польських, гебрійських, американських, шведських та інших джерел автор доводить, що ніякого «визволення Європи» комуністами не було — хоча, звісно, пам'ятаючи долю нацизму в 1945 році, комуністичні диктатори на континенті остерігалися діяти з гітлерівським розмахом і хоч щось робили для своїх народів.

Падение Берлина. 1945. / За ред. Э.Бивор. Пер. с англ. В.Ф.Михайлова. Сер. «Военно-историческая библиотека». — М.: АСТ; Транзит книга, 662 с. (п)

ДАЛІЖЕСТ

Україна молода НА ҐРУНТІ

Про нову книжку **Українська олігархія між Сходом і Заходом** **Миколи РЯБЧУКА**,

який «упродовж останніх двох-трьох років буквально вистрелив цілим каскадом політологічних книг» — **Олександр ІРВАНЕЦЬ**: «Під пильним аналітичним поглядом Рябчука з української влади злязять її фальшиві шати позірної демократичності, і вона постає перед читачем у всій своїй неприглядній, проте правдивій суті. Тому Рябчука хочеться цитувати й цитувати...»

ПОСТУП

НЕВЛОВИМИЙ ЛІТЕРАТ

Автобіографічну книжку колишнього президента боснійських сербів **Радована КАРАДЖИЧА** **Чудесна хроніка ночі** видано в Белграді.

Гаазький трибунал звинувачує автора у вбивствах і насильстві щодо тисяч громадян, у катуваннях, захопленні заручників, руйнуванні священних місць, а також за нього призначили винагороду — п'ять мільйонів доларів. Попри те, що «в Боснії і Герцеговині діють кількості приватних детективів, а в офіс командування миротворчого контингенту надходять десятки дзвінків із інформацією про можливе місцеперебування Караджича, піймати экс-президента поки не вдалося. А сам Караджич випускає вже четверту книгу «Слоґадів». Видавець — міністр інформації Сербської Республіки Мирослав Тохоль вважає, що «роман одержить всесвітню славу». Вже зараз у планах видавництва є переклад книги російською та грецькою мовами.

ІНТЕРНЕТ НЕ НА ЗАВАДІ

За іменем російського письменника-фантаста **Макса ФРАЯ** ховається колишня одеситка Світлана Мартинчик. Усі свої тексти письменниця відразу виставляє в Інтернет: «Те, що публікації текстів в Інтернеті заважають продажу книг. — міт. Насправді практика показує: коли людина читає в «неті» текст, який їй подобається, вона неодмінно купить книжку. Як не собі, то дітям, друзям, знайомим... Письменнику, який створює відверте паскудство, звичайно, дуже не вигідно публікуватись в Інтернеті. Людина прочитає, зрозуміє, що й до чого, і більше ніколи цю книгу не купить. Я у своїх текстах впевнена. Тому розцінюю публікацію текстів у «неті» швидше як рекламу, ніж як перешкоду для продажу».

КРИТИЧНЕ ПОЛЕ

СТУС: НАРОДНИЦТВО, МОДЕРН, ІНТЕЛІГЕНЦІЯ

Та версія життя Василя Стуса (життя, яке не закінчилося, а, можливо, тільки розпочинається), що її пропонує книгою про батька син, є, смію думати, рубіжною: вона забирає Стуса в Україні нинішньої і робить його громадянином України всечасної, де феномен Стуса-людини й Стуса-митця розумно співіснуватимуть. А, може, й коректно розійдуться, позаяк вседержавні паскудства, що перетворили статус політичного в'язня на єдино (в СРСР і для СРСР) вільний, перестануть читацький зір застити. А з тим і певною мірою депсихологізуються, тоді як культурно-мистецьке наповнення поезосубстанції «Стус» стане чоловім.

Григорій ШОНЬ

Зрозуміло, що й за подібних умов (про це можна судити з теперішньої боротьби за Шевченка-поета, в якій головним репрезентантом Шевченкової долі стають духовно-мистецькі контексти та чинники) людський вимір земного шляху призвідця рецензованої книги не втратить на змістовній своїй різночесті й навіть заразливості. Але Слово, я думаю, переможе. І його гонителів, і долю його смертного, не ним одним наснаженого, але до останнього подиху йому відданого, слугу... Хоч не годилося б починати цю розмову саме з служіння чому б то не було: народу, державі, мистецтву. Вибачає наразі хіба те, що **обрані** вивіщуються і над цією набридлою загальщиною. Ось тільки ким обрані?

Уже з другого розділу монографії (перший — «Життя після смерті» — став різюче місткою, з крапленням цілком реальної містичності подібних дійств, духосвітліною ексгумації тіла батька) Дмитро Стус починає розмову про найголовніше — виламування, а точніше — самовиламування Василя Стуса з трясовини соціально-політичного й художнього народоцентризму. Роблячи це, зрозуміло, з урахуванням довгочасних батькових вагань довкола того, хто ж кому суддя: народ — йому, чи він — народові? І доходить врешті-решт висновку, що — він. Але не той, що є, а той, що доростає до стану в чомусь чи й не рівнобожого, якщо не забувати про Ісусове богосинівство ще тоді, коли він був усього лиш тєслею, проте про покликання своє знав і цим покликанням освятився. Ця дискурсивна висхідна грішить, звісно, на перебільшення, проте не настільки, аби завадити тямленню для сина самоочевидного: його батько все і всіх любив зовсім не так, як любили Україну, її народ навіть його однокамерники. Щоправда, повністю перевілітисся у того, про кого йде мова, Дмитро Стус не може. І забувати про це не варто кожної читацької хвилини, оскільки автор монографії, по-перше, дивиться на «живий» батьків час з чималої історико-психологічної відстані, а по-друге, має — і безстрашно її виказує — власну концепцію подій і процесів, про які пише. У тім числі й концепцію історіософську, згідно якої Україна ХХ століття трагічно хворіла на «роздвоєння», котре пояснювати тільки її «сторозтерзаністю» чи бездержавністю означає те саме, що пояснювати хворобу самою хворобою. Хоч Україна, безперечно, хворіла і хворіти продовжує. Найперше — на саму себе, якою її зчитують з «Кобзаря», праць Грушевського, Огієнка і всіх, кому національна ідея є ідеєю виключно патріотичною, тоді коли вона може і мусить стати аналітико-критичною. Інакше відроджуватися нам доведеться до страшного суду.

Та й що, питається, відроджувати? Козаччину? Соціал-ідіотизм Центральної ради та Директорії? Або прикрашену псевдопаком Вірського, суржиком Тарапуцьки та «стражданнями» Платонів Кречетів радянщиною, впродовж якої народ і став тим, чим є, — пенсієочікувачем? А його «еліта» — балакунами. Про все і нічого. Тоді як Василь Стус **діяв**. І не в президіях та за трибунами, а в собі, хоч про трибуну не забував теж. У вигляді тюрми — позаяк усі інші трибуни були зайняті. Ким, краще не перераховувати, зважаючи на багатьох і багатьох экс-владомощців, які, «вболіваючи» за на-

род і культуру України, не відмовляються від посад, звань, нагород і навіть орденоносного «геройства» саме тоді, коли їхні слова і вседержавна реальність кричуще й руйнівно розходяться. У тім числі й за їхньої «діяльної» участі, яка ставала опозиційною тільки після президентської немилости. Хоч, питається, за що милувати? За патріотизоване холоуїство, яке нічим і ніколи не жертвувало? Хіба — често й встидом.

Але й це ще не все. Література, до якої так чи так, але мусимо у цій розмові постійно повертатися, теж традиційно у нас потерпає. І то не лише від політики царату, сталінізму й брежнєвщини, яких, зрештою, давно вже нема. Як немає й живого Стуса. А от вихований на ній загал, і сама вона, тому загалу адресована, — є. З тими самими духовно-художніми підвалинами, що й за Миколи І, УНР, відроджувальних двадцятих та шістдесятництва, до якого Василь Стус, як на мене, не належав бодай тому, що ні поведінкових, ні, головне, естетичних засад його не прийняв. А точніше — на них не зупинився, про що його син і веде багатоаспектну, хоч часом і надто делікатну мову. Розпочинаючи її з уже згаданої тези про всенациональне наше роздвоєння. Щоправда, не стільки на політичному, скільки на загальноцивілізаційному ґрунті, про що, за його словами, свідчить те, що й досі «одні його (Василя Стуса, — Г.Ш.) сприймають лише як естета і лірика, інші — як борця за «незалежність України» (фактично — за право на існування української селянської культури), тим часом як усе це в дуже складний, химерний і не завжди послідовний спосіб цілком природно співіснувало в ньому. І, що найважливіше, зрадити жодну з цих складових Василь Стус не міг. Бо на одному боці була мама, батько, рід; а на іншому — потяг до високого, прагнення реалізації й відповідальність речника таланту за Божу іскру — чи то дар, чи то прокляття».

Мушу принагідно сказати, що й свідчення сина — то всього лиш припущення. Контрольовані, безумовно, знаннями, фаховитістю й цілком зрілим мислительно-виражальним хистом. При тому, таким же визивно-незалежним, як і у Стуса старшого. Проте з одним обов'язковим уточненням — цей хист належить

людині без жодної з тих ілюзій, що досить довго совістили її попередників. У тому числі й героя аналізованої книги (правду кажучи, їх два: Василь Семенович і Дмитро Васильович Стуси — але то так, для теоретиків). Він (себто Василь Стус-українець), може, й справді розхитувався між традиційними цінностями рідної землі і цінностями світу модерного, але Стус-поет найбільше страждав (це, до речі, засвідчує й аналізована монографія) від іншого — не потреби цій землі повносілої сучасної культури, до якої щосили стремів і на яку самотужки здобувся. В умовах, не зайве нагадати, СРСР, з яким його розсварила наглядяцька за всіма і всім ідеологія. Її, зрештою, можна було б перетерпіти, якби не одна-єдина, але пекуча проблема: ця ідеологія не визнавала права на творчість. Як самого себе, так і культури.

Що це мало муляло більшість з його побратимів по перу — не вартує наразі згадування. А от нагадати про те, що Стусові мундир українського радянського класика абсолютно не підходив, кочне необхідно. Аби легше було зрозуміти, чому саме другий свій

арешт він сприйняв як крок до свободи. Не України — а свободи власної. Коли Душа і Дух поетичним Словом не бороняться від світу, а над світом вивисшуються. При тому — на рівень і мірку Гельдерліна, Гете, Рільке, яких він не просто продовжував у камері перекладати, а разом з якими боронився. У тім числі й від себе слабшого, який віршував би не згірше (хоч не обов'язково краще) за інших, мав би роботу, сякий-такий достаток. Але не мав би і ніколи не спізнав себе того, що заговорив (під час першого, нагадаю, слідства) мовою «Палімпсестів», де Поезія й Доля перестали чути й бути антиподами. Що не означає — помирилися. Але й тратити сили й час на взаємозвинувачення перестали. Та й для чого, коли «творчість стала самособоюживленням і «самособоюнаповненням», у ній він раптово й майже знагла відчув себе на одній площині з великими, на яких до 1972-го дивився знизу вгору... Компенсація за страждання була справді королівською. Відкрився новий — нелінійний — вимір часу, вимір, що пришвидшив з'яву нових текстів: геть інших за формою, м'якших, сказати б, прийнятніших для українського читача. Творчі шукання останніх років вибухнули зміщенням часових площин, кристалізацією змісту й переживань, безжалним витісненням літературщини й філологічної моди, майже нелюдською емоційною наповненістю кожної миті. Та й чи може бути інакше, коли кожен момент життя відчувається немов останній. Стус не лише вирвався з періоду межичасся, він встановив свій — Стусівський — час. Відчув це і не злякався цього солодкого відчуття».

Так (чи тільки так?) все це Стусом переживалося — зараз не підтвердить ніхто. Але син-аналітик, аналізуючи крок за кроком усі перипетії батькового сходження на понадукраїнський духовний Олімп, цілком доказово поєднує у нас рідко поєднуване: рідномовність й вселюдськість кожного зі Стусових самодоростань. Потверджуючи це Стусовими ж віршами, уперше аналізованими з опертям не на патріотику чи постмодерністські всілякі кальки, а на культуру Стусового єства, пропальпованого душею й пером людини, яка знала і знає про батька те, чого не дано знати іншим. Але дано **спізнати**. При тому, не за рецептами цілком щирих або щопрезидентський строк перероджуваних українолюбів, а згідно логіки — хай поет з того світу мене простить — прометеїзму. Шевченком до себе приміряного, а Стусом буттєво й життєво апробованого. І доведеного до логічного свого вивершення сином, який чи й не весь батьків доробок вернув із кадебістського небуття.

«Так мало статися і так сталося», — шепоче у мені той, що полюбляє високі фрази. А хтось інший каже: «Тоді нащо ця рецензія? І нащо Дмитрова книга, доквіл якої ти тупцюєш, повторюючи посутньо те, що в ній написано?». «Ой, — хочеться скрушно зітхнути, — не все». Бо на те все мала б бодай натякнути згадка про продумано структуровані підтексти кількох Стусових «романів» і шукання в них такої самої фортчності, як і в Поезії. Котра, як і жона, врешті-решт знайшлася. А з ними і Стус-лицар, що себе між ними розчухув, не забуваючи ще про одну даму — Честь, заради котрої пожертвував життям. При цьому непозборно рухаючись убік чи й не святости, якщо останню не пов'язувати з канонами, що їх сповідає церква. Бо ж є іще святість творча. А в ній — любов, віра, вірність, котрі тлумачаться зовсім не так, як це узвичаєно робиться: з наголосами на щохвилинній внутрішній повернутости вбік Бога. Тоді як Стус постійно і зболено вдивлявся передовсім у того себе, який відсутністю божої доквіл благодати мучився, хоч вірити у неї не переставав. Маючи її у вигляді віршів, яких наджерелилось з душі та духу чи й не стільки, скільки таборами і слідчими камерами було вкрадено в нього днів.

Або іще одна змістовна лінія — зацикленість Стуса на переконанні, що він не що-небудь і не хто-небудь, а — Поет. Уже в педінституті, армії, на всіляких товариських зібраннях і творчих семінарах. Феноменальна впертість, з якою це не просто доводилося, а нав'язувалося соціуму, дуже часто межувала з певним різновидом

маніакальності. Знайомій тьмі-тьмуції графоманів, серед яких Стуса тому й нема, що він зумів утекти від загальщини. Що в творчості, що в долі. При тому втекти маршрутом найвищої складності — екзистенційного світовглиблення, коли думка і слово висувають одне до одного вимоги не просто нові, а — щораз важчі. Саме з цієї причини Стусів вірш не мав, грубо кажучи, ні технічного, ні виражального спокою, безкінечно самовдосконалювався, поривався і **проривався** до ясности, яка межує з ясністю симфонічного акорду. А то й цілої симфонії, якщо згадати поезодійство з рефреном-передихом «Гойдається вечора зламана віть».

І все ж головною у книжці Д.Стуса є її проривність за межі тих «горизонтів очікувань», що їх наплодила наша напівфахова і позафахова філологічна патріотика, яка спримітизувала доробок Тараса Мельничука, окотурнула багато з того, що було й залишається всього лиш римованою публіцистикою, але, слава богу, розгубилася перед духовними й художніми світами І.Калинця та В.Стуса. Поки що. А може й назавше, бо рецензована праця стає і **буде** пересторогою всім, кому багатослівний лемент і філіппіки на адресу минулого видаються науковою мовою майбутнього. А це не зовсім так. Або й зовсім не так, зваживши на жорстку критику самим Стусом саме того стану поетичної й — ширше — художньо-філософської думки, яка Україну донищує. Тим, що робить історичні її бідни своєрідною індульгенцією на безгрішність, а головне — шукає ліків від тих бід у мітологізованому «славному минулому», яким завтрашній — та й сьогоднішній — день не перше століття обкрадаються. Зі згоди, звісно, народу і його «інтелігенції», щодо якої у В.Стуса теж була не позбавлена вбивчо здорового глузду думка: «Власне чи є українська інтелігенція? Думаю, або її немає взагалі, або вона все молода і все нездorzіла. Вона втратила свою якість, або ніколи її не досягала.

Український інтелігент на 95% чиновник і на 5% патріот. Отож, він і патріотизм свій хоче оформити в бюрократичному параграфі, його патріотизм і не глибокий і ні до чого не зобов'язує. Бо на Україні досі не створено патріотичної гравітації. Введена в систему держави, ця інтелігенція не чує жодного обов'язку перед народом, який так і не здобув індивідуального обличчя. Він теж багатоликий янус, радянський Світовид. Ця інтелігенція офіціозу, прагнучи жити, простує до безславної смерті, ми, в'язні історії, — ідемо в життя (коли тільки воно прийме нас — життя через скільки поколінь?)»

Гадаю, знак запитання наприкінці зацитованого фрагменту таборових нотаток В.Стуса має не лише звинувачувальне, а й вимогливе навантаження. Яке стосується кожного читача цієї оформленої під карну справу книги, де її герой потрактовується не як «в'язень історії», а як реформатор. Ніби всього лиш себе в собі, проте так може вважати хіба навіки застряглий в історичних передсудах націонал-обиватель. Модерне ж українство ці передсуди перемогло і зневажило. Або спершу зневажило, а вже потім перемогло тим, що йшло в табори в ім'я мети куди більш далекосяжної, ніж крах антинаціональної комуністичної імперськості.

У кожній боротьбі потрібні цілком ясні альтернативи станові речей, котрі цією боротьбою заперечуються. Ними й стало Життя В.Стуса, в усіх своїх складниках вільне, інтелектуально й духовно наснажене ідеями гуманізму й соціального прогресу, де ні ксенофобно маленької — сільської — культури, ні малих, домашньо вжиткових правд не визнавалося. Стосується це також і любови до всього рідного, чий масштаби можуть — і повинні! — ставати всеземними, якщо такої ж уваги — й поваги! — ти прагнеш до землі, яка тебе народила. І яка тобою себе продовжує.

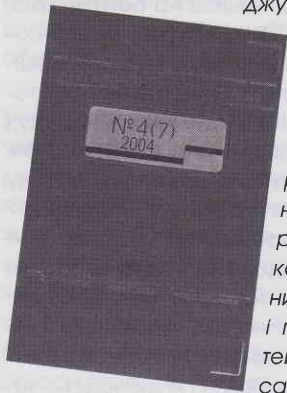
Дмитро **СТУС**. Василь Стус: життя як творчість. — К.: Фахт, 364 с. (о)
(Рецензії див. також Kr ч.19'04)

ПЕРІОДИЧНЕ ЖИТТЯ

ПРО ІДЕАЛЬНЕ ТА РЕАЛЬНЕ

Виборчим процесам, технологіям, політичній історії присвячено чергове число наукового часопису «Політичний менеджмент». Про використання в іміджевих стратегіях ідеального образу політика — у дослідженні майбутнього політолога, аспірантки Львівської політехніки **Мар'яни ШКОЛЯР**. На зміну «інтуїтивному створенню» іміджу політика нині прийшла науково обґрунтована форма політичної комунікації з мітологічною основою, на яку «безпомилково реагує масова свідомість».

М.Школяр застерігає: у жодному разі «не слід трактувати функцію ідеалізації (іміжу) як спрямовану на обман», що ви! Адже «коли лідер прагне пристосуватися до очікування електорату, то таку адаптацію варто оцінювати позитивно». Аспірантка переконана (чи це ще триває непряма цитата Г.Почепцова?) що «побудова успішного іміджу полягає здебільш не в приписуванні лідеріві неіснуючих характеристик і створенні хибного, нереального образу, а в розвиткові його реальних особливостей і позитивних якостей, очікуваних масами».

ПРО ДІЙСНЕ ТА БАЖАНЕ

Тим часом «Сучасність» дослідженням **Любомира ПИРОГА** «Людність України крізь призму демографії та охорони здоров'я» уречевлює образ того, на кого орієнтуються іміджмейкери.

Прикрі статистичні дані (конкретні цифри!) засвідчують демографічну кризу, критичний рівень смертності, повний занепад охорони здоров'я на тлі «боротьби з бідністю», яка насправді переростає на «боротьбу з народом, число якого щороку меншає на 350-400 тисяч осіб». За всіх

цих обставин МОЗ України видає Наказ №517 від 10.11.2003 року «Про реалізацію державної програми забезпечення позитивного іміджу України на 2003-2006 роки». Тут без «функції ідеалізації» — ніяк. **КР**

КНИЖКА РОКУ, 2004: НОМІНАЦІЯ «ПОЛІТІКНЕШ»

ПОЄДНУВАТИ ЧИ ВИБИРАТИ?

Книгу **Лариси МАСЕНКО** «Мова і суспільство: Постколоніальний вимір» варто рекомендувати для прочитання не лише викладачам, студентам та зацікавленим мовною проблемою, а всім, хто живе в Україні. На презентації своєї книги «Друга чеченська» **Анна Політковська** сказала: «Мені жаль, що моя книга залишається актуальною». Це ж можна сказати й про працю **Лариси Масенко**. Було б чудово, якби цю цікаву книгу сприймали як дослідження недавнього минулого. Але це — наше сьогодення, наше завтра і, здається, післязавтра. Занадто гострою є проблема білінгвізму в Україні.

Марія КРИШТОПА

Авторка розглядає мовну ситуацію нашої держави на тлі інших країн Європи, у більшості яких влада різними методами впроваджує одномовність. Наводиться приклад політики першого президента Чехословаччини **Т.Г.Масарика**, який 1918 року на початку своєї служби дав чітко зрозуміти німцям, що вони — лише колонізатори. «За його урядування чеська мова не тільки була проголошена державною, а й через низку законів активно впроваджувалась у суспільне життя. Усі державні урядовці й військові офіцери мусили складати іспит із чеської мови, причому іспит був складним, тому невдовзі переважну більшість урядовців і офіцерів становили чехи».

У книзі також ідеться про обіцянки кандидатів на пост Президента 1999 року: «Під час президентських виборів 1999 р. тільки один із кандидатів, а саме **Юрій Коштенко**, представник національно-демократичних сил, наполягав у своїй програмі на необхідності розширення функцій державної мови. Серед інших 14 кандидатів 7 взагалі не згадували про мовні проблеми і стільки ж обіцяли надати статус офіційної або другої державної російській мові». Щодо обіцянок кандидатів сьогодення — читачеві все відомо завдяки політичній рекламі.

Звісно, **Лариса Масенко** виправдовує таку ситуацію тим, що наш народ рухався до одномовності за часів СРСР (та й не тільки), але цей процес перервався десь посередині, тому й маємо такий розквіт білінгвізму. Так, історія незворотна. Навряд можна за один день оголосити державу україномовною. Від цього нічого не зміниться. Адже сама авторка, аналізуючи адаптацію україномовної людини в російськомовному місті, робить висновок, що ця людина фактично не має вибору: так звана мовна стійкість нівелюється бажанням знайти добре

оплачувану роботу тощо. Іноді людині просто не хочеться йти на конфлікт. Свідомий конформізм поступово переростає в неконтрольований білінгвізм.

Надзвичайно цікаво описані проблеми з жаргоном і суржиком. Особливо акцентує **Лариса Масенко** на вульгаризмах, доводячи, що вони — абсолютно чужі українській мові. Але ці слова вже стали органічними в нашій мові. Їх використати практично неможливо. Навіть більше: «Вульгаризми, вживання яких через непристойність експресії зазвичай обмежено певним середовищем із низьким соціальним статусом, у радянському суспільстві набули поширення навіть у колах носіїв взірцевого літературного мовлення. Причому внаслідок частотності вживання матірні слова значною мірою втратили функцію інтенсификаторів негативних емоцій, десемантизувалися і функціонально наблизилися до вставних часток». Так само й із суржиком.

Лариса Масенко проводить паралелі між білінгвізмом та урбанізацією, аналізує мовну ситуацію серед національних меншин, наводить яскраві приклади мовних конфліктів. Зокрема згадує обіцянку **Л.Кучми** в інавгураційній промові — надати російській мові статус державної. Так і сталося б, якби не опір українців. Хоча до цього часу більшість мешканців України вважає за рідну російську мову.

Серед прикладів, наведених авторкою в цій книзі, є один, який особливо провокує до роздумів і висновків, а саме — про «досвід басків, які зберегли донині найдревнішу в Європі мову. Сучасний дослідник пише про їхню дивовижну здатність ще з доісторичних часів поєднувати «пасивний опір та гнучкість щодо асиміляції, яка дала їхнім нащадкам змогу залишатися самими собою й пізніше, за панування інших чужинців». Ось так. Може, нам також потрібна «ЕТА»?.. **КР**

Лариса МАСЕНКО. Мова і суспільство: Постколоніальний вимір. — К.: КМ Академія, 163 с. (0)

10•12
ЛИСТОПАДА
•2004•

Дніпровський книжковий ярмарок

Б У Ж В И Щ Я

Розмаїття книжок:

художня, популярна, навчальна,
технічна, наукова, спеціальна,
дитяча література

Сувенірна поліграфічна продукція
Канцтовари

Експо-центр "Метеор"

(0562) 357-357, 342-352

www.expometeor.com

Телеканал "1+1" та шоколад "Корона" оголошують V-й Всеукраїнський конкурс романів, кіносценаріїв та п'єс "Коронація слова"!

Умови конкурсу:

- Роман, кіносценарій чи п'єса мають бути написані українською мовою.
- До участі в конкурсі допускаються твори, які раніше не друкувалися.
- Під час проведення конкурсу оргкомітет зберігає анонімність авторів.
- Для участі у конкурсі слід вислати поштою машинопис роману, кіносценарію чи п'єси, підписаний псевдонімом. В окремому конверті, підписаному тим же псевдонімом і вкладеного до теки з машинописом, вказується справжнє ім'я, прізвище, домашня адреса, телефон та заява про участь у конкурсі.
- Роман, кіносценарій чи п'єса мають бути надруковані на друкарській машинці або комп'ютері у два інтервали.
- Машинописи не рецензуються і не повертаються.
- Рішення про результати конкурсу ухвалює журі.
- У номінаціях визначається:
перша премія - 18 000 гривень,
друга премія - 6 000 гривень,
третя премія - 4 000 гривень
та сім заохочувальних премій по 1 000 гривень.
- Лауреати складають відповідальність за сплату податків.
- Кращі романи будуть видані книжками.
- Машинописи надсилаються до 1 лютого 2005 р. на адресу:
На конкурс "Коронація слова".
Абоненська скринька №65, м. Київ-142, 03142.
- Довідки за цією ж адресою.

Медіа-партнери:

Генеральний
радіо-партнер:

ШОСТИЙ КИЇВСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ КНИЖКОВИЙ ЯРМАРОК

КНИЖКОВИЙ СВІТ

ОРГАНІЗАТОРИ:
ДЕРЖАВНИЙ КОМІТЕТ ТЕЛЕБачення ТА РАДІОМОВПЕННЯ УКРАЇНИ,
УКРАЇНЬСЬКА АСОЦІАЦІЯ ВИДАВЦІВ ТА КНИГОРОЗПОВІДУВАЧІВ,
АСОЦІАЦІЯ "НАВЧАЛЬНА КНИГА",
ГОСПОДАРЧА АСОЦІАЦІЯ КНИГОРОЗПОВІДУВАЧІВ УКРАЇНИ,
УКРАЇНЬСЬКА ВИСТАВКОВА КОМПАНІЯ "МЕДВІН"

ЗА ПІДТРИМКИ:
МІНІСТЕРСТВА КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ УКРАЇНИ,
МІНІСТЕРСТВА ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ,
КИЇВСЬКОЇ МІСЬКОЇ ДЕРЖАДМІНІСТРАЦІЇ,
НАЦІОНАЛЬНОЇ СПІЛКИ ПИСЬМЕННИКІВ,
УКРАЇНЬСЬКОЇ БІБЛІОТЕЧНОЇ АСОЦІАЦІЇ,
АСОЦІАЦІЇ УКРАЇНЬСЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ

УВАГА!
ПРИЙМАЮТЬСЯ ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО
НАПОВНЕННЯ ПРОГРАМИ ВИСТАВКИ,
ЗАЯВКИ НА ПРОВЕДЕННЯ ЗУСТРІЧЕЙ З ПИСЬМЕННИКАМИ,
ПРЕЗЕНТАЦІЇ ВИДАВНИЦТВ ТА ВИДАНЬ,
ІНШИХ ЦІКАВИХ ЗАХОДІВ.

2004
11 — 14
ЛИСТОПАДА

КИЇВ

ЕКСПОЦЕНТР «СПОРТИВНИЙ»
ВУЛ. ФІЗКУЛЬТУРИ, 1
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФІЗВИХОВАННЯ ТА СПОРТУ

УПОРЯДНИК:
ВИСТАВКОВА КОМПАНІЯ
«МЕДВІН»

Тел./факс: +380 44 413-59-00,
+380 44 413-86-07,
+380 44 411-57-01,
8 050 358-75-92.

E-mail: medvin@carrier.kiev.ua
www.medvin.kiev.ua

ДВІ УНІКАЛЬНОСТІ

Мемуаристика — штука специфічна. Успіх чи невдача в цьому жанрі значною мірою залежить від того, наскільки авторіві вдасться узгодити в тексті приватний досвід із суспільним інтересом, що зазвичай досягається або через унікальність досвіду — коли особистість сама є своєрідним «знаком» певних історичних подій, або ж через унікальність інтересу — коли через свою особисту причетність автор «розкриває» значимі події. Нещодавно побачили світ два напрочуд цікавих мемуарних видання, пов'язані з історією українського політичного опору, котрі можна вважати апотеотичними в контексті згаданих «типів» унікальності.

ІВАН АНДРУСЯК

На перший погляд книга **Степана ДУБНИЦЬКОГО** (Андрія Кілка) **Україну захищали в чужині. Спогади про Закарзоння**, що побачила світ у тернопільському видавництві «Джура», видається типовим діяпорним приватним проектом «на любителя» — напозір особливою якістю це видання, на жаль, не відзначається. Однак насправді маємо книжку унікальну — бодай тим, що це скрупульозно зафіксовані спогади вояка-упівця, котрі дають змогу відчувати зсередини саму атмосферу одного з найскладніших і — з точки зору офіційної історіографії — найсуперечливіших періодів нашої історії. Саме завдяки тому, що це скрупульозність рядового учасника подій, маємо тут доволі детальні відомості про речі, на котрі зазвичай учасник «нерядовий» звертає значно менше уваги, але в контексті «живої» історичної пам'яті вони мають надзвичайно важливе значення — побут упівського підрозділу, система забезпечення провіантом, організація лікування хворих і поранених, взаємини з мирним населенням, психологічна атмосфера всередині підрозділу на різних етапах бойових дій, військова дисципліна тощо. І ще один надзвичайно важливий момент, обумовлений тим, що підрозділ, у якому воював пан Дубницький-Кілка, дислокувався в Закарзонні, — міжнародні взаємини. Тут чимало матеріалу для роздумів.

Зрозуміла річ, ми не маємо в цьому випадку жодного морального права вимагати від шановного автора (тим паче, нині вже, на жаль, покійного) ще й белетристичного таланту — уже те, що він залишив нам цей український важливий документ, варто вважати подвигом. Тому мусимо дати собі відлік у тому, що текст

здатний зацікавити передусім фахівців. Залишається сподіватися, що безцінні відомості звідси зможе почерпнути й белетрист для створен-

ня зорієнтованого на значно ширше читачське коло якісного тексту — у цьому є надзвичайно велика потреба.

Інше цікаве в нашому контексті мемуаристичне видання так само акумулює в собі приватний досвід боротьби, однак це досвід культових особистостей українського руху опору. Двотомовик **Три повстання Січків**, виданий Українською правозахисною групою, містить спогади, документи, інтерв'ю та листи родини, котра тричі повставала проти окупації України й тоталітарного режиму. «**Стефанія Петраш (1925 — 1996) та Петро Січко (1926 р. н.) стали членами Юнацької сітки ОУН ще за «перших більшовиків» та за німецької окупації. 1944 року пішли в підпілля, — пише в передмові до видання його впорядник, політв'язень окупаційних часів Василь Овсієнко. — Хоча вони разом зі своїм поколінням не виграли цю війну на два фронти, та зберегли честь — власну і свого народу.**»

Вражаючи сторінки спогадів і документів розкривають тонкощі й складнощі підпільної роботи ОУН, про звірства окупантів щодо повстанців та мирного населення, про совіцькі концтабори; відтак — про роботу Української Гельсинської Групи, провокативні методи перетворених на каральні органи спецслужб, політичні табори радянського часу; і, нарешті, про бурхливий і обнадійливий, але так само й значною мірою трагічний для цієї родини кінець 1980-х — початок 1990-х... Хоча насправді головне, про що ця книжка розповідає — це висока людська честь, совість і мужність. Власне кажучи, про майже призабутий нині істинний смисл цих насправду високих слів.

Мемуаристика — штука специфічна. Вона розповідає насамперед про досвід, а він, як відомо, у кожного свій і «передаванню», всупереч сподіванням, не надається. А що передається, так це відчуття атмосфери часу, свого роду «там-присутності». Шукаючи досвіду, очевидно, багато хто знаходить саме це — і задовольняється ним. Гадаю, не дарма.

Три повстання Січків: У 2 т. Т.1: Спогади Стефанії Петраш-Січко. Документи; Т.2: Спогади. Интерв'ю. Листи. — Х.: Фоліо, 256+240 с. (о)

Степан ДУБНИЦЬКИЙ. Україну захищали в чужині. Спогади про Закарзоння. — Тернопіль: Джура, 284 с. (о)

ЛІТЕРАТУРНА ПЕРЕЯСЛАВЩИНА

У російському медіа-центрі відбулася презентація спільного проекту московського Фонду імені Юрія Долгорукого та київського часопису «Радуга». Привід — оголошення згаданим тандемом літературного конкурсу для російськомовних письменників України та заснування **Міжнародної літературної премії імені Юрія Долгорукого**. Премію, як сказав виконавчий директор Фонду, радник мера Москви з дипломатичним рангом Надзвичайного й Повноважного Посла, Сергій Зотов, присвячено 350-річчю Переяславської Ради. Вона буде присуджуватись московським журі за внесок у стимулювання єдиного російськомовного культурного простору.

Розмір премії — 75 тисяч російських рублів. На конкурс до 15 листопада приймаються видані впродовж останніх трьох років російськомовні книжки прози та поезії. Утім, виявилось, що ідейний натхненник конкурсу — «Радуга», отримав право лише приймати рукописи, переможців же визначатиме й нагороджуватиме російська сторона. Дивує й позиція пана Зотова, який на прес-конференції в Україні не розумів питань державною мовою. А ще пишається дипломатичним рангом!

ІДЕОЛОГІЧНЕ ПЕРЕОСМИСЛЕННЯ

Тим часом «Радуга» ч.7-8 продовжує тему творчих взаємин України та Росії. Літературознавець та публіцист із Криму **Володимир КАЗАРІН** своє дослідження «Украина и Россия — Гоголь и Пушкин» починає словами: «В настоящее время тема «Литературные взаимоотношения Украины и России» нуждается в решительном переосмыслении». «Суровая, порою трагическая политическая конъюнктура последних полутора десятилетий — продвигує дослідник, — заставляє осознать недостаточность в первую очередь концептуально, филосо-

фского, если хотите, идеологического осмысления... проблемы». Володимир Казарін вважає, що без української культури немає світу російської культури, він, цей світ, просто не може без неї існувати, він

«перестане бути». Причому не тільки культурне тіло Росії, але й її державне буття, її самосвідомість не могли б остаточно сформуватися, мати харизму, поза якою сьогодні не сприймається Росія, — без українського впливу. На прикладі постаті Миколи Гоголя дослідник підтверджує ці тези.

КНИЖКА РОКУ 2004: НОМІНАЦІЯ «МІНУВШИНА»

ЇХАЛИ КОЗАКИ

Михайло НАЗАРЕНКО

Опис козацької України 1649-го року, складений

Сергієм КОВАЛЕНКОМ та Ольгою ПУГАЧ, заснований на відомому «Реєстрі Війська Запорозького», претендує на те, аби «витворити хоча б у першому наближенні цілісний образ українського світу середини 17-го століття».

Це важко зробити, особливо якщо в переліку використаної літератури зазначено лише півтора десятка джерел, переважно вторинних.

Тож фактично автори обмежилися лише переліком міст і містечок, що входили до складу Гетьманщини (іноді — у супроводі коротких описів), а також реєстром

видатних осіб, які належали до складу певного полку. Безперечно, такий довідник корисний для істориків (особливо початківців), але так само безперечно, що звичайним читачам його цікавіше передивлятися, ніж читати. Бо книжка оформлена справді приємно: на форзаці — старовинна мапа України («Українае pars»), перед кожним розділом — мапа території відповідного полку, за текстом — родові знаки козацьких родів та окремих міст. Нарешті, не забудемо і ще про одну категорію осіб, які цікавляться вітчизняною історією: письменників. Скільки брам було у Чигирині? (Одна, бо «місто лежало в долині, оточеній зусібіч пісками».) Як виглядало сотенне містечко Трипілля 1654-го року? («Складалося з трьох укріплених міст на трьох горбах».) Тощо, тощо. Деталі, майже дріб'язки, але сутнісна достовірність, без якої неможлива історична проза, складається саме з таких «дріб'язків». Зразки козацької поезії та козацької зброї — у додатку.

Грунтовніші відомості про осіб козацької доби надають **Володимир КРИВОШЕЯ** і його колеги в працях **Генеалогія**

українського козацтва. **Переяславський полк та Київщина козацька: люди і долі**. Тут уже не півтора десятка книжок у примітках, а серйозна робота з архівами. Анотації дещо перебільшують, говорячи, що ці праці розраховані на широкий читачий загал: навряд чи перелік родоводів старшини впадуть тому загалу до смаку... проте, навіть відкривши навмання історію Переяславського полку, натрапляєш на справжню історію, з її смаком і запахом. Епічність генеалогії гідна Гомера: «(У XVIII столітті) Романенки стали Петренками і зійшли з політичної арени».

А ось такий собі Григорій Іваненко, який своєчасно взяв бік Петра I, а не Мазепи, і, наводячи лад на Переяславщині, вирішив почати з надто розумних вчителів і студентів Братських латинських шкіл: «И вынял наголо шаблю, за всеми гонялся, и оные, бегаячи от него и от страха, падали на землю, побили ноги, руки и всем телом себя нарушили на грудь... и потом погнался за учителями фарисским и граматским з голою шаблею и хотел их нагло зрубить и если бы караулом не были охранены, то бы все конечно многие порубаны были...». Телефонний довідник дає найкраще уявлення якщо не про ціле життя, то про масштаб життя сучасного міста; генеалогії створюють

таке відчуття історичної перспективи, яке не кожна монографія створить.

З усіх книжок, яким присвячена ця рецензія, лише праця **Юрія ФІГУРНОГО Історичні витоки українського лицарства** є «дружною» до читача: це не каталог, а розповідь, яку треба не проглядати, а читати від початку до кінця. Автор розглядає певні традиції, образи, мітологію, усім нам добре (чи не дуже добре) відомі з історичних творів, ба навіть з «Енеїди» — і демонструє широкий індоевропейський контекст, в якому вони існують. Навіть назви розділів інтригують: «Традиції воїнів-звірів в

Кілька нових книжок з історії козацтва — досить спеціальні, аби бути цікавими для всіх читачів, і досить незвичні, аби отримати належну увагу.

українській військовій культурі», «Відносини між чоловіком-воїном і жінкою-дружиною», «Зв'язок битви з бенкетом», «Релікти давнього військового поховального обряду»... Гіперпатріотизму в душі «Україна — батьківщина шумерів» тут немає і близько, натомість є спроби зрозуміти генетичний зв'язок і взаємо вплив дуже різних культур. Варто було б докладніше зупинитися на відмінностях, на своєрідності української військової культури. Лицарські цінності, обстоювані козаками, ті ж самі, що й у «дружинного лицарства»... проте, як відомо, «диявол — у деталях», у невеличких, на перший погляд, відмінностях, які так переконливо описує, наприклад, Наталя Яковенко. Але і того, що вже зробив Ю.Фігурний, — немало. Перелік літератури викликає повагу; завважу лише, що на деякі книжки («Витоки середньовічного лицарства» Ф.Кардіні та ін.) автор посилається надто часто — але ж вони, хоч і класичні, не єдині присвячені цій темі...

І останнє. Говорити про українську історію й залишатись поза ідеологією — практично неможливо. Але справа в тому, яка саме ця ідеологія. Наприклад, у передмові до «Опису козацької України» доктор філологічних наук, професор, лауреат премії ім. Гердера, академік УВАН, АНВШУ, УАПН, МСАН Петро Кононенко нагадує читачам про головних ворогів українського народу: «Запродана жидам віра, в церкву не пускають». Досі ці слова багатьом були не дуже зрозумілі, та нині відомо...» і т.д. (Байдуже, що цей міт давно спростував інший академік — М.Грушевський.) Або відкріємо заключний розділ книжки Ю.Фігурного, в якому автор зазначає, що ОУН «можна критикувати за співробітництво з фашистами, але щоб досягти мети — відродження самостійної України — вони використовували всі можливі засоби». Можна критикувати... а можна і не критикувати... а мета завжди виправдовує засоби.

Та чи це відповідає «лицарським козацьким цінностям»?

Кт

С.КОВАЛЕНКО, О.ПУГАЧ. Опис козацької України 1649-го року: Довідник. — К.: Провіта, І51 с. (п);

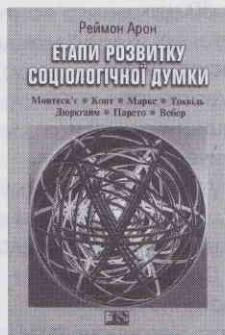
П.АБРОСКИН, В.КРИВОШЕЯ. О.СТАСЬКЕНО. Київщина козацька: люди і долі. — К.: Стилюс, І82 с. (о);

В.КРИВОШЕЯ. Генеалогія українського козацтва. Переяславський полк. — К.: Стилюс, 417 с. (о);

Д.ФІГУРНИЙ. Історичні витоки українського лицарства. — К.: Стилюс, 307 с. (о)

ФІЛОСОФСЬКІ НАУКИ.
СОЦІОЛОГІЯ. ПСИХОЛОГІЯ**АБРАМОВ Володимир****Духовність суспільства: методологія системного вивчення** / Київ. нац. екон. ун-т. — К.: КНЕУ, 2004, 235 с., 300 пр.(о)**АЛЕКСЕЄНКО Алла****Природа духовності.** — Х.: Факт, 2004, 239 с., 350 пр.(о)

38,00 €

АРОН Реймон**Етапи розвитку соціологічної думки** / Пер. з фр. Г.Філіпчука. — К.: Юніверс, 2004, 685 с., 2000 пр.(п)**БОДРІЯР Жан****Символічний обмін і смерть** / 3 фр. переклав Л.Кононович. — Л.: Кальварія, 2004, 373 с.(п)**Волонтерское движение в****Харькове:** Харьков — 350 лет / С.А.Горбунова-Рубан, О.В.Кулинич, Т.А.Коханий, А.В.Парщик. — Х.: Фактор, 2004, 159 с., 500 экз.(п)**ГОВЛЕТ Міхаель, РАМЕШ Магедван****Дослідження державної політики: цикли та підсистеми політики.** — Л.: Кальварія, 2004, 262 с.(о)**ГОВОРУН Т.В., КІКІНЕЖДІ О.М.****Гендерна психологія:** Навч. посіб. — К.: Академія, 2004, 307 с.(о)**ДОЛІМОР Джонатан****Сексуальне дисидентство: Від Августина до Вайлда, від Фройда до Фуко** / Пер. з англ. І.Гарник, П.Тарашук. — К.: Основи, 2004, 558 с.(о)**ЕРІКСЕН Томас Гірланд****Тиранія моменту: швидкий і****повільний час в інформаційну добу** / 3 англ. переклав В.Дмитрук. — Л.: Кальварія, 2004, 194 с.(п)**ЄРУШЕВИЧ Геннадій,****МЕЛЬНИК Ярослав****Світогляд М.Павлика:** (Хрестоматія) / Прикарпат. ун-т ім. В.Стефаника. — Івано-Франківськ, 2004, 167 с., 300 пр.(о)**Інформаційне забезпечення державного та регіонального соціального управління** /

О.Г.Осауленко, О.Ф.Новікова, Н.С.Власенко та ін.; Ін-т економіки пром-сті НАНУ, Держкомстат. — К.: Донецьк, 2004, 655 с., 500 пр.(о)

Какая Россия нужна**Украине?:** Сб. ст. Интернет-журнал. «Діалог. UA»; Вип. 2. — К.: Поступ, 2004, 195 с., 500 экз.(о)**КАМІНСЬКА Надія,****НИКУЛЕНКО Світлана****Костюм в Україні від Київської Русі до XXI століття.** — Х.: Золоті сторінки, 2004, 207 с.; 32 с. іл., 1000 пр.(п)**КОРНІЄНКО О.В.****Безпека життєдіяльності та підтримання психосоматичного здоров'я молоді:** Монографія / Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. — К.: Київ. ун-т, 2004, 263 с., 300 пр.(п)**ЛОБОС Глэдис****Практическая нумерология:** Энергия чисел и ваша судьба. — Х.: Клуб Семейн. Досуга, 2004, 335 с., 5000 экз.(п)**МОТРЕНКО Тимофій****Рецепція гегелівських ідей філософською свідомістю Російської імперії XIX — початку XX століть** / Європ. ун-т. — К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2003, 385 с., 500 пр.(о)**ПЕТРОВСЬКА І.Р.****Логіка:** Навч. посіб. / Нац. ун-т «Львів. політехніка». 2-ге вид., переробл. і доповн. — Л., 2004, 147 с., 150 пр.(о)**Розвиток медіації в Україні.****Польсько-українська співпраця:** 36. ст. / Наук. ред. І.А.Войтюк. — К.: Арт-Бюро, 2004, 227 с.(о)**ОЛСОН Менкур****Логіка колективної дії:****Суспільні блага і теорія груп** / Пер. з англ. С.Слухая. — К.: Лібра, 2004, 271 с., 1000 пр.(о)**РОМЕНЕЦЬ В.А.****Психологія творчості:** Навч. посіб. / 3-тє вид. — К.: Либідь, 2004, 287 с.(п)**РЯЗАНОВА Людмила****Релігійне відродження в Україні: соціокультурний контекст** / Ін-т соціології НАНУ. — К.: Біла криниця, 2004, 239 с., 300 пр.(о)**Сонник современный и дополненный** / Авт.-сост.

Д.В.Таболкин. Сер. «Домашняя библиотека». — Х.: Фолио, 2004, 286 с., 4000 экз.(п)

Суспільна трансформація: концептуалізація, тенденції, український досвід /

В.Бурлачук, О.Іваненко, В.Казаків та ін.; За ред. В.В.Танчера, В.П.Степаненка; Ін-т соціології НАНУ. — К., 2004, 243 с., 300 пр.(о)

ТИМОШЕНКО И., СОСНИН А.**Мотивация личности и человеческих ресурсов:** Учеб. пособие / Европ. ун-т. — К.: Изд-во Европ. ун-та, 2004, 575 с., 1000 экз.(о)**Україна шукає свою****ідентичність:** 36. ст. Интернет-журнал. «Діалог. UA»; Вип. 1. — К.: Поступ, 2004, 130 с., 500 пр.(о)**Український соціум:** загрози екстремальних ситуацій / Г.В.Рева, В.К.Врублевський,

В.П.Ксьонзенко, І.В.Мариніч; Ін-т соціології НАНУ. — К.: Інтеллект, 2003, 431 с., 1000 пр.(п)

ШИНКАРУК В.І.**Вибрані твори.** У 3 т.: Т.3. Ч.1. Сер. «Філософська спадщина України». — К.: Центр духов. культури, 2004, 403 с., 1000 пр.(о)**Этические комитеты:****настоящее и будущее** / Укр. асоц. по биотике; Под общ. ред. С.В.Вековшиной, В.А.Кулиниченко. — К.: Сфера, 2004, 135 с., 500 экз.(о)**ЯЦЕНКО Т.С.****Теорія і практика групової психокорекції:** Актив. соц.-психол. навч.: Навч. посіб. — К.: Вища шк., 2004, 679 с., 2000 пр.(п)РЕЛІГІЯ. ТЕОЛОГІЯ.
АТЕЇЗМ**АБРАМОВИЧ С.Д.,****ПІЛЛО М.,****ЧІКАРЬКОВА М.****Релігієзнавство:** Підручник. — К.: Дакор, 2004, 509 с.(п)**АКСЕНОВ Александр****Колдовство в третьем тысячелетии.** — М.: АСТ; Донецк: Сталкер, 2004, 287 с.(п)**БОЖИК Пантелеймон, священик****Церков українців у Канаді:** Причинки до історії українського церковного життя в Бритійській Домінії Канаді, за час від 1890—1927. — Л.: Свічадо, 2004, 291 с.(о)**БРУЙНЕ Пітер де****Сибірське чудо:** Оповіді про сміливих християн із Чугуївки / Пер. з англ. Г.Гренчевський; Передм. брата Андрія. Сер. «Просто учні». — Черкаси: Смірна, 2004, 177 с., 1500 пр.(о)**ВАСИЛІВ Роман****Концепція церкви і Київського митрополита Петра Могили.** — Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2004, 351 с.(о)**Великий канон Андрея Критського з поясненнями.**

Служба у першій і п'ятій тиждень Великого Посту / Пер. з церковнослов. Л.Петрович. — Л.: Свічадо, 2004, 269 с.(о)

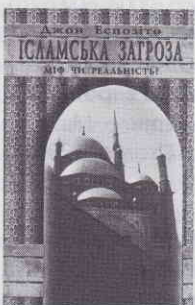
34,00 €

ВЛАСТО А.П.
Запровадження християнства у слов'ян: Вступ до середньовіч. історії слов'янства / Пер. з англ. Р.Ткачук та Ю.Терехова. — К.: Юніверс, 2004, 491 с., 2000 пр.(п)

ГУЦУЛЯК Лаврентій
Божественна літургія Йоана Золотоуського в Київській митрополії після унії з Римом (період 1596—1839) / Укр. літург. центр; Пер. з англ. А.Маслюх. Сер. «Джерело-знавчі дослідження»; Т. 1. — Л.: Свічадо, 2004, 428 с.(о)

28,00 €

ЕСПОЗИТО Джон
Ісламська загроза. Міф чи реальність? / Пер. І.Саповського. — Л.: Кальварія, 2004, 333 с.(о)

КОНДРАТИК Леонід
Українське релігієзнавство доби національного відродження / Від-ня релігієзнавства Ін-ту філософії ім. Г.С.Сковороди НАНУ. — Луцьк: Надстир'я, 2004, 311 с., 500 пр.(о)

Любовь. Поток: (Истоки эзотерического христианства). — К.: Тимпани, 2004, 351 с., 2000 экз.(п)

Магія імени. — Донецьк: БАО, 2004, 319 с., 15000 экз.(о)

ОСТРОУМОВ Стефан, протоіерей
Мысли о чудесах. Сер. «Популярные православные энциклопедии». — К.: Пролог, 2004, 92 с., 5000 экз.(о)

ПАШУК Андрій
Українська церква і незалежність України / Львів. нац. ун-т ім. І.Франка. — Л.: ВЦ ЛНУ ім. І.Франка, 2003, 363 с., 1000 пр.(п)

Повна Симфонія до Святого Письма Старого та Нового Завіту / Уклад. і відп. ред. П.Смук. — Л.: Свічадо, 2004, 1309 с.(с)

Православні духовні цінності і сучасність: Матеріали міжнар. наук.-практ. конф., Київ, 21 березня 2003 р. / Міжрегіон. Акад. упр. персоналом, Міжнар. кадрова акад. — К.: МАУП, 2003, 323 с., 3000 пр.(о)

САГАН Олександр
Вселенське православ'я: суть, історія, сучасний стан. — К.: Світ Знань, 2004, 910 с., 1000 пр.(п)

УЛЯНОВСЬКИЙ Василь
Митрополит Київський Спиридон: Образ крізь епоху, епоха крізь образ. — К.: Либідь, 2004, 374 с.(п)

Церква і соціальна комунікація: Найголовніші документи Католицької Церкви про пресу, радіо, телебачення, інтернет та інші медіа (1936—2003): Пер. з англ. / Ін-т релігії та суспільства Укр. Католиц. ун-ту; Упорядкув. укр. варіанту, передм., наук. ред. М.Перун. — Л.: Вид-во Укр. Католиц. ун-ту, 2004, 438 с.(о)

Чудотворные иконы Божией Матери Одесской епархии / Сост. А.М.Яций. — Одесса: Одес. паломник, 2004, 368 с., 900 экз.(о)

ШАФАРЕНКО Анатолій
Релігія та некрополі Германівки: До 350-річчя з дня народження першої писем. згадки про собор. церкву Миколи Чудотворця. — Обухів: Янузь, 2004, 191 с., іл., 200 пр.(о)

ІСТОРИЧНІ НАУКИ

Академик Иван Николаевич Буланкин / Харк. нац. ун-т ім. В.Н.Каразина. — Х.: Автоенергия, 2004, 351 с., 25 л. ил., 300 экз.(п)

Аллея Славы: Сб. очерков / Авт.-сост.: Р.П.Агриков, В.И.Лучинкина. — Одесса: Принт Мастер, 2004, 143 с.: ил., 3000 экз.(п)

АНИСИМОВ Александр Геростратов замысел. Сер. «Киев и киевляне». — К.: Курчъ, 2004, 255 с., 3000 экз.(о)

АНТОНЮК Михайло
Через віхи історії: Краєзнав. нариси. — Вінниця: О.Власюк, 2004, 572 с., 150 пр.(о)

АТОЯН Ольга
В конфликте с государством. Крестьянское правосознание в Украине 1917—1919 годов: Монография / Луган. акад. внутр. дел им. 10-летия независимости Украины. — Луганск, 2003, 511 с., 3000 экз.(п)

БРАФМАН Яков
Книга Кагала: Всемирный еврейский вопрос / Межрегион. Акад. упр. персоналом. Сер. «Библиотека журнала «Персонал». — К.: МАУП, 2004, 368 с., 3000 экз.(о)

БУБЕНОК Олег
Аланы-асы в Золотой Орде (XIII — XV вв.) / Ин-т востоковедения им. А.Крымского. — К.: Истина, 2004, 324 с., 500 экз.(о)

ВАСИЛЬЧУК Володимир
Німці в Україні. Історія і сучасність (друга половина XVIII — початок XXI ст.) / Київ. нац. лінгвіст. ун-т. — К., 2004, 340 с., 500 пр.(о)

ВОДОТИКА С.Г., СІНКЕВИЧ Є.Г.
Історія Херсонщини: Навч. посіб. — Херсон: Айлант, 2003, 201 с., 200 пр.(о)

ГАЛАЙБА Василь
Хроніка старого Києва. — К.:

Б-ка українця, 2003, 175 с., 1000 пр.(о)

ГРИГОРУК Наталія
Микола Чубатий як історик України. — Тернопіль: Тернопіль Онлайн, 2003, 159 с., 300 пр.(о)

ДОНІК Олександр
Родина Терещенків в історії доброчинності / Ін-т історії України НАНУ. — К., 2004, 313 с., 300 пр.

Еврейский ответ: Художественно-публицистический и исторический сборник. Вып. 1 / Одес регион. Асоц. евреев — бывших узников гетто и нац. концлагерей; Сост. Д.Константиновский. — Одесса: Негоциант, 2004, 123 с., 500 экз.(п)

ЗАВАЛЬНЮК О.М., РИБАК І.В.
Новітня аграрна історія України / Кам'янець-Поділький державний ун-т, Центр дослідж. історії Поділля. — Кам'янець-Подільський: Абетка-НОВА, 2004, 287 с., 1000 пр.(о)

ЗАЛІЗНЯК Леонід
Від склавинів до української нації / Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. — К.: Б-ка українця, 2004, 255 с., 1000 пр.(о)

ЗИНОВЬЕВА Валентина
Чтобы жизнь продолжалась: Приазовье в период оккупации, 1941—1943 / 2-е изд., перераб. и доп. — Мариуполь: Газ. «Приазов. рабочий», 2004, 507 с., 200 экз.(п)

Історія України: Хрестоматія: У 2 ч.: Навч. посіб. / Київ. нац. торг.-екон. ун-т; Упоряд.: Б.І.Білик (керівник) та ін. — К.: Альтерпрес, 2004, 1000 пр.(п) Ч.1. — 573 с. Ч.2. — 589 с.

КАЛАКУРА Ярослав
Українська історіографія: Курс лекцій. — К.: Генеза, 2004, 495 с., 1000 пр.(п)

Книга Скорботи України. Чернігівська область. Т. 2. / Голов. редкол.: І.О.Герасимов (голова) та ін. — Чернігів: Деснян. правда, 2004, 447 с., 3000 пр.(п)

КОЛОТУХИН Віталій

Поздний бронзовий век Крима. — К.: Стилос, 2003, 138 с., 500 экз.(о)

ЛАНЦОВ Сергей

Античное святилище на западном берегу Крима / Ин-т археологии НАНУ. — К.: Стилос, 2003, 118 с., 500 экз.(о)

Літопис Землі Гадяцької /

Керівник О.Омельченко. — Полтава: Артполіграфсервіс, 2004, 119 с., 1000 пр.(п)

МОВЧАН Павло

Витоки: Кн. роздумів. Ч. 1. — К.: Просвіта, 2004, 207 с.(п)

МОРОЗ О.Н.,

БУЛАНОВА Н.Н.

История одного украинского рода. Т. 1 / 2-е изд., испр. и доп. — Днепропетровск: Металл, 2004, 231 с.(п)

МОРОЗЮК Володимир

Червоні роси: Альманах Пам'яті і Милосердя. — Івано-Франківськ: Тіповіт, 2004, 222 с., 150 пр.(о)

Обмануті надії:

Спогади колишніх юнаків військ. формування укр. юнацтва протилетун. оборони) / Я.Даццишин, Л.Легкий, М.М., Е.Шнерх; За заг. ред. С.Шнерха. — Л.: Місіонер, 2004, 192 с.(п)

ОТ-СКОРОПАДСЬКА Олена

Остання з роду Скоропадських / Пер. з нім. мови Г.Сварник. — Л.: Літопис, 2004, 470 с.(о)

РУМ'ЯНЦЕВ В.О.,

СТРАХОВ М.М.

Історія України. Всесвітня історія ХХ сторіччя: Навч. посіб. Нац. юрид. акад. України ім. Я.Мудрого. — Х.: Право, 2004, 294 с., 1000 пр.(о)

Р.Ф.Кайндль і українська

історична наука: Матеріали Міжнар. наук. семінару «Кайндлівські читання», Чернівці, 22-23 трав. 2004 р. Ч.2 / Чернівець. нац. ун-т ім. Ю.Федьковича. Каф. етнології, антич. та середньовіч. історії та ін.; Редкол.: Г.К.Кожолянко (наук. ред.) та ін. — Вишніця: Черемош, 2004, 295 с., 300 пр.(о)

Свідчать могили / Упоряд. і підгот. до друку М.Д.Куцик. —

Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2004, 143 с., 300 пр.(о)
Про боротьбу жителів с.Яблунів з більшовицьким режимом.

СКОРОБОГАТОВ Анатолій

Харків у часи німецької окупації (1941—1943). — Х.: Прапор, 2004, 368 с., 1000 пр.(п)

СТАХІВ Євген

Останній молодогвардієць. — К.: Варта, 2004, 494 с., 1000 пр.(п)

100 знаменитих харьковчан. —

Х.: Фактор, 2004, 368 с., 3000 экз.(п)

Сучасна цивілізація:

гуманітарний аспект / Ін-т політ. і етнонац. дослідж., Журн. «Діалог: Історія, політика, економіка» №5; Редкол.: І.Курас (відп. ред.) та ін. — К., 2004, 503 с., 500 пр.(о)

ТЕПЛИЦКИЙ Юрий

Этногенез славянства и становление государственности Руси в контексте взаимоотношений «Запад» — «Восток» (Откуда пошла земля славянская и какого мы рода-племени): **Энцикл. славянства в 10 т.** Т. 1. — Луганск: Луган. обл. тип., 2004, 225 с., 500 экз.(п)

ТЮТЮННИК Юрко

Революційна стихія. Зимовий

похід 1919-20 рр.: Спомини / Упоряд. та авт. передм. О.Романчук. — Л.: Універсум, 2004, 191 с., 1000 пр.(о)

Три повстання Січків: У 2 т. / Харк. правозахис. група; Ред.-упоряд. В.В.Овсієнко; Худож.-оформлювач О.Агеєв. — Х.: Фоліо, 2004, 1000 пр.(п)
Т.1.: **Спогади Стефанії Петраш-Січко. Документи.** — 255 с.; 8 л. іл.
Т.2.: **Спогади. Інтерв'ю. Листи.** — 239 с. (*Рецензії див. с.15*)

Чорнобиль. 1986—1987 рр.:

Документи і спогади: Роль НАН України у подоланні наслідків катастрофи. — К.: Академперіодика, 2004, 563 с., 500 пр.(п)

ШАВШИН Владимир

Севастополь в истории Крымской войны. — Севастополь: Телескоп: Арт-Политика, 2004, 287 с., 5000 экз.(п)

ОСВІТА. ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ

БУГАЄВА Зоя

Занимательные игры и творческие задания для развития устной речи и дикции. — Донецьк: БАО, 2004, 462 с., 15000 экз.(п)

ДРЕЙКУРС Рудольф

Счастливые дети: Педагогический бестселлер / Пер. Л.Ткач. — Вінниця: Континент-Прим, 2004, 223 с.(п)

Европейские университеты:

Международ. каталог-справочник 2004: Ежегод. сб. / Восточ.-Укр. акад. бизнеса; Ред.-издат. совет: А.Саввов (председатель) и др. Сер. «Международная имиджевая программа «Лидеры XXI столетия». — Х., 2004, 103 с.(с)

ЗАТОРЖИНСЬКА Валентина,

ФІЛІНЮК Анатолій

За покликом серця: Нарис життя й науково-красознавчої діяльності В.С.Прокопчука. — Кам'янець-Подільський: Абетка-НОВА, 2004, 292 с.; іл., 100 пр.(о)

КІЩЕНКО Юлія

Формування професійної майстерності вчителя в системі педагогічної освіти Англії та Уельсу. — Херсон: ХДУ, 2004, 169 с., 80 пр.(о)

Книга жестов для

неслышащих людей / Авт.-сост. Р.Г.Маринина. — Донецьк: Сталкер, 2004, 319 с.; ил.(п)

КОЗЛОВСЬКИЙ Олег

Швидкочитання. 800 слів за хвилину: Як одержувати максимум інформації при мінімумі витрат часу / Пер. з рос. І.Г.Данилюка. — Донецьк: БАО, 2004, 300 с., 15000 пр.(п)

НАГОРНА Антоніна,

БЕСПАЛЬКО Віктор

Репродуктивне здоров'я та ставеве виховання молоді / Європ. ун-т. — К., Вид-во Європ. ун-ту, 2004, 406 с., 500 пр.(о)

Освітні технології: Навч.-метод. посіб. / О.М.Пехота,

А.З.Кіктенко, О.М.Любарська та ін.; За ред. О.М.Пехоти. — К.: А.С.К., 2004, 255 с., 3000 пр.(о)

СІРКІЗЮК В.В.

Основи національного виховання: Навч.-метод. посіб. / Ін-т пробл. виховання АПН України, Кам'янець-Поділ. держ. ун-т. — Кам'янець-Подільський: Абетка-НОВА, 2004, 303 с., 500 пр.(о)

Українська література:

Хрестоматія: 10 клас / Упоряд. О.І.Борзенко, М.П.Сподарець. 2-ге вид., переробл. та доповн. — Х.: Ранок: Веста, 2004, 751 с.(п)

ФЕЧКО-КАНЕВСЬКА Олена

Слово на добро: Етичні бесіди / Передм. Н.Ребрик. — Ужгород: Гражда, 2004, 234 с., 1000 пр.(о)

Яким Ярема / Львів. нац. ун-т ім. І.Франка; Упоряд., ред. і прим. С.Яреми. Сер. «Українська педагогічна думка Галичини в іменах»; Вип. 1. — Л.: ВЦ ЛНУ ім. І.Франка, 2003, 242 с., 300 пр.(о)

**ЗАСОБИ МАСОВОЇ
ІНФОРМАЦІЇ. КНИЖКОВА
СПРАВА**

БИШКЕВИЧ Роман
Начерк історії Української філателії. — Л.: Афіша, 2004, 222 с.(о)

Бібліографічний довідник журналу «Сучасність», 1961—2003 / Ред.-упоряд. М.Чубук. — Л.: Кальварія, 2003, 479 с.(п). (Рецензії див. Кр 15–16 '2004)

БОНДАР Юрій
Свобода слова: українська мірка / Міжрегіон. Акад. упр. персоналом, Федерація патріот. видань України. — К.: МАУП, 2004, 143 с., 3000 пр.(о)

ГАЛИЧ Валентина
Олесь Гончар — журналіст, публіцист, редактор: еволюція творчої майстерності: Монографія. — К.: Наук. думка, 2004, 814 с., 500 пр.(п)

КОРНЮ Даніель
Етика засобів масової інформації / Переклала з фр. С.Гринцевич. — К.: К.І.С., 2004, 129 с.(о)

ПАРТИКО Зіновій
Нормативний аспект і автоматизація редагування / Ін-т журналістики Київ. нац. ун-ту ім. Т.Шевченка. — К., 2004, 265 с., 300 пр.(о)

ТИМОШИК Микола
Видавнича справа та

редагування: Навч. посіб. — К.: Ін Юре, 2004, 223 с.(о) (Рецензії див. Кр 5–6 '2004)

ФІЛОЛОГІЧНІ НАУКИ

АРЕНДАРЕНКО Ірина
По дорозі й назустріч (англійська та українська романтичні поезії: порівняльна типологія і поетика). — К.: Фоліант, 2004, 214 с., 300 пр.(о)

БАРВІНСЬКИЙ Олександр
Спомини з мого життя. Ч.1-2 / Ін-т л-ри ім. Т.Г.Шевченка НАНУ, Укр. Вільна Вкад. Наук у США; Упоряд.: А.Шацька, О.Федорук; Ред.: Л.Винар, І.Гирич. — Нью-Йорк; К.: Смолоскип, 2004, 526 с., 1000 пр.(п)

ГЛУШИЦ Ольга
Навчальний російсько-український словник. — К.: Голов. спец. ред. л-ри мовами нац. меншин України, 2004, 200 с., 5000 пр.(п)

ГОЛУБОВСЬКА І.О.
Етнічні особливості мовних картин світу: Монографія / 2-ге вид., випр. і доповн. — К.: Логос, 2004, 283 с., 300 пр.(о)

Грамматика української мови для учнів, абітурієнтів і студентів. — Донецьк: БАО, 2004, 286 с., 15000 пр.(о)

Дієслово в лексикографічній системі / О.Г.Рабулець, Н.М.Сухарина, В.А.Широков, К.М.Якименко; Укр. мов.-інформ. фонд. — К.: Довіра, 2004, 257 с., 500 пр.(о)

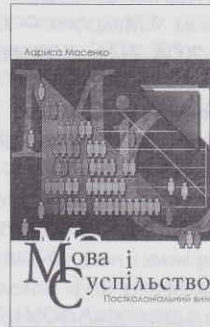
КУБАРЬКОВ Г.Л., ТИМОЩУК В.А.
Современные темы английского языка. — Донецьк: БАО, 2004, 604 с., 15000 экз.(п)

ЛАБАЩУК Оксана
Українська примовка: структура, побутування, функції. — Тернопіль: Підручники і посібники, 2004, 154 с., 500 пр.(о)

ЛЕСЮК Микола
Доля моєї мови. — Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2004, 287 с., 1000 пр.(о)

МАНАКИН Владимир
Сопоставительная лексикология. — К.: Знання, 2004, 326 с.(п)

17,00 €

МАСЕНКО Лариса
Мова і суспільство: Постколоніальний вимір. — К.: КМ Академія, 2004, 163 с.(о) (Рецензії див. Кр 5–6 '2004)

Матеріали студентської наукової конференції, присвяченої 170-річчю з дня народж. Юрія Федьковича, 12-13 трав. 2004 р. Філологічні науки / Чернівець. нац. ун-т ім. Ю.Федьковича; Відп. за вип. Г.П.Романова; Літ. ред. О.В.Лупул. — Чернівці: Рута, 2004, 110 с.(о)

МОГИЛЬНИЦЬКИЙ Іван
Ведомость о Рускомъ Языце / Прикарпат. ун-т ім. В.Стефаника, Ін-т українознавства; Підгот. до друку, вступ. ст. і прим. В.Грещука. — Івано-Франківськ: Плай, 2003, 131 с., 200 пр.(о)

ПАЩУК Р.І., ПОЛІЩУК Н.М., ТАРАН Н.Є.
Ділове мовлення правоохоронця: Навч. посіб. / Луган. акад. внутр. справ МВД України; Луган. акад. внутр. справ ім. 10-річчя незалежності України. — Луганськ: РВВ ЛАВС, 2004, 302 с., 500 пр.(п)

ПЕЛЕСHENKO Юрій
Українська література пізнього середньовіччя (друга половина XIII — XV ст. / Ін-т л-ри ім. Т.Г.Шевченка НАНУ. — К.: Фоліант, 2004, 422 с., 500 пр.(п)

ПОЛЮГА Левко
Словник антонімів української мови / Ін-т українознавства ім. І.Крип'якевича; Укр. мовно-інформ. фонд; За ред. А.С.Пала-

марчука. 2-ге вид., випр. та доповн. Сер. «Словники України». — К.: Довіра, 2004, 275 с., 4000 пр.(п) Назва обкладинки: «Словник антонімів і фразеологічних антонімів». До кн. приплетено кн.: **КАЛАШНИК Володимир, КОЛОЇЗ Жанна** Словник фразеологічних антонімів української мови / Харк. нац. ун-т ім. В.Н.Каразіна; Укр. мовно-інформ. фонд. Сер. «Словники України». — К.: Довіра, 2004, 275 с., 4000 пр.(п)

50 знаменитих бизнесменів. — Х.: Фолио, 2004, 510 с., 10000 экз.(п)

РОСІНСЬКА Олена
Грамматика української мови для учнів, абітурієнтів і студентів. — Донецьк: БАО, 2004, 286 с., 15000 пр.(о)

РУДЯКОВ Олександр
Мова, або Чому люди говорять (досвід функціонального визначення природної мови). — К.: Грамота, 2004, 223 с., 1000 пр.(п)

Сучасний російсько-український, українсько-російський словник: 60000 слів / Уклад. І.М.Забіяка. — К.: А.С.К., 2004, 624 с., 15000 пр.(п)

Українська ментальність: діалог світів: Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 2-3 жовт. 2003 р. Ч. 2 / Одес. нац. ун-ту ім. І.І.Мечникова. — Одеса: Астропринт, 2003, 296 с., 300 пр.(о)

ФУНДУЙ М.І.
Українська мова: Практикум з правопису: Навч. посіб. — К.: Либідь, 2004, 270 с., 5000 пр.(о)

ШИРОКОВ В.А.
Феноменологія лексикографічних систем / Укр. мов.-інформ. фонд. — К.: Наук. думка, 2004, 327 с., 500 пр.(п)

ШУЛЬЖУК К.Ф.
Синтаксис української мови: Підручник. Сер. «Альма-матер». — К.: Академія, 2004, 406 с.(п)

ХУДОЖНЯ ЛІТЕРАТУРА.
Фольклор**АМОСОВ Николай**

Собрание сочинений. — Донецьк: НОРД-Пресс, 2003 (п)
Т. 1: **Мысли и сердце.** ППГ-2266. — 506 с.
Т. 2: **Записки из будущего.** — 470 с.
Т. 3: **Книга о счастье и несчастьях.** — 482 с.

АНДІЄВСЬКА Емма

Хід конем: Поезії. — К.: Всесвіт, 2004, 167 с.(о)

АПУЛЕЙ

Метаморфози, або Золотий осел / Ін-т л-ри ім. Т.Г.Шевченка НАНУ; Пер. з лат. нем. Й.Кобова і Цимбалюка; Худож.-ілюстр. А.С.Юхтман; Худож.-оформлювач Б.П.Бублик. Сер. «Бібліотека світової літератури». — Х.: Фоліо, 2004, 319 с., 2500 пр.(п)

АСМАКОПУЛОС Костас

Дерево, що танцює / Пер. з новогр. О.Пономарева. — К.: К.І.С., 2004, 218 с.(о)

БАЙДА Тетяна

Покоління приречених: Роман. — Луцьк: Терен, 2004, 283 с., 300 пр.(п)

БАХ Ричард

Биплан: Повесть. Сер. «Свет истины». — Х.: Фоліо, 2004, 239 с., 3500 экз.(п)

БЕГБЕДЕ Фредерік

Історії під екстазі: Пер з фр. — Х.: Фоліо, 2004, 126 с., 3000 пр.(п)

Брама Сходу: Золоті сторінки кримськотатар. поезії у пер. Миколи Мірошніченка з додатком статей про її творців / Передм. Ю.Кандима. — К.: Голов. спец. ред. л-ри мовами нац. меншин України, 2004, 189 с.: іл.: портр., 1000 пр.(п)

БРОДЯГА-БРОДЕЦКИЙ Александр

На вершине: Поезії. — Запорожжє: Полиграф, 2004, 139 с., 350 экз.(о)

БРОНТЕ Шарлотта

Джен Эйр: Роман / Ін-т л-ри ім.

Т.Г.Шевченка НАНУ; Пер. з англ. П.Соколовського. Сер. «Бібліотека світової літератури». — Х.: Фоліо, 2004, 479 с., 2500 пр.(п)

БРОНТЕ Шарлотта

Джен Эйр: Роман / Пер. з англ. П.Соколовського; Передм. й прим. Т.Н.Денисової; Худож.-оформлювач Б.П.Бублик. Сер. «Рандеву». — Х.: Фоліо, 2004, 479 с., 1500 пр.(п)

БУЛГАКОВ Михаил

Белая гвардия: Роман; Рассказы / Худож.-оформитель Б.Ф.Бублик. Сер. «Мастера. Классика». — Х.: Фоліо; М.: АСТ, 2004, 350 с., 4000 экз.(п)

БУЛГАКОВ Михаил

Собачье сердце: Повести и рассказы / Худож.-оформитель Б.Ф.Бублик. Сер. «Мастера. Классика». — Х.: Фоліо; М.: АСТ, 2004, 324 с., 3000 экз.(п)

БУРСОВ Георгій

Тихий Поділ. — К.: Оріяни, 2004, 227 с., 2000 пр.(о)

ГРИЩЕНКО Дмитро

На хвилях життя: Повесть. — Дніпропетровськ: Пороги, 2004, 334 с., 100 пр.

ГУБАЛЬ Іван

Володар мудрості народної: Худож.-документ. повість. — Ужгород: Патент, 2004, 409 с., 500 пр.(п)

ГЮГО Віктор

Собор Паризької Богоматері: Роман / Ін-т л-ри ім. Т.Г.Шевченка НАНУ; Пер. з фр. П.Тернюка; Передм. Н.М.Горячої; Прим. Б.Б.Буніч-Ремізова; Худож.-ілюстр. Л.Е.Чайка; Худож.-оформлювач Б.П.Бублик. Сер. «Бібліотека світової літератури». — Х.: Фоліо, 2004, 511 с., 2500 пр.(п)

ДЕФО Даниель

Життя й чудні та дивовижні пригоди Робінзона Крузо, моряка з Йорка, написані ним самим / Пер. з англ. за ред. В.Державіна; Передм. й прим. Н.Д.Білик; Худож.-оформлювач Б.П.Бублик. Сер. «Бібліотека

пригод». — Х.: Фоліо, 2004, 496 с., 1500 пр.(п)

ДОРОФЕЕВА Александра

Семнадцать ночей: Воспоминания: Роман. В 2 т. Т. 1. — Запорожжє: Днепропетр. металлург, 2004, 458 с., 500 экз.(п)

ДОСТОЕВСКИЙ Федор

Бесы: Роман. Сер. «Мировая классика». — Х.: Фоліо; М.: АСТ, 2004, 603 с., 1500 экз.(п)

ДЮМА Александр

Двадцать лет спустя: Роман: В 2-х ч. — Х.: Клуб Семейн. Досуга, 2004, 150000 экз.(п)
Т.1. — 367 с.
Т.2. — 366 с.

ЖДАНОВ Иван

Избранное. — К.: Дмитрий Бураго, 2004, 155 с., 300 экз.(п)

ІВАНИНА Василь

Агонія: Роман. — К.: Дніпро, 2004, 286 с., 2000 пр.(п)

ІВАНІЧУК Роман

Через перевал: Химерний роман. — Л.: Літопис, 2004, 189 с.(п)

Контакт із Заходом: Сім німецьких історій / Упорядкув., післямова, довідки про авт. К.Дате й У.Дате. — К.: Критика, 2004, 256 с., Нім., укр., рос., 1000 пр.(о)

КРИСТИ Агата

Тайна замка Чимниз: Пер. с англ. — Х.: Клуб Семейн. Досуга, 2004, 237 с.(п)

КУДРЯВСКАЯ Людмила

Повесть о Белкине: Мозаика. — Ужгород: М-Студія, 2004, 110 с., 300 пр.(о)

ЛАВРЕНКО Яків

Пробуджений сквер: Замітки з натури. — Луцьк: Надстир'я, 2004, 169 с., 200 пр.(о)

ЛЕОНТОВИЧ Володимир

Зібрання творів: В 4 т. Сер. «Бібліотека газети «Рада». — К.: Сфера, 2004, 500 пр.(о)
Т.1: **Повісті.** — 355 с.
Т.2: **Повісті, оповідання, казки, образки.** — 356 с.

ЛИС Володимир

І прибуде суддя: Роман. Сер. «Exceptis excipiendis». — К.: Факт, 2004, 281 с., 2000 пр.(п)

ЛУЗИНА Лада

Звезды эстрады и кино в зеркале скандальной журналистики / Худож.-оформитель Л.Д.Киркач-Осипова. — Х.: Фоліо, 2004, 431 с., 2500 экз.(п)

ЛУКІВ Микола

Біля вечірнього багаття: Поезії. — К.: Оріяни, 2004, 251 с., 1000 пр.(п)

ЛЮЕ Ерленд

Наївний супер / Пер. з норвез. І.Сабор. Сер. «Парасолька». — Л.: Літопис, 2004, 230 с.(о)

МАЗУР Андрій

Бої без правил: Роман. — Жмеринка: Прес-Реал, 2004, 287 с., 1000 пр.(п)

МАКСИМЕЙКО Олекса

Імортелі: Лірика. — К.: Укр. Центр духов. культури, 2004, 256 с., 300 пр.(о)

МАЦЮК Володимир

До людей: Рубаї та епіграми. — Тернопіль: Підручники і посібники, 2004, 223 с., 2000 пр.(о)

МИХАЙЛЕНКО Анатолій

Моя ти доле чорноброва: Худож.-публіцист. нариси. — К.: Просвіта, 2004, 271 с., 1000 пр.(о)

МОТРЕНКО Микола

Хто в мене батько: Повість в шістнадцяти новелах. — Суми: Мрія-1, 2004, 143 с., 300 пр.(п)

МУЗИЧЕНКО (ГАЛІАСКАРОВА)

Саліма
Долі не обминеш: Новели. — Полтава: Верстка, 2004, 235 с., 1000 пр.(о)

МУШКЕТИК Юрій

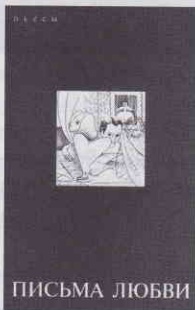
Суд. Оповідання / Передм. М.Жулинського; Іл. С.В.Позняка. — К.: Генеза, 2004, 351 с.: іл., 1000 пр.(п)

НАРЕКАЦІ Григор

Книга трагедії / Пер. із старовірмен. М.Нестерчука; Худож. оформл. М.С.Шу-турми. — Л.: Каменяр, 2003, 456 с., 3000 пр.(с) (**Рецензії див. Кт ІВ'2004**)

Облако: Сборник стихов авторского сайта «Облако в стихах» www.oblako.com. Вип. 2. — К.: Журн. «Радуга», 2004, 238 с., 1000 экз.(п)

Письма любви: Пер. с американской драматургии XX века / Пер. А.Гасюка. — К.: Радуга, 2004, 191 с.(о)

ПОГРІБНИЙ Віктор

Царина: Новели, оповідання, етюди. — Кіровоград: Мавік, 2004, 169 с., 1000 пр.(о)

ПОТРУХ Віталій

Жжение: Роман. — К.: Генеза, 2004, 271 с., 1000 пр.(п)

Путешествие в Одессу: Илья Ильф в Одессе 1897—1922 / А.И.Ильф. Рассказы и фельетоны / И.А.Ильф; Сост. А.И.Ильф. — Одесса: ПЛАСКЕ, 2004, 368 с.: ил., 2000 экз.(п)

РЕБРО Петро

Козацький сміховник: Гумор і сатира / Худож. Г.Мацегора. — Запоріжжя: Дніпров. металург, 2004, 246 с., 400 пр.(п)

РУТИНСЬКИЙ Михайло

Сини Бористепа: Роман. Сер. «Український історичний роман». — К.: Укр. Центр духов. культури, 2004, 510 с., 1000 пр.(о)

РЫЖАВСКАЯ Марианна

...И вся жизнь: Стихи. — Л.: Ахилл, 2004, 171 с., 100 экз.(о)

САВЧЕНКО Віктор

Під знаком цвіркуна: Фантаст. роман. — Дніпропетровськ: Дніпрокнига, 2004, 343 с.(о)

СВІФТ Джонатан

Мандри до різних далеких країн світу Лемюеля Гуллівера, спершу лікаря, а потім капітана кількох кораблів / Ін-т л-ри ім. Т.Г.Шевченка НАНУ; Пер. з англ. М.Іванова; Передм. й прим. Б.Шалагінова; Худож.-оформлювач Б.П.Бублик. Сер. «Бібліотека світової літератури». — Х.: Фоліо, 2004, 331 с., 2500 пр.(п)

СВІФТ Джонатан

Мандри до різних далеких країн світу Лемюеля Гуллівера, спершу лікаря, а потім капітана кількох кораблів / Пер. з англ. М.Іванова за ред. В.Бойка; Передм. й прим. Б.Шалагінова; Худож.-оформлювач Б.П.Бублик. Сер. «Бібліотека пригод». — Х.: Фоліо, 2004, 334 с., 1500 пр.(п)

СЕНТ-ЕКЗЮПЕРІ Антуан де

Маленький принц / Ін-т л-ри ім. Т.Г.Шевченка НАНУ; Пер. з фр. та прим. А.Жаловського; Худож.-ілюстр. І.І.Яхін; Худож.-оформлювач Б.П.Бублик. Сер. «Бібліотека світової літератури». — Х.: Фоліо, 2004, 349 с., 2500 пр.(п)

СИДОРЕНКО Наталья

«Сама любовь...»: Лирика. — Днепропетровск: Пороги, 2004, 204 с., 500 экз.(о)

СМОЛЛ Бертрис

Колдунья моя: Роман / Пер. с англ. А.И.Блейз. Сер. «Шарм». — Х.: Фолио; М.: АСТ, 2004, 413 с., 5000 экз.(п)

Сонця й моря на межі: Проза та поезія письменників Криму / Упоряд. Д.Кононенко. — Сімф.: Таврія, 2004, 335 с., 3000 пр.(п)

СОХАНЬ Игорь

Беспомощный мир: Детективные истории. — К.: Юризд, 2004, 270 с.(п)

СПИРИНА Елена

Дорога в ОУТ, или Записки одной бездельницы: Роман. — К.: Бардо, 2004, 222 с., 5000 экз.(п)

СТОЛБІН Олексій

Листопад: Короткі фрагменти довгого життя. — Суми: Мрія-1, 2004, 167 с., 500 пр.(о)

ТЕРЛЕЦЬКА Наталка

Пришестя втечі. — К.: Дмитро Бурого, 2003, 136 с., 1000 пр.(о)

ТЕРНО Валентина

Растрепанные воспоминания о странном детстве. — К.: Кий, 2003, 302 с.(о)

ТОЛКИЕН Джон Рональд Руэл

Властелин колец / Пер. с англ. А.В.Немировой; Худож. оформитель П.С.Рыженко. — Х.: Фолио, 2004, 429 с., 10000 экз.(п)
Кн.1: **Хранители Кольца.** — 479 с.
Кн.2: **Две твердыни.** — 365 с.
Кн.3: **Возвращение короля.** — 429 с.

ТОЛКИЕН Джон Рональд Руэл

Сильмариллион / Пер. с англ. Н.Эстель; Худож. оформл. И.В.Осипова. — Х.: Фолио; М.: АСТ, 2004, 429 с., 10000 экз.(п)

Українські прислів'я і приказки / Упоряд.

Т.М.Панасенко; Худож.-оформлювач Л.Д.Киркач-Осипова. Сер. «Перлини української культури». — Х.: Фолио, 2004, 351 с., 4000 пр.(п)

ФЛЕМИНГ Ян

Из России с любовью / Пер. К.Сашин. — Х.: Клуб Семейн. Досуга, 2004, 255 с., 3000 экз.(п)

ФЛЕМИНГ Ян

Казино «Руаяль» / Пер. К.Сашин. — Х.: Клуб Семейн. Досуга, 2004, 239 с., 3000 экз.(п)

ФЛЕМИНГ Ян

На тайной службе Ее

Величества / Пер. К.Сашин. — Х.: Клуб Семейн. Досуга, 2004, 351 с., 5000 экз.(п)

ФЛЕМИНГ Ян

Проект «Мунрейкер» / Пер. К.Сашин. — Х.: Клуб Семейн. Досуга, 2003, 335 с., Доп. тир. 2000 экз.(п)

ФЛЕМИНГ Ян

Шпион, который любил меня / Пер. К.Сашин. — Х.: Клуб Семейн. Досуга, 2004, 239 с., 5000 экз.(п)

ХЕЙЕР Джорджетт

Сильвестр. / Пер. с англ. — Х.: Клуб Семейн. Досуга, 2003, 383 с., 5000 экз.(п)

ХОЛТ Виктория

Чертополох и роза / Пер. с англ. М.Массур. — Х.: Клуб Семейн. Досуга, 2004, 367 с., 21000 экз.(п)

ЯН Василий

Чингисхан: Роман. — Х.: Фолио; М.: АСТ, 2004, 366 с., 3000 экз.(п)

МИСТЕЦТВО. МИСТЕЦТВОЗНАВСТВО

Дивовижна енциклопедія фокусів: 420 унікальних фокусів, доступних дорослим і дітям / Пер. з рос. М.Б.Хлапоніної. — Донецьк: БАО, 2004, 303 с., 15000 пр.(п)

ІВАШКО Юлія

Будинки Києва з елементами готики (дослідження теорії та архітектури) / За ред. М.М.Дьоміна. — К.: Гопак, 2004, 143 с.(о)

Історія української музики: В 6-ти т. / Ін-т мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т.Рильського НАНУ; Редкол.: Г.А.Скрипник (голова) та ін. — К.: Білоцерків. кн. ф-ка, 2004, 1000 пр.(п)
Т.5: 1941—1958 рр. / Редкол. тому: А.І.Муха (відп. ред.) та ін. — 500 с.

Київ: (Фотоальбом) / Вступ. ст. В.Кузьменка; Упоряд. А.Прибега. — К.: Мистецтво, 2004, 207 с.: іл.(п) (Резюме і текстівки англ., нім., рос., фр.)

КРАВЧЕНКО Н.І.

Православна ікона і християнська релігійна тематика в секулярному образотворчому мистецтві / Нац. акад. образотв. мистецтв. і архіт. — К.: Ін-т гуманіт. дослідж., 2004, 207 с., 300 пр.(о)

28,00 €

ЛІДЕР Данііл

Театр для себе / Упоряд. О.Островерх. — К.: Факт, 2004, 103 с., 4000 пр.(о) (**Рецензії див. Кх І9'2004**)

МЕЛЬНИЧУК Лідія

Гончарство Поділля в другій половині ХІХ — ХХ століттях: історико-етнографічне дослідження / Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. — К.: УНІСЕРВ, 2004, 348 с., 300 пр.(о)

ОЛЕКСЮК Ольга,

ТКАЧ Марія
Педагогіка духовного потенціалу особистості: сфера музичного мистецтва: Навч. посіб. — К.: Знання України, 2004, 263 с., 510 пр.(п)

ОРЕЛ Лідія

Українські рушники: (Іст.-культурол. дослідж.) / Держ. музей нар. архітектури та побуту України. — Л.: Кальварія, 2003, 230 с.(о)

ПАВЛИШИН Стефанія

Перша українська композиторка Стефанія Туркевич-Лісовська-Лукіянович. — Л.: БаК, 2004, 158 с.(п)

РОЩЕНКО (АВЕРЬЯНОВА) Елена

Новая мифология романтизма и музыка (проблемы энциклопедического анализа музыки) / Нац. муз. акад. Украины им. П.И.Чайковского. — Х., 2004, 286 с., 300 экз.(о)

СТЕФАНИШИН Мирослав

Життя в полоні музики й

пісень / Упоряд.

А.Криштальський. — Луцьк: Терен, 2004, 102 с.(о)

Чернівецький обласний меморіальний музей

Володимира Івасюка: Путівник / Уклад.: П.М.Нечаєва. — Чернівці: Зелена Буковина, 2004, 51 с., 2000 пр.(о)

ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ**АЗАРЕНКОВА Г.М.,****ЖУРАВЕЛЬ Т.М.,****МИХАЙЛЕНКО Р.М.**

Фінанси підприємств: Навч. посіб. для самост. вивч. дисципліни. Сер. «Вища освіта ХХІ століття». — К.: Знання-Прес, 2004, 291 с.(п)

Аналіз фінансово-економічної діяльності поліграфічних підприємств: Підручник /

З.М.Холод, Н.І.Передерієнко, Б.В.Никифорчук, Н.М.Сухолитка. — К.: УкрНДІСВД, 2004, 239 с., 1000 пр.(п)

АФНАСЬЄВ Н.В.,**ГОНЧАРОВ А.Б.**

Економіка підприємства: Учеб. пособие / Харьк. гос. экон. ун-т. — Х.: ИНЖЭК, 2004, 518 с., 1000 экз.(о)

БАЖИН И.И.

Экономическая кибернетика: Компакт-учебник. — Х.: Консум, 2004, 291 с., 500 экз.(о)

БАЛАЦЬКИЙ О.Ф.,**ТЕЛІЖЕНКО О.М.,****СОКОЛОВ М.О.**

Управління інвестиціями: Навч. посіб. / 2-ге вид. переробл. і доп. — Суми: Університет. кн., 2004, 231 с., 1000 пр.(п)

БІЛИК Юрій

Проблеми інтеграції економіки України у світове господарство. — К.: Урожай, 2004, 246 с., 200 пр.(п)

БОЙЦУН Н.Є., СТУКАЛО Н.В.

Міжнародні фінанси: Навч. посіб. — Дніпропетровськ: АРТ-ПРЕС, 2004, 326 с., 500 пр.(п)

ВАСИЛЕНКО Ирина

Я — посередник: Настольная

книга для специалистов по жилой и коммерческой недвижимости, ежедневной практикой которых является общение с клиентом — в любом настроении и его, и клиента... — Севастополь: Библекс, 2004, 124 с., 2000 экз.(о)

ВАСИЛИНА Светлана

Организация и управление гостеприимством. — Симф.: Таврия, 2004, 158 с., 300 экз.(о)

ВНУКОВА Н.М.,**ГРАЧОВ В.І.,****КУЗЬМИНЧУК Н.В.**

Ринок фінансових послуг: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни / Харк. держ. екон. ун-т. — Х.: ІНЖЕК, 2004, 274 с., 300 пр.(о)

ГАМАН Микола

Державне управління інноваціями: Україна та зарубіж. досвід. — К.: Вікторія, 2004, 311 с., 500 пр.(п)

ГАРШИНА О.К.

Цінні папери: Навч. посіб. / Донбас. держ. машинобуд. акад. — Краматорськ, 2004, 215 с., 100 пр.(о)

ГОЙЧУК О.І.

Продовольча безпека. — Житомир: Полісся, 2004, 347 с., 450 экз.(п)

ГОЛЄВ Микола,**ПАВЛОВ Володимир**

Корпоративне управління: діяльність підприємств на фондовому ринку (регіональний аспект). — Луцьк: Надстир'я, 2004, 212 с., 300 пр.(о)

ГОЛОВ С.Ф.

Управленческий учет: Учебник. — К.: Лібра, 2004, 575 с., 2000 экз.(п)

ГОНЧАРЕНКО Ж.В.,**РАДЧЕНКО Е.А.,****САБИРОВА И.М.**

Бренды Украины, или Они и мы. — К.: Молодь, 2004, 158 с., 1000 экз.(п)

ГРИНЬОВА В.М.,**КОЮДА В.О.**

Фінанси підприємств: Навч.

посіб. / Харк. держ. екон. ун-т. — Х.: ІНЖЕК, 2004, 431 с., 1000 пр.(о)

Грошовий обіг: готівкою і безготівковий.

— Дніпропетровськ: Баланс-Клуб, 2004, 538 с., 10000 пр.(п)

Железные дороги мира в ХХІ

веке / Г.Н.Кирпа, В.В.Корниенко, А.Н.Пшынко и др.; Под ред. Г.Н.Кирпы. — Днепропетровск: Изд-во Днепропетр. нац. ун-та ж.-д. трансп. им. акад. В.Лазаряна, 2004, 223 с., 1000 экз.(п)

ЗЛУПКО Степан

Українська економічна думка. Постаті і теорії / Львів. нац. ун-т ім. І.Франка. — Л.: Євросвіт, 2004, 543 с.(о)

Інвестиційний менеджмент:

Навч. посіб. / В.М.Гриньова, В.О.Коюда, Т.І.Лепейко та ін.; Під заг. ред. В.М.Гриньової; Харк. держ. екон. ун-т. — Х.: ІНЖЕК, 2004, 367 с., 500 пр.(о)

Інформаційні системи в менеджменті:

Навч. посіб. / Ю.М.Мінаєв, В.П.Бочарников, О.Ю.Філімонова, М.М.Гузій; Європ. ун-т. — К., Вид-во Європ. ун-ту, 2004, 190 с., 500 пр.(о)

КАНОВ Александр

Государство, собственность и экономика: проблемы взаимодействия в системе национального хозяйства современного мексиканского общества / Таврич. нац. ун-т им. В.И.Вернадского. — Симф.: Таврия, 2004, 395 с., 500 экз.

КИСЕЛЕВ Юрий

Банк идей для частного бизнеса: путь к финансовой независимости. Как заработать первый миллион. — К.: А.С.К., 2004, 351 с., 10000 экз.(п)

КОЛОМІЄЦЬ Ігор

Управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства в процесі його інтернаціоналізації / Ін-т регіон. дослідж. НАНУ. — Л., 2004, 246 с., 00 пр.(п)

Корпоративне управління:
Посібник / О.Є.Кузьмін,
Л.І.Чернобай, А.О.Босак та ін.;
За ред. О.Є.Кузьміна. — Л.:
Нац. ун-т «Львів. політехнік»,
2004, 168 с., 100 пр.(о)

**Корпоративне управління в
Україні в сучасних умовах /**
Б.Лессер, П.Гайдуцький,
І.Розпутенко та ін.; За ред.
І.Розпутенка та Б.Лессера;
Нац. акад. держ. упр. при
Президентіві України. Ін-т
підвищ. кваліфікації керівних
кадрів. — К.: К.І.С., 2004,
306 с.(о)

**КРИВЦОВ О.С.,
БЕРЕЖНИЙ В.М.**
**Економічна теорія у
запитаннях та відповідях /**
Харк. нац. автомоб.-дорож.
ун-т. — Х.: Факт, 2004, 209 с.,
1000 пр.(о)

КУЛАЕВ Юрій
**Економіка гражданской
авиации Украины.** — К.:
Фенікс, 2004, 666 с., 500 пр.(п)

КУЛЬЧИЦЬКИЙ Б.В.
Сучасні економічні системи:
Навч. посіб. / Львів. нац. ун-т ім.
І.Франка. — Л.: Афіша, 2004,
279 с., 1000 пр.(п)

**ЛАЙКО П.А.,
МНИХ М.В.**
Фінанси підприємств:
Підручник / Акад. муніципал.
упр. — К.: Знання України, 2004,
427 с., 1000 пр.(о)

**ЛЕОНЕНКО П.М.,
ЮХИМЕНКО П.І.**
Економічна історія: Навч.
посіб. Сер. «Вища освіта XXI
століття». — К.: Знання-Прес,
2004, 499 с.(п)

ЛЕСЬКО Олександр
**Соціально-економічні
проблеми зайнятості та
професійної реабілітації осіб з
обмеженими фізичними
можливостями /** Вінниц. нац.
техн. ун-т. — Вінниця: Універсум,
2004, 197 с., 100 пр.(о)

ЛЮБИЧ Олександр
**Теоретичні основи прийняття
фінансових рішень на
макрорівні.** — К.: НДФІ, 2004,
346 с., 300 пр.(о)

МАЛИШ Н.А.
**Моделювання економічних
процесів ринкової економіки:**
Навч. посіб. / Міжрегіон. Акад.
упр. персоналом, Міжнар.
кадрова акад. — К.: МАУП,
2004, 119 с., 5000 пр.(о)

**МАНІВ З.О.,
ЛУЦЬКИЙ І.М.**
Економіка підприємства: Навч.
посіб. Сер. «Вища освіта XXI
століття». — К.: Знання-Прес,
2004, 580 с., 2000 пр.(п)

МАНЦЕВИЧ Юрій
**Житло: проблеми та
перспективи.** — К.: Профі, 2004,
356 с., 1000 пр.(п)

**Математические модели
трансформационной
экономики:** Учеб. пособие /
Харьк. гос. экон. ун-т. — Х.:
ИНЖЭК, 2004, 279 с., 500 экз.(о)

**Международный проект
«Мосты дружбы. Украина —
Азербайджан».** Кн. 1 / Ред.
совет: Т.М.Алиев, В.В.Болгов и
др. — К.: Укр. акад.
геральдики, товар. знака и
логотипа, 2004, 175 с.(п)

**МЕЛЬНИК Л.Г.,
ИЛЬЯШЕНКО С.Н.,
КАСЬЯНЕНКО В.А.**
**Економіка информации и
информационные системы
предприятия:** Учеб.
пособие. — Сумы: Університет.
кн., 2004, 399 с., 1000 экз.(п)

Менеджмент: Методичні
вказівки до ситуаційних вправ:
Навч. посіб. / Упоряд.:
О.І.Сидоренко, П.С.Редько. —
К.: Консорціум із удоскон.
менеджмент-освіти в Україні,
2004, 596 с.(п)

Менеджмент: Ситуаційні
вправи: Навч. посіб. / Упоряд.:
О.І.Сидоренко, П.С.Редько. —
К.: Консорціум із удоскон.
менеджмент-освіти в Україні,
2004, 564 с.(о)

НАЗАРОВА Г.В.
**Організаційні структури
управління корпорацією.** — Х.:
ХДЕУ, 2004, 407 с., 500 пр.(п)

НАУМОВ Олександр
Розвиток текстильної

**промисловості та її
сировинної бази.** — Херсон:
ОЛДІ-плюс, 2004, 393 с.,
300 пр.(о)

**Нові тенденції у сфері
енергетичної безпеки:**
Матеріали міжнар. наук.-практ.
конф., Київ, 2003 / Нац. ін-т
пробл. міжнар. безпеки при
Раді нац. безпеки і оборони
України та ін.; Відп. ред.
О.Гринкевич. — К.: Логос, 2004,
247 с., 500 пр.(о)

**Пенсійне страхування та
забезпечення.** Сер. «*Нова
бухгалтерія*». Спец. дод. до
тижневика «Дебет-Кредит»;
Лютий 2004. — К.: Преса
України, 2004, 226 с.(о)

**ПОЛЯКОВА О.Ю.,
МИЛОВ А.В.**
**Моделирование системных
характеристик экономики:**
Учеб. пособие / Харьк. гос.
экон. ун-т. — Х.: ИНЖЭК, 2004,
292 с., 500 экз.(о)

**ПОНОМАРЕНКО Володимир,
РАЄВНЕВА Олена,
СТРИЖИЧЕНКО Костянтин**
**Моделювання поведінки
інвестора на фондовому
ринку /** Харьк. держ. экон.
ун-т. — Х.: ИНЖЕК, 2004, 260 с.,
300 пр.(о)

**Проблемы развития внешних
политических связей и
привлечения иностранных
инвестиций: региональный
аспект:** Сб. науч. тр. Ч. 1 /
Донец. нац. ун-т; Редкол.:
Ю.В.Макогон (председатель) и
др. — Донецк: ДонНУ, 2004,
458 с., 500 экз.(о)

**Роль інформації у
формуванні ринкової
економіки:** Монографія /
Ю.Бажал, В.Бакуменко,
І.Бондарчук та ін.; За заг. ред.
І.Розпутенка; Нац. акад.
держ. упр. при Президентіві
України, Ін-т підвищ.
кваліфікації керівних
кадрів. — К.: К.І.С., 2004,
348 с.(о)

**Система гарантування
вкладів в Україні /**
В.А.Кротюк, В.І.Огієнко,
Т.О.Раєвська та ін.; За заг.

ред. С.М.Смовженко; Львів.
банк. ін-т Нац. банку
України. — Л.: ЛБІ НБУ, 2004,
255 с., 1000 пр.(о)

**Система оподаткування в
Україні:** Зб. законодав. актів зі
змін. та доповн. за станом на
15 січ. 2004 р. / Упоряд.:
М.П.Кучерявенко,
М.В.Жернаков. — Х.: Легас,
2004, 694 с., 700 пр.(о)

СМИРНОВ Ігор
**Логістика: просторово-
територіальний вибір.** — К.:
Обрій, 2004, 334 с., 300 пр.(о)

СОКОЛОВСЬКА Алла
Податкова система держави:
Теорія і практика становлення.
Сер. «*Вища освіта XXI
століття*». — К.: Знання-Прес,
2004, 444 с.(п)

СОЛОВЬЕВ Вячеслав
**Инновационная деятельность
как системный процесс в
конкурентной экономике:**
(Синергетич. аспекти
инноваций) / Центр исслед.
науч.-техн. потенциала и
истории науки им.
Г.М.Доброва. — К., 2004, 559 с.,
1000 экз.(о)

**СОСНИН А.С.,
ПРЫГУНОВ П.Я.**
**Менеджмент безопасности
предпринимательства:** Учеб.
пособие / Европ. ун-т. — К.:
Изд-во Европ. ун-та, 2004,
556 с., 1000 экз.(о)

**Стандарты бухгалтерского
учета:** Новейший вариант. — Х.:
Консульт, 2004, 255 с.,
1000 экз.(о)

Страховий бізнес України /
Керівник проекту С.Падій. — К.:
Арт-Медіа, 2004, 143 с.(с)

**Страховые рынки Восточной
Европы и СНГ:** Справ.
пособие / А.Н.Залетов,
Р.Пукала, О.А.Слюсаренко,
А.А.Цыганов. — К.: «BeeZone»,
2004, 623 с., 1000 экз.(п)

Підготувала головний бібліограф
науково-бібліографічного відділу
Національної парламентської
бібліотеки України
Галина ВОЛЯНСЬКА

серія

Пригодницька
бібліотека

для читачів
9-12
років

Замовляйте
у видавництві «Тезис»
а/с 2890, м. Вінниця, 21027
тел./факс: 8 (0432) 46-48-16
e-mail: thesis@in.vn.ua

ХРОНІКА

Ця презентація планувалася місяцем раніше, на Форумі видавців у Львові. Не відбулася, бо на той час авторка політичного бестселера «Друга чеченська», відома російська опозиційна журналістка Анна ПОЛІТКОВСЬКА, після тяжкого отруєння лежала в комі. Фатальна шклянка чаю зупинила її рух до Беслану, куди вона летіла «умовляти терористів, аби зарадити трагедії».

Галина РОДІНА

Друга чеченська — це щоденник журналістки, яка вивчала війну зсередини, сходила руїни Чечні, доторкнулася власним серцем трагедії народу, що його Путін обіцяв «мочити» й таки «мочить» уже п'ятий рік. На собі перевірила методи й форми дій федеральних рятувальників місцевого населення. Якимось дивом вирвалася з рук підполковника, Героя Росії, що скреготів зубами в спину: «Розстріляв би тебе, мав би на те волю».

Головний її висновок — ця війна не може закінчитися сама, її не зможуть зупинити ані федеральні сили, ані національні керівники. Бо за десять років ця війна народила потвор, які тепер живуть виключно заради знищення. З одного боку, це мутанти-самогубці, закодовані на помсту. З іншого — цинічні, жорстокі звірі, що втратили будь-яку повагу до життя, мордуючи мирне населення. Уже кількох прочитаних глав «Другої чеченської»

досить, аби дістати шок і згадати спонтанний вигук журналіста Вахтанга Кіпіані на презентації: «Страшно собі уявити, що б робили ці нелюди на території чу-

Перекладач книжки

Вахтанг Кіпіані

Світлина Галини Родіної

Анна ПОЛІТКОВСЬКА, за дівочтва — Анна МАЗЕПА, корінням із Чернігівської області. Батько уроджений «великого села Костобобр, що неподалік місця, де сходяться кордони України, Беларусі й Росії». У школі вчилася за часів, коли ім'я «Мазепа» було синонімом поняття «зрадник». Перші публікації підписувала дівочим прізвищем, на що чула: «Що за манера підписувати матеріали всілякими дурацькими іменами?!».

жої країни, якщо такі жахи вони творять на землі власної держави!».

По прочитанню книжки виникає несподівана підозра: навіть вдумливі росіяни не усвідомлюють, що злодіяства в Чечні кояться з їхньої мовчазної згоди. Не чути, щоб матері протестували проти перетворення своїх синів на катів. Не чути чесної діагностики щодо імперських амбіцій та ксенофобії — хвороб, якими вражене російське суспільство. Чи не приречена нація, якщо навіть такі мужні люди, як Політковська, заперечують наявність «русской народной болезни» з назвою великодержавний шовінізм?

Власне, «Друга чеченська» — одна з тих книжок, які мусить прочитати людина, що воліє бути особистістю, а не однією з голів у стаді.

Анна ПОЛІТКОВСЬКА

Анна ПОЛІТКОВСЬКА

Анна ПОЛІТКОВСЬКА

Анна ПОЛІТКОВСЬКА. Друга чеченська. — К.: Діокор, 296 с. (п)

Кр

ПОРТРЕТ ВИДАВЦЯ '2004

ПОЛЬОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ

Рейтинг «Книжка року '2004», журнал «Книжник-Ревю» та Центр рейтингових досліджень «Еліт-Профі» провели на Форумі видавців у Львові соціологічне опитування читачів-відвідувачів виставки та видавців. Хай першим прозвучить колективний голос видавця щодо оцінки ситуації українського книговидавництва, його стану та проблем і намірів, а в наступному числі журналу подамо думку читача, ради задоволення потреб якого видавець працює.

Олександр СЕМАШКО

Опитувальний лист видавця «Українське книговидавництво: умови й ефективність» дозволив, насамперед, упевнитись у тому, про що інтуїтивно здогадувались: що український видавець — особа молода, а значить — амбітна, прагне успіху (52,7%, тобто більшість, віднесла себе до молодшого покоління). Близько до нього середнє покоління (35—50 рр.), яке становить 38,2%. Відповідно старше покоління (понад 50 р.) — 9,1%.

Опитані видавці дуже задоволені своєю професією (середній бал оцінки за п'ятибальною шкалою становить 4,36 бали). Мало того, 64,2% оцінили свою задоволеність професією вищим балом, а незадоволених виявилось усього 7,6%!

Майже половина опитаних — директори та заступники директорів видавництва, 90,7% мають вищу, решта — незакінчену вищу освіту базового характеру.

Видавці не новачки у видавничій справі, бо 40,7% займають нею 5—10 років, більше 10 років — 22,2% і 37% до 5 років. Як бачимо, дещо більше третини ще набуває досвіду й має потребу в оптимізації своєї діяльності, очевидно — і в підвищенні кваліфікації, що вимагає додаткового вивчення.

Загальна ж ситуація з книжковою справою є доволі складною, суперечливою, але й, на нашу думку, обнадійливою.

Перш за все невтішним є «стан дистрибуції та книжкової торгівлі» (2,48 бала). Близько 48% дає їй низьку оцінку, 38,4% — «посередньо» і лише 13,5% високу оцінку цей стан.

Обнадіює проте головний показник — «рівень потреби покупців у українській книжці» який становить 3,6 бали (60% високих оцінок і 18,8% низьких) і є джерелом активності для книговидавця й потенціалом розвитку книжкової справи.

Такі оптимістичні оцінки читацьких потреб пов'язані зі «зміною купівельної спроможності читача за останні п'ять років», яка оцінюється в 3,36 бали (майже половина високих оцінок і 15% — низьких). Промовисто, що в цих же межах оцінюються й «перспективи розвитку видавничої справи в Україні» (3,37 бали: 46,9% високих оцінок і 17,6% — низьких).

При цьому перспективи розвитку видавничої справи також залежать від «перспективи збільшення видання книжок українською мовою» (3,35 бали: 41,2% високих оцінок). Сприятли цьому процесу має «рівень правового забезпечення видавничої діяльності», який визначається в цілому як достатній (3,07 бали при високих оцінках третини опитаних). Однак видавці, оцінюючи «відповідність останніх законодавчих нововведень потребам розвитку галузі», не вважають їх у цілому достатніми (2,82 бали). Мало того, понад третина опитаних дають цим правовим нововведенням негативну оцінку, що симптоматично й вимагає додаткового вивчення.

Які ж реальні показники діяльності опитаних видавців?

Спробуємо побачити це шляхом порівняння кількості назв виданих книг за 2003-й та 2004, на одну третину незакінчений, рік (дані у відсотках):

Тенденція свідчить, що у 2004 році кількість виданих книжок буде більша.

	До 20	20-30	31-50	51-70	71-100	101-150	151-200	201 і більше
2003	52,9	13,7	11,8	3,9	7,8	1,9	3,9	3,9
2004	60	9	16,4	1,8	1,8	5,45	1,8	3,64

Із якісного боку видавнича діяльність може бути схарактеризована за основною тематикою видань, яка має наступну структуру:

Основна тематика	Підручники	Дитяча література	Наукова література	Економічна література	Галузева література	Гуманітарно-художня література	Технічна, мистецька, законодавча література	Історична література	Інша
%	31,1	24,5	22,6	20,7	17	11,3	по 9,4 кожна	5,6	3,8

Очевидним є пріоритет підручників і науково-галузевих видань перед гуманітарними. Однак ми спробували, зважаючи на боротьбу в душі видавця меркантильного й естетично-громадянського начал, порівняти різновиди літератури (видання), від яких видавець отримав найбільший прибуток і тих, від яких він отримав найбільше задоволення (дані у відсотках):

Основна тематика	Дитяча література	Художня література	Податки, управління, облік	Підручники	Історична література	Наукова література	Енциклопедії	Усі видання	Словник	Інша
Книжки, від яких отримано найбільший прибуток	21,2	3	18,2	15,1	12,1	18	3	6	-	3
Книжки, від видання яких отримано найбільше задоволення	21,7	11	13,4	6,5	6,5	13,4	2,2	21,7	2,1	2,2

Як бачимо, трохи більше п'ятої частини видавців любовно плекають і отримують задоволення від кожної виданої книжки. Інші ж — більш вибіркові. Найбільше задоволення й прибуток видавці отримують від видання дитячої літератури, наукової та податково-управлінської.

Разом із тим видавець постійно вирішує гостре питання вибору мови видання, характер вирішення якого значною мірою залежить від автора книги та попиту в певному регіоні. Відповіді на питання про співвідношення україно- та російськомовних видань розподілились у відсотках так:

Україномовні видання	100	90	80	50	70	40	1
Російськомовні видання	1	10	20	50	30	60	100
Відсотки таких співвідношень у загальній структурі	46,1	21,1	9,6	9,6	5,8	5,7	1,9

Таке переважання україномовних видань повинно було б тішити, якби воно було в загальноукраїнському масштабі, але не змішувалось під впливом більшого об'єму серед опитаних представників західних більш україномовних регіонів.

Які ж проблеми сьогодні найбільше хвилюють видавців, і які шляхи вони вбачають у покращенні видавничої справи?

Проблеми, що найбільше хвилюють видавців:

Фінанси	Покращення і налагодження стосунків із системою збуту	Пошук авторів	Невідповідність законодавства	Низький попит на книжки	Висока собівартість книжок	Конкуренція	Оподаткування	Стан типографії	Авторське право	Реклама
21%	13,1%	13,1%	10,5%	10,5%	7,9%	5,2%	5,2%	5,2%	2,8%	2,6%

Як бачимо, основні проблеми — фінансові, вони залежать від системи поширення книг, невідповідності законодавства та

попиту на книгу. Несподівано високе (друге) місце має в турботах видавця пошук достойних авторів і надзвичайно низьке місце займає реклама — така необхідна, на нашу думку, в сучасних умовах.

За характером і об'ємом виокремлених проблем, ситуацію можна в цілому оцінити як приємну, якщо навіть фінансові проблеми є відчутними лише для п'ятої частини опитаних!

Що ж потрібно робити для покращення видавничої сфери?

Корінь вирішення назрілих проблем бачиться продуцентом книг у зміні, вдосконаленні законодавства, яке повинно забезпечувати оптимальне функціонування всіх ланок книжкової справи (37,8%) і від якого залежить «покращення фінансування» (22,2%), «допомога держави» (17,8%), «надання пільг» (11,1%) та «соціальний захист» (6,7%). Хвилює й проблема підготовки та формування потреб читачів (9%).

Безпосередньою проблемою, що найбільше хвилює книговидавців, є проблема створення ефективної системи книгопоширення, вирішення якої вбачається ними у формуванні всеукраїнської мережі поширення книг (28,1%) та підвищенні її ефективності (15,6%), одним із важливих важелів чого є зміна законодавства (15,6%). У створенні мережі книгопоширення важливим завданням є «вдосконалення мережі книгарень» (12,5%) та «зменшення податків» (6,2%). Частина ж респондентів правильно вважає, що на цей процес має позитивно вплинути «підвищення рівня життя» (12,5%), але недооцінює роль Інтернету (6,2%) та реклами (3%).

Гості книжкового форуму видавців є, очевидно, найбільш активною частиною видавничого співтовариства: 64,1% бере участь у міжнародних виставках-ярмарках, 54,9% — у Всеукраїнському рейтинзі «Книжка року», 35,4% — у регіональних виставках та ярмарках. Мало того, 35,4% видавців були переможцями «Книжки року», а 54% подали або збираються подати свої книжки для участі в «Книжці року» 2004.

Приймаючи в цілому процедуру рейтингування («Книжка року») як устояну, усе ж 24% вважає її ще не досить досконалою й об'єктивною і пропозиції до її покращення має 20,4%.

Зважаючи на важливість реклами для книгопоширення й створення іміджу видавництвам і авторам, та на виявлену опитуванням недооцінку її ролі, ми присвятили значну увагу названій проблемі.

Виявилось, що у своїй структурі рекламні відділи має 43,5% видавництв, керують рекламним процесом завідувачі відповідним відділом (75%) або головні редактори (20%), зрідка — директори видавництва (5%).

Недосконалість постановки рекламної справи проявилась у тому, що лише 57,1% видавництв планує свій рекламний бюджет, а лише 67,3% виділяє кошти на піар-заходи (презентації, конференції тощо). При цьому носії, яким надають перевагу видавництва, мають таку структуру:

Друковані ЗМІ	Телебачення	Радіо	Зовнішня реклама	Інше
82,2%	33,3%	33,3%	26,7%	13,3%

Рекламна робота ще мало планується: лише 40% видавництв має календарний план проведення репрезентаційних заходів.

Проте видавництва зацікавлені в рекламній підтримці своїх видань у журналі «Книжник-ревію» у формі, насамперед, прямої реклами (70,3%), а також публікації іміджевих матеріалів (18,9%) та фоторепортажів (10,8%).

Можна зробити висновок про значний зростаючий інтерес видавництв до реклами й поступове їх просування на цьому шляху. Однак не менш важливе значення для успішної роботи видавництв має «нерекламне просування книжок у засобах масової інформації», відображене у підготовленому опитувальному листі «Еліт-Профі».

Виявилось, що більшість (56,7%) видавництв не має у своєму штаті працівника, який відповідає за зв'язки з пресою. Тільки половина видавництв практикує розсилання новинок до редакцій газет, журналів, радіо, ТБ, інформагенцій.

Новинки розсилаються за такою кількістю адрес:

До 5-ти	До 10-ти	До 20-ти	Понад 20
31,4%	7,5%	17,6%	43,1%

Тільки 55,7% видавництв надає перевагу такому ефективному каналу як розсилання новинок «книжковим» журналам. При цьому коло журналістів, які регулярно отримують книжки їх видавництв, надто вузьке, в основному до 5 (48,2%), а також до 10 (7,1%), до 20 (7,1%), понад 20 (14,3%).

На питання про ефективність розсилання новинок, яке конкретизується в кількості рецензій та інформаційних повідомлень, що з'являються в пресі на кожні сто розісланих книжок, була така відповідь:

1%	До 5%	До 10%	До 30%	До 50%	Понад 50%
47,5%	13%	12,5%	2,5%	2,5%	2,5%

У ЗМІ за межами свого міста розсилає свої книжки лише 48,1% видавництв, що дуже мало.

При цьому найефективнішими жанрами у просуванні книжок через ЗМІ, на думку видавців, є:

Репортаж із презентації	26,6%
Анотована інформація про вихід	25,3%
Рецензія	21,3%
Згадування у тематичному огляді	8%
Інтерв'ю з автором	6%

Прикметно, що в останній час певна частка видавництв (18%) у зв'язку з виходом нової книги планує в інформаційному просторі провокативні акції!

Для орієнтації в «книжковому морі» видавництва передбачують низку видань, найпопулярнішими з яких є:

«Книжковий огляд»	24,4%
«Книжник-ревію»	24,2%
«Книжковий клуб»	12,1%
«Бізнес»	6,8%
«Друкарство»	5,1%
«Урядовий кур'єр»	5,1%

З інформаційно-аналітичних книжкових видань надають же перевагу:

«Книжковий огляд»	32,9%
«Книжник-ревію»	30,7%
«Книжковий клуб плюс»	18,3%
«Літературна Україна»	6,8%
«Критика»	5,6%

Успіх же книговидання забезпечується, особливо у сфері публікації художньої літератури, не тільки володінням сучасною методологією, методикою й технікою роботи, але й смаком, який у нашому вивченні проявився у виділенні видавцями їх улюблених письменників. Однак результати вивчення не дають підстав вважати видавців людьми високого літературно-художнього смаку, бо лідером став присутній на форумі П.Коельо (27,8%). Серед українських авторів назвали П.Загребельного (11,1%), а серед зарубіжних, окрім П.Коельо, названий Е.Гемінґвей (8,3%). Нових імен, таких рясних у виданнях останніх літ, на жаль, не постало.

Зауважимо й відсутність у середовищі видавців авторитетних книжкових рецензентів, бо з названих 19 імен жоден не отримав більше одного вибору, що свідчить про відсутність важливого елементу професійної культури.

... Дванадцять аполітичних літератів оприлюднили Відкритий лист про вибір і вибори. Вони вважають, що, помилвшись у виборі тепер, завтра «в нас можуть забрати саму можливість вибору!». Підписалися **Юрій АНДРУХОВИЧ, Андрій БОНДАР, Олександр БОЙЧЕНКО, Іван АНДРУСЯК, Наталка БіЛОЦЕРКІВЕЦЬ, Юрій ВИННИЧУК, Юрій ІЗДРИК, Олександр ІРВАНЕЦЬ, Ірена КАРПА, Василь КОЖЕЛЯНКО, Тарас ПРОХАСЬКО, Микола РЯБЧУК.**

... Цього року Нобелівську премію в галузі літератури отримала австрійська письменниця **Ельфріде ЕЛІНЕК**. Відома драматург, яка не вважає, що заслужила такої нагороди, зажила скандальної слави завдяки однойменній екранізації її роману «Планістка», володаря Гран-прі Канського фестивалю 2001 року.

... У Франкфурті завершився найбільший у світі книжковий ярмарок. Цього року його відвідали понад 270 тисяч осіб, у виставках взяли участь 6691 учасник зі 110 країн. Видавці представили 350 тисяч назв книжок. Програма налічувала близько 3000 заходів. Традиційну Премію миру вручили угорцю **Петеру ЕСТЕРГАЗІ**, якого визнали видатним посередником поміж Сходом і Заходом.

... **Ірена КАРПА** обзавелася офіційною та неофіційною, альтернативною, сторінками в Павутині. Другий, зроблений шанувальницею Ірени з Запоріжжя, вже містить серед усього іншого й писання Карпи.

... Світла пам'ять про **Миколу ВІНГРАНОВСЬКОГО** та нещодавно почилиого **Дмитра БіЛОУСА** — навіки в наших серцях...

... Вітаємо народжених початком листопада письменників **Ірен РОЗДОБУДЬКО, Віктора МІНЯЙЛА, Григорія ЗЛЕНКА**, поетку **Наталку БіЛОЦЕРКІВЕЦЬ**, перекладачку **Марію ГАБЛЕВИЧ!**

Kr

Наталка Білоцерківська

ПРОБЛЕМИ ШКОЛИ

Марія КРИШТОПА

Книга починається з оптимістичних і не дуже планів. От, мовляв, діти в селах не мають можливості вибирати школи. Якби був шкільний автобус... Але це дорого. Відразу хочеться сказати авторам, що це не лише дорого, що справа не в автобусі. Давайте подумаємо, що буде, якщо закрити сільські школи. По-перше, багато вчителів залишиться без роботи, бо як їм бідолашним влаштуватися в якусь із міських шкіл, як туди добиратися. Про корупцію при влаштуванні на роботу делікатно мовчу. По-друге, чи всім дітям потрібна аж настільки якісна освіта? Адже багато школярів стоять у черзі за атестатом, отримуючи свої мінімальні оцінки. То, може, хай отримують їх у селі під наглядом батьків, аніж відправляються кудись шукати пригод. На жаль, завжди існували школярі, які просто відвідували школу, а не вчилися, і це не залежало ні від закладу, ні від рівня викладання.

Справедливе зауваження авторів книги щодо платного навчання. Багато батьків не можуть навіть купити дитині підручники, а вже про оплату навчання в лиці й мова не йде. Інший вид проблем — фінансова спроможність самої школи. Часом сприймаєш книгу за практичний посібник для директора школи. Справді, йому дістається найбільше. Якщо не знайде кошти, щоб надати школі пристойного вигляду, закупити техніку, «посватати» хороших вчителів, то через кілька років до школи будуть ходити лише ті учні, яких більше нікуди не прийняли. Звідки ж брати ці гроші? Найнадійнішим, а часто й єдиним джерелом прибутку школи є батьки. Але, якщо вчасно не зарекомендувати школу як хорошу, джерело буде дуже мілким. Батьки учнів-«черговиків» не квапляться вкладати кошти в комп'ютерні класи та кі-

нешодавно у видавництві «Шкільний світ» вийшла друком книга «Поza межами можливого: школа якою вона є», що наразі не має аналогів у українській літературі. Це чи не перша спроба зібрати всі проблеми школи, мрії про ідеальні умови навчання під однією палітуркою. Вдалося чи ні — вирішувати читачам. Для авторів, схоже, проблема полягала в тому, щоб донести до когось там «згори» болі вчителів, учнів, батьків. Праця оглядова, тому про практичну користь говорити навряд треба. Цікавить лише — навіщо? Для чого друкувалася ця гарна книга з багатьма ілюстраціями? Адже нікого з тих, хто може реально вирішити проблеми й втілити в життя мрії освітян, вона не зачепить, а вчителі й школярі давно знають все описане. Може, для майбутніх поколінь?

мнати відпочинку, бо добре знають потреби своїх дітей. У сільських школах про таке й мова не йде, зібрати б грошей на фарбу та загітувати татусів і мамусь зробити ремонт — уже щастя.

Не останнє місце займає проблема заробітчанства вчителів. Якщо освітянин підробляє репетиторством — ще півбіди, але він змушений всю відпустку (й не тільки) проводити на заробітках, які аж ніяк не сумісні з дипломом педагога. Мізерна заробітна платня спричиняє й те, що в школах майже немає чоловіків-вчителів. Годувальник сім'ї не може собі дозволити працювати за копійки, навіть якщо дуже любить учительювання.

Стосунки батьків і дітей, школярів і вчителів — усе це настільки за давніми проблемами, що й не згадаєш, коли вони почалися. Колись ми читали твір відомого педагога, де він розповідав, як виховував дітей, погрожуючи наганом, і сприймали це нормально. Зараз у школах працюють психологи, діти захищені законом від надмірної активності вчителів, але чи змінилося щось? Автори книги чомусь дуже делікатно проходять темою «важких» підлітків, дітей-сиріт, дітей із неблагополучних сімей. Невже все так добре в наших інтернатах? Невже лише кошти не вистачає?

Слід віддати належне авторам — тему зверхнього ставлення вчителя до учня зачепили, не стали замовчувати, що в нас це є. Так, є. І зверхнє ставлення учня до вчителя є. І буде, бо його батьки часто набагато заможніші за вчителя. Колись моя знайома викладачка підслухала розмову двох своїх вихованців: «Не бере? То хай і одягається в гуманітарці». І поряд із цими проблемами куріння старшокласників — лише штрих до загальної картини сучасної школи.

Kr

Поza межами можливого: школа, якою вона є. — К.: Шкільний світ, 264 с. (о)

Видавництво «Світ знань» презентує:

17,00 €

Католицизм. За ред. проф. Яроцького. — 2001, 608 с.

Унікальна книга, в якій дається повний виклад історії католицизму в Україні від княжої доби до відновлення незалежності України в 1991 р. У двох розділах книги окремо досліджується історія Римо-Католицької та Греко-Католицької церков.

Протестантизм. За ред. проф. Яроцького. — 2002, 424 с.

У книзі осмислюється вплив Реформації на релігійне і

17,00 €

суспільне життя в Україні. Об'єктом дослідження є течії раннього і пізнього протестантизму. Відтворюється процес проникнення й особливості поширення в Україні ранньопротестантських течій. Завершується дослідження показом сучасного становища баптистсько-євангельського руху в Україні.

Релігія і церква років незалежності України — Київ-Дрогобич, — 2003.

Вона подає панораму релігійного життя пост-соціалістичної України, стан різних конфесій, прогноз релігійних процесів на ближню перспективу.

У додатках вміщено цифрову таблицю змін релігійної мережі України по роках (1992-2003), по регіонах, а також Закон нашої країни про свободу совісті.

САГАН О. Н. Вселенське православ'я: суть, історія сучасний стан. — 2004, 912 с.

40,00 €

Глибокий аналіз процесу взаємодії православ'я та місцевих релігійних і культурних традицій дозволив авторові показати механізм формування національних особливостей Помісних православних Церков, з'ясувати передумови й особливості їхнього нинішнього розвитку. Значна увага у дослідженні приділена проблемним питанням у характеристиці православ'я в Україні.

8-044-229-04-18 e-mail: nardo@rambler.ru 03150 Київ а/с 428

КНИЖКА РОКУ, 2004: НОМІНАЦІЯ «ОБРІЇ»

ГОПАК НЕ ДЛЯ ТАНЦІВ

Якби такого різновиду рукопашу, як бойовий гопак, не існувало в природі, його, напевно, варто було б вигадати. Адже від інших широко відомих стилів одноборств він вигідно відрізняється орієнтацією на характерні риси українського менталітету та має яскраво підкреслений патріотично-виховний аспект.

Дмитро ЛАЗУТКІН

Віце-чемпіон України з козацького двобою, 1-й дан карате

Передбачаючи скептичні репліки тих, хто під поняттям «гопак» розуміє видовище, старанно відпрацьоване на репетиціях фольклорно-танцювальних колективів, автори навчального посібника зазначають, що «...народний танець (а особливо його сучасні сценічні форми) аж ніяк не можна ототожнювати з бойовим мистецтвом, як це наївно роблять деякі аматори. Хореографія та рукопаш ставлять перед собою зовсім різні завдання: перше прагне до

ефектності руху, другий — до ефективності бою. Для танцю основним критерієм є естетична привабливість; для бойового мистецтва — прикладна доцільність».

Взагалі, немає підстав звинувачувати Величковича і Мартинюка в недостатньому володінні знанням предмету дослідження. Обидва мають великий досвід практичних занять, та й кількість опрацьованого теоретичного матеріалу вражає. Щоправда, западає у вічі відверте бажання авторів долучити якомога більше традиційних народних розваг (святкові перетяги, дитяча гра «в царя гори») до особливостей національної бойової підготовки. Та й, попри те, що народ наш завжди побитися був не проти, важко говорити про справжню неперервну історичну тенденцію до збереження й розвитку українського рукопашу як послідовної школи, на відміну від східних бойових стилів, які споконвіку є однією з найвиразніших ознак, наприклад, китайської,

японської, в'єтнамської або тайландської культур.

Видання якісне й читабельне. Матеріали добре систематизовані. Велика увага приділяється особливостям розвитку волевих якостей бійців та психологічній підготовці в цілому. Хоча як повноцінний самовчитель цю книгу все ж розглядати не варто, насамперед через замалий обсяг поданих технічних прийомів, навіть базових. Також замало фотографій, які б повноцінно висвітлювали динаміку виконання тих чи інших елементів від початку до кінця. Звичайно, займатися будь-якою бойовою системою необхідно лише з висококваліфікованим тренером, але зосередження на нюансах іноді необхідне саме в подібних посібниках, якщо вже вони претендують на право називатися навчальними. Тим часом насправді корисними можуть стати рекомендації авторів із розвитку спеціальних якостей спортсменів та наведені приклади тренувальних вправ. А історичні екскурси роблять книгу цінною для широкого кола зацікавлених.

До речі, проводити бій у шароварах дійсно зручно. Навіть налаштуєшся якось по-особливому. Б'єшся, як козак. Без права на слабкість.

М. ВЕЛИЧКОВИЧ, Л.МАРТИНЮК. Український рукопаш гопака. — Л.: Ліга-прес, 152 с. (п)

КНИЖКА РОКУ 2004: НОМІНАЦІЯ «ПОЛІТЛІКНЕП»

СОН РОЗУМУ ПОРОДЖУЄ ЧУДОВИСЬК

Чотири книжки про одного кандидата мали би гідно окрасити будь-яку виборчу компанію. За однієї маленької умови: ці видання мусять бути книжками — і за змістом, і за формою. Підзаголовок однієї з цих квазікнижок — «Невосприятіє» — це позиція, яка позбавляє такі опуси класичного рецензування (тим паче, що для особливо тупих А.Дерепа зробив візуальну підказку, стилізувавши «Факт Ю» у графіку гітлерівської Німеччини).

Костянтин ДИКАНЬ

Книжки зорієнтовані на різний електорат: дві — переважно російськомовні дайджести (В.Скачко і газета «2000»), дві — україномовні подоби журналістських розслідувань. До того ж, А.Дерепа безсоромно передирає О.Ланя, хоча перше чесне посилання робить лише на 98-й сторінці. Таке поводження з чужим текстом робить його геть вільним у власних висловлюваннях і натяках, а надто, — що стосується К.Чумаченко, дружини В.Ющенка.

Змістова формула книжок проста, як граблі: «Що росіянину (владі) добре, то німцю (опозиції) — смерть». Проте, маючи читачів за рогулів, навіть її спрощено вдвічі: «Усе, що робить Ющенко, — погано». Бо він: нерішучий радикал-підкаблучник, націоналіст, який розмовляв російською й потурав Росії в приватизації, лояльний до президента опозиціонер, був членом КПРС, швидко робив кар'єру, склав виборчий список із випадкових людей, через що

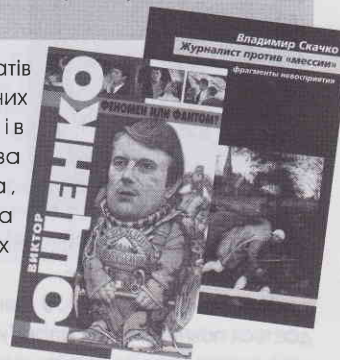
25 депутатів його кинули (про те, що «Наша Україна» є найбільшим у Парламенті блоком, — мовчок). Об'єднується опозиція чи ні — рівно погано: це або відсутність ідеології, чи — вождизм.

Коли фактів немає, їх заступають натяки: на дружину, брата, Ю.Тимошенко, П.Порошенка, В.Червонія; на структури, близькі до знайомих Ющенка, і навіть на І.Мітюкова з Ю.Звягільським. Часом навіть із натяками годі розібратися: «2003 – провалює спроби структуривання коаліції чотирьох фракцій у Верховній Раді» (А.Дерепа). Про що йдеться, читач має здогадатися сам, головне — проголосити це поганим і дотичним до Ющенка. Та у жодному разі вина «за злочини Ющенка» не покладається на президента, прем'єрів та прокурорів, яких змінює десяток.

Дістається й громадським організаціям — «грантоїдам» (В.Скачко). Невже гроші платників податків із країн Заходу, прозоро розподілені «третьому сектору», гірші від тіннових коштів, отриманих українськими олігархами в процесі прихвизації й нині наданих підконтрольним ЗМІ для відбілювання олігархократії? Може, варто назвати й іме-

на меценатів Фонду вільних журналістів ім. В'ячеслава Чорновола, який стоїть за виданням цих «книжок»?

О.Ланя та А.Дерепа оцінюють ОУН, АБН, С.Бандеру, Я.Стецька точнісінько так, як це було в журналі «Перець» 60-х років. Так, Спілка Української Молоді є «радикальною ультраправою націоналістичною молодіжною організацією», а «Антибільшовицький Блок Народів — найбільше і найзначніше прикриттям для колишніх нацистських колабораціоністів в усьому світі». Цій писанині сприяв Д.Понамарчук — колишній прес-секретар В.Чорновола, антикомуніст за власним свідченням, який декілька років спокійно спостерігав співжиття НРУ і СУМУ в одній будівлі на третьому поверсі. Чи може вміння спати на задньому сидінні й мовчати продовжує життя?

НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА

ЄВРАЗІЙСТВО, ІМПЕРІАЛІЗМ, УКРАЇНОФОБІЯ: МОВЧАННЯ СТРУКТУР

Євразійство — не нова російська геополітична теорія, покликана обґрунтувати імперську практику Росії. Як і кожна ідеологія, теоретичні надбання євразійців із часом дрібніють. Нинішні її апологети успадукували хіба що безапелляційність та непохитну віру у власну правоту. У випадку з книжкою Н.И. Ульянова «Український сепаратизм» — це ще й антиукраїнське дилетантство.

Костянтин ДИКАНЬ

У передмові йдеться про «науковий пошук і відчепанені тези з висновками». До науки цієї книзі — як чорному піару до публічних дебатів. Хіба що також науковими вважати труди доктора Гебельса: добре відомі всім факти подаються як велике відкриття, а на них накладаються шари брехні, вигадок і «потрібних» умовиводів. Але тези виходять справді відчепанені. Як у військовому статуті.

Здається, книжку адресовано не сучасникам, а предкам, що не відають майбутнього. Наприклад: «Стосовно Росії Грушевський був сепаратистом із самого початку». Історія показала рівень сепара-

тизму й готовності його реалізувати М.Грушевським. Батько українського націоналізму Микола Міхновський, усупереч Марксу і Леніну, зробив геніальне передбачення про протилежність інтересів пролетарів колонії та метрополії — слухність цього довела Перша світова війна, але не переконала нашого Ульянова. Тож його версія про Міхновського, який «ховався до 1923 року десь на Кавказі, повернувся на Україну... після початку українізації... незабаром повісився», — звичайнісінький наклеп.

На думку нашого «дослідника», літературну українську мову творили росіяни, а зіпсований галичанський діалект — поляки; пізніше ж відбулася «примусова українізація малоросійського народу». Навіть зна-

менитий Валуєвський циркуляр, «доводить» він, пішов на користь українцям: з'явилася формальна підстава для розмов про утиски українців.

Кожен, хто вособлює бодай щось українське, викликає в Ульянова приплив жовчі. Найбільше, звісно, дістається Шевченкові. Натомість самий дріб'язковий акт національного відступництва подається як прояснення розуму й отверезіння від українського дурману: «Остаточно розірвати з українізмом, якому вони присвятили все життя, ні Куліш, ні Костомаров не знайшли в собі сил, але в усій їхній пізній діяльності відчувається бажання виправити гріхи молодости».

Схоже, кошти «грантожерів» затьмарюють авторам розум, бо запідозрити канал «1+1» у службі США здатен лише той, хто ніколи не дивився «Епіцентр». А фрази типу «з Заходу, звідки Ющенко та його «НУдакам» ішли гроші» (В.Скачко) чи «одержував у касі банку готівкою — і ментально повертав цю суму» (О.Лань) взагалі мусять бути предметом судового розгляду.

За В.Скачком, ющенківці «на кожному кроці кричать, що потрібно «бити жидів і рятувати Україну». Смішно, бо на Майдані Незалежності можна придбати книжку, де чи не половину фракції «Наша Україна» віднесено до цього малого народу. Із цієї ж низки — теза про «поширення антиамериканських настроїв у українському суспільстві» та погіршення відносин між Україною і США через дії К.Паскуся. Чому ж не менша відвертість російського посла ні до чого не призвела?

Переймаючися роллю ЦРУ в житті К.Чумаченко, авторам не гріх замислитися й про місце КДБ у кар'єрі багатьох українських політиків. Це у США можна дізнатися назви секретних файлів. Досьє ж явних і таємних агентів впливу Кремля надійно сховані в архівах ФСБ.

Не гребують автори й відвертою брехнею. В.Скачко суперечить сам собі та фактам, ним же наведеним. Спочатку ганьбить Ющенка за те, що той не голосував за закон, «який дозволяє президенту Кучмі відправити батальйон на

допомогу людям» (с.149), а далі пише, що той «2 рази голосував за відправку батальйону до Кувейту» (с.151). А.Дерепа ж для більшої переконливості фальшує переклад з англійської (с. 96, 97).

Відтак у книжках безліч старих відомих історій, які так і не дісталися суду, та «публіцистичних» помилок, викликаних передвиборною сверблячкою. Наприклад, таке: «Президент вимушений був констатувати: наступні вибори будуть «найбруднішими» (С.Лозунько, газета «2000»). Констатувати можна факти. Майбутнє ж — пророкують. Дрібниця, та дуже показова.

Служіння владі — не зло. Але й не журналістика. Тож влада мусить бути насторожі з повіями пера. Щоб не виникав ефект бумеранга: «КУН, як і ОУН-Б, проповідують вищість одних народів над іншими» (О.Лань) — чого ж тоді досі мовчить Мінюст? «Д.Жванія, громадянин України та Кіпру» (А.Дерепа) — це вже камінь у бік ЦВК. А який же, на думку авторів, потрібен компромат, щоб Президент України та понад 226 народних депутатів виконали волю іншої держави («США примусили Кучму призначити головного банкіра на посаду Прем'єр-міністра України» — О.Лань)?

Кр
Владимир СКАЧКО. Журналист против «мессыж». Фрагменти невосприятя. — К.: Издательский Дом Дмитрия Бурого, 224 с. (о);
Виктор Щенко: феномен или фантом? — К.: Довіра, 301 с. (о);
Олександр ЛАНЬ. Щенко: історія хвороби. — К.: Графіті груп, 119 с. (о);
Андрій ДЕРЕПА. Гарт В. — К.: Фонд вільних журналістів ім.Вячеслава Чорновола, 112 с. (о)

Огляд ранньої історії України без сміху читати взагалі не можливо. Чого варте лише: «На малоросійський субстрат ліг білоруський адстрат і привніс у малоруське населення характерні для білорусів риси гордості, свободолюбства й незламної волі до боротьби». Коментарі зайві — привіт бацьку Лукашенку!

Звідси органічно витікають «висновки» про «чергову експериментальну українську «державу» та «безглуздість надання українству ще одного шансу на її створення» — закономірні для едінонеделімцев. Звідси ж і висновок про південний вектор глобального розвитку Росії, через що «контроль над Україною — необхідна умова не лише втілення в життя геополітичних цілей Росії, але й самого її існування». Щоб контролювати нас, російські євразійці не визнають українців як особливий етнос, як і право України на самовизначення й окремішнє існування. Бажання ж самостійної державності, на їхню думку, вигадали західні розвідки й через своїх агентів впливу (галичан) поширили на більшість сучасного населення України.

Про проблеми з головою й арифметикою свідчить статистика, наведена в передмові: української мови «не розуміють чотири п'ятих населення України», але водночас удома ці-

єю «незрозумілою мовою» розмовляють 42% населення і ще 40% говорять суржилом. Деякі ж пасажі взагалі не надаються до пояснення: «Римські назви місяців «январь», «февраль» и т.д. самостійникам знадобилося замінити їхніми доморощеними «грудень», «серпень», «жовтень», віддаливши себя цього разу не лише від Росії, а й від Європи», — алло! Психіатри! Де ви?!

Московити завжди опікувалися іміджем за кордоном. У XVII столітті неугодна література, що з'являлася в Україні, «викликала конфлікти й вимоги з боку Москви знищення «безчесних» книг і покарання їх авторів та видавців». Зокрема, боярин Матвеев затребував до Москви зразки агітації проти Андрусівської угоди. І зробив це з власної ініціативи, без очікування вказівок згори.

Українські ж владні структури, Міністерство закордонних справ, Служба безпеки, Держтелерадіо (яке мусить «наглядати» за українським книжковим ринком), котрі повинні дбати про імідж нашої держави й відстежувати зміст та канали поширення антиукраїнської писанини, чогось вичікують — жодної офіційної реакції на цей опус немає.

Кр
Миколай УЛЬЯНОВ. Український сепаратизм. — М.: ЭКСМО; Алгоритм, 416 с. (п)

НАСПРАВДІ, ЦЕ ЩЕ ТІЛЬКИ ПОЧАТОК

Іван Дзюба у передмові до книжки цілком слушно пише про гостру необхідність послідовного і комплексного вивчення мітологізуючих антиукраїнських ідеологій, що не перше сторіччя гуляють по нашій землі, залишаючи криваві сліди. На цій ниві Михайло ЛУКІНЮК зробив справді велику справу, проаналізувавши 35 мітів. Вирізняється книжка не просто публіцистичним хистом автора, а й переліком величезної кількості джерел, до котрих кожен може звернутися, аби продовжити благородне починання.

Лесь
ГЕРАСИМЧУК

Разом із тим, ця тема ідеологічного обґрунтування найрізноманітніших ксенофобій, включно з українофобією, має набагато ширше і глибше філософське й культурологічне тло, ніж центральні-східноєвропейська проблематика. Ксенофобія в новій та новітній історії людства — один із найпотужніших чинників деформації етнопсихології. Тому історико-публіцистичні розвідки на українському матеріалі мають розглядати питання, пов'язані з тим, як, хто, коли, у яких ситуаціях формує такі філософські й соціальні моделі...

І за всіх умов не треба все лихо перекидати на чужинців або на Сатану, бо так часто у вітчизняній історії ми вбивали й нищили себе власними руками. Дуже добре для таких досліджень використовувати перехідні часи, коли в етнічній психіці починають працювати найдавніші й найпримітивніші моделі, як от тепер.

Тому чудову книжку Михайла Лукінюка варто читати й думати, а ми ж що? А наші люди ж що? А сьогодні що ми робимо з нашою історією? А раптом усім цим людям вся ця проблематика... Однак таке страшно припустити. І це ще один привід звернутися до книги Михайла Лукінюка.

Кр
Михайло ЛУКІНЮК М.В. Обережно: міфи! Спроба системного підходу до висвітлення фальшувань історії України. — К.: Вид-во імені Олени Теліги, 576 с. (п)

ДОСИТЬ ГОВОРИТИ

ДО ЗІР КРІЗЬ ТЕРНЯ*

(Майбутнім редакторам від Бога — 20)

Навність штучної лексики у мові будь-якого словесного матеріалу шкодить не лише художнім, але й усім іншим друкованим чи виголошуваним текстам. Візьмім далеке від літератури військо, де мову вживають переважно для команд і наказів. «РУС для військовиків», приміром, рекомендує таку команду: «**Розпочати самообслуговування і прання білизни!**». Штучність команди викликало дослівне мавпування стислої російської: «**Начать самообслуживание и стирку белья!**». Стисла формула команди обернулася на мовного динозавра. Врятувати становище може відступ від шаблону: «**Година самообслуги і прання!**». Коротко, чітко і, головне, натурально — не штучно.

Святослав КАРАВАНСЬКИЙ

ШТУЧНОСТІ — ВІЙНУ!

Вживання штучних форм та слів у творі — це свого роду рак, який прирікає твір на смерть. Цей рак спричинюють ряд обставин: незнання живої (часом і літературної) мови, відсутність мовного смаку, зацікавленість на протокольно-газетних штампах. Наприклад, досить таки штучне слово **особистісний**, яке може вживатися у значенні **суб'єктивний**: «Дуже вже **особистісний** її погляд», дехто вживає там, де місце для слова **особистий**: «Це позначилося на її **особистісних** стосунках». Так само канцелярією віддає вислів «Я поїду в **який-завгодно** час і з **ким-завгодно**». Чи не простіше: «Я поїду **будь-коли** і **будь з ким**?» Рак літературних творів має лікувати мовний онколог — Редактор.

ХАЙ ВОНА ПОДОРΟΣЛІШАЄ ЧИ ХАЙ ВОНА ПІДРОСТЕ?

Слова **дорослішати, подорослішати** та похідні від них — це приклад штучно створених в українській мові лексичних одиниць. Наші предки, коли треба було висловити поняття, передаване цими словами, послуговувалися цілою гамою живомовних конструкцій: **доходити літ, доростати розуму, виходити з дітей, вбиватися в пір'я, прийти в літа, підрости** тощо. Потреба термінологічної стислості покликкала до життя форму **дорослішати**, скопійовану з мови сусідів. Форма ця цілком доречна у певних мовних ситуаціях, але є ситуації, де її вживання просто протипоказано. Такі ситуації — це жива мова. Літератор, котрий хоче, щоб йому повірили, мусить максимально наближати діалоги своїх персонажів до мови, якою люди говорять. У цікавій психологічній замальовці далеко не бездарної письменниці герої висловлюються в такий спосіб: «Я беріг її для себе. Чекав, коли вона **подорослішає**». Важко повірити, щоб у живій розмові люди вдавалися до такого книжного

стилю. Найшвидше в такій ситуації людина скаже: «Чекав, поки вона **підросте**».

БАЧЕНО-НЕ-БАЧЕНО ЧИ ВИДИМО-НЕ-ВИДИМО?

Іноді бажання автора чи авторки українизувати свій виклад веде до створення штучних псевдоукраїнських форм. Декому з писацької братії (сестрії) ідіома **видимо-невидимо** муляє очі. Нібито вона не українська. У «котячій» оповідці молода авторка змушує свого словомовного kota говорити так: «Серед каміння мишви **бачено-не-бачено**». Слова **видиво, видимий, видющий, видко, видно, видовище**, не кажучи про діалектні **видіти, видати** тощо, споконвіку українські. Ідіому **видимо-не-видимо** подибуємо у Квітки-Основ'яненка. Отже, бажання позбавити цю форму українського громадянства нічим не виправдано. Коли ж автор з якихось причин «має зуб» на цю ідіому, то є широчезний вибір синонімів, які можуть її заступити (дивись **До зір...** у ч.4'04 *Kr*). Немає слова, що мова повинна розвиватися й шукати нових форм передачі думок. Але **бачено-не-бачено** ніяка не нова форма — це те саме в іншій тарілці або калька. Вона навряд чи захопить широкий загал. Коли вже авторка обділила kota даром мови, то хай ця мова

Малюнок Олександра Кустовського

відповідає котячому способу мислення. Тоді кіт говоримите приблизно так: «Серед каміння мишви, як у **шолудивого пса бліх**». Варто додати, що «українізуючи» вираз **видимо-не-видимо**, авторка заразом толерує такі слова, як **взаправду** (направду) або **ніяк** (никак): «**Ніяк** ти у пастку потрапила?». Цей пасаж понашому мав би звучати так: «**Виглядає**, ти у пастку потрапила?».

СПЕКОТНО ЧИ ГАРЯЧЕ АБО ПАРКО АБО Й ЖАРКО?

До абсолютно штучних слів належать і слова **спекотний** та **спекотно**. Цих слів не зафіксовано в українській живій мові. Їх нема у словниках виданих до 60-х років минулого століття. Хибна думка, породжена вихованими в російськомовній культурі «українськими» інтелектами, ніби слова **жаркий** і **жарко** неукраїнські, змусила письменних українців скалькувати (поетапно) з російської мови слова **спекотний** і **спекотно**. Хід думок у поетапному калькуванні такий: російське **жара** — по-нашому **спекота**; отже, російське **жаркий** — по-нашому **спекотний**. І це неживе слово, заряснівши у творах різних жанрів, здобуло популярність серед «писателів», зайшло до словників, хоч живим — розмовним — так і не стало. Я дуже сумніваюся, щоб хтось колись говорив: «Як сьогодні **спекотно**!». Не згадуючи слова **жарко**, що його почуємо найвірогідніше, наведу кілька можливих варіантів: «Як сьогодні **пече** (**палить, шкварить, парить, пражить**)!». Цікаво, що навіть РУС, виданий у 80-х роках минулого століття, перекладаючи російське **жарко** (у значенні **присудка**) не наводить слова **спекотно**, а лише **жарко, гаряче, варко**.

Молоді літератори, взоруючись на старше покоління, й собі полюбляють слово **спекотний**. А воно не додає природности їхньому письму. Пише молода авторка: «Обідали в кімнаті — тут не так спекотно, як у саду...» і далі «...серпень почався з нестерпного спекотного штилю». Якби на мене, я б виправив ці кавалки так: «Обідали в хаті — тут не так гаряче, як у саду...» і «...серпень почався з нестерпного пекучого штилю». Але, як кажуть, смаки не збігаються.

* * *

Безперечно, що всі слова нашої мови кінець-кінцем утворено штучно. Штучно створені вони пройшли випробу часом продовж десятків, коли не сотень поколінь мовців. Це забезпечило їм знак мовної якості. Але, як казав товариш Сталін, винищуючи однопартійців, незамінних нема. Тож і якісні слова можна міняти. Тільки треба знаходити не гірші, а кращі зразки.

* Зберігаємо правопис автора

ПРАЦЯ ТВОРИТЬ АБСОЛЮТ

Тут — наче в лоні: зародок усієї системи філософії Георга Вільгельма Фридриха Гегеля, у творчості якого розвиток німецької класичної думки сягає карколомних вершин впорядкованої довершеності.

Юлія НІКУЛІНА

Гегель каже: початком головної реальності є «Я» (нехай навіть і неусвідомлене), яке невблаганно виходить за межі «Я» індивідуального. А все тому, що йдеться про «Я» надіндивідуальне, про концепцію, в якій основа реальності є такою, що повинна співвідносити суб'єктивне і об'єктивне, ідеальне і реальне. При цьому Гегелю хочеться вірити, що все ретельно розкладено по доречних у кожному конкретному випадку полицях.

Інакше і бути не може — автор десь на межі логіки та інтуїції доводить: абсолютний початок реальності має бути спорідненим характеру нашого мислення, бо ж зафіксувати його думкою практично неможливо! Таким чином у характері реальності, котра у своїй основі повинна бути «духовною» задля власного самоусвідомлення, нутро апіорі споріднене з нашим пізнанням. Відповідно, за Гегелем, підґрунтям реальності є «визначення думки».

Феноменологія духу зведена на трьох великих частинах, що творять розуміння ре-

альності за Гегелем. Починаючи від перших вдалих спроб людської популяції усвідомлювати реальність як самостійний предмет, як носія ідеального та розумного, автор плавно переходить до розвитку «моральної реальності» в перебігу розвитку суспільства. Ця ж моральна реальність — не що інше, як суспільство обопільності, де всі працюють заради всіх. Наочні приклади — антична Греція («субстанціальна та моральна реальність») та опосередкована «моральна реальність» Нових часів з її анонімністю та особистісною причинністю праці, коли остання набуває спільного значення за широкими спинами трудового люду.

І не був би Гегель Гегелем, якби не вважав таку працю ключовим, вирішальним фактором невпинного історичного розвитку, — адже одного лише теоретичного розвитку недостатньо задля досягнення блаженного стану «абсолютного знання».

Далі — цікавіше. Хитромудрий німець пояснює механіку поєднання допитливого суб'єкта з реальністю результативністю прогресу теорії, для якого, у свою чергу, життєво необхідним є досвід практичного ставлення до світу. Все. Логіка підводить до

розробки популярної та практично застосованої впродовж ХХ століття деякими непересічними поганими дядьками теорії виховання homo sapiens фізичною працею. Головна ідея Гегеля: людина виховує праця, яка нещадно вирвала цю людину з лабет матінки-природи.

Третя частина «Феноменології духу» сповнена спокійної сили вищих матерій, — її глави мають назви «Релігія» і «Абсолютне знання». Шалена мить поєднання з абсолютним присутня в поклоніннях ідолам, у кривавих ритуальних жертвоприношеннях, у радісних гімнах і таємних культах. Абсолют, як відображення вібрацій самосвідомості.

Нарешті, Гегель прозоро вказує на роль людини в делікатній справі формування Бога: в християнстві («релігії одкровення») поєднання абсолюту з людською особою набуває такої форми, в якій цей абсолют і стає, власне, одкровенням. Таким чином, одкровення набуває духовного стибу по смерті Христа. Висновок «Феноменології духу» — релігія одкровення є не іншим, як філософським знанням про абсолют.

Кт

ГЕГЕЛЬ. Феноменологія духу. — К.: Основи, 548 с. (о)

38,00 €

КУРС МОЛОДОГО ОЛІГАРХА

Ставлення до тих, кому перманентно не щастить, традиційно негативне; від них намагаються триматися якнайдалі, аби часом не підхопити. Навіть тавро таке існує — «невдаха».

Вікторія КАЛЕНЮК

Автор книги, що її наразі представляємо, синкретизував белетристику з навчальним посібником (т.зв. «путівником до повноцінного життя»). Ламає стереотипи та встановлені кимось регламентації — улюблене заняття автора. Його попередня книга «Если хочешь быть богатым и счастливым, не ходи в школу», як зазначено на обкладинці, різко змінила життя багатьох людей на краще, до чого він закликає також і потенційних читачів-покупців свого нового твору **Если ты достоин большего, нарушай правила**.

І перше, із чого починає автор — це скромне скорочення власного імени усупереч нормам правопису: **Вла. СПИВАКОВСКИЙ** — збирач найбільшої у світі колекції пірамід, а крім то-

го, ще й бізнесмен, учений та письменник. Заінтриговані?

Читання слід розпочати з умов конкурсу, які містяться наприкінці й де нагорода — 1кг золота. Нам пропонується не просто слідкувати за плутаниною подій у романі, а ще й скласти секретний код із букв у неправильно написаних словах або ж написати приклади з власного досвіду зіткнення з наведеними в книзі ідеями. До речі, про ідеї (ними автор просто фонтанує): одні викликають цілком схвальну реакцію, як то зменшення цін за рахунок ліквідації реклами, інші ж змушують здригнутися, як-от: електродне харчування, світовий уряд, продаж міст та країн тощо. Пан Вла, упевнений, що за двадцять років більшість цих ідей стануть реальністю, — поки що ж вони втілені в романі й чекають на свого невдаха, що завдяки їм збагатиться (за рахунок автора). Тож книгу варто почитати хоча б для того, аби

був час підготуватися до великих змін у майбутньому.

У романі присутні всі складові формули бестселеру: інтрига, боротьба, еротика. Автор не лише намагається випередити час, але й залишається конче сучасним. Його герої — олігархи та хакери, зі своїм сленгом, звично перебуваючи в мейнстрімі, водночас незвично заміслюються над душевною рівновагою. І хоча завдяки Співаковському багато чого дізнаєшся з життя «сильних світу цього», олігархи виходять ледь не білими та пухнастими. Та чого насправді вистачає у книзі, так це здатності примусити замислитися, деколи навіть глибоко. І не лише про те, які маеш шанси стати олігархом...

Кт

Вла. СПИВАКОВСКИЙ. Если ты достоин большего, нарушай правила. — К.: SVS, 400 с. (п)

КНИЖКА РОКУ 2004: НОМІНАЦІЯ «КРАСНЕ ПИСЬМЕНСТВО»

ХОХМА І БОМБА ПРО ДОБРОТУ ВІД СЕРГІЯ ЖАДАНА

Ось і з'явилася ще одна книжка, яку мають прочитати всі. Перший роман останнього романтика **Сергія ЖАДАНА** «Депеш Мод» відкриває серію «Графіті» видавництва «Фоліо».

Олег КОЦАРЕВ

Роман Жадана — це, насамперед, талановито викладена, майже усна історія. Історія-хохма, явно «його жанр». Іронічна розповідь про «трьох підлітків» (може чотирьох?, скажімо так: кількох), які шукають свого друга Карбюратора, бо в нього загинув батько, точніше вітчим, хоч яка, зрештою, різниця. У своїх пошуках друзі напиваються, обкурюються, «падають» на гроші, потрапляють на заводи, у ромські квартали, до купе провідника-азербайджанця, у піщаний приватний сектор, до міліції, у Росію та інші неадекватності золотих 90-х років, часу сірої кравчуківської відлиги. Щось

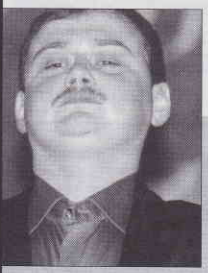
середнє між растаманськими «казками південних слов'ян» та застільною байкою.

«Депеш Мод» — роман із чудовим відчуттям ритму. Смішні пригоди вміло чергуються з напрочуд сентиментальними відступами, ліричним вступом, кількома прологами й епілогами. Їх наповнено роздумами чи псевдороздумами про вічне (наскільки вони щирі — не має значення, головне — досить проникливі), розглядуваннями харківських небес, контридеологемами та іншими мрійливостями. Зрештою, читається легко та швидко, але й не виникає сумнівів, чи не перекладного Пелевіна, бува, читаєш, як воно трапляється з деякими нашими пророками масовізму та іншими толстовцями.

Поза тим Жадан обійшовся без якихось особливих «прийманих» знахідок. Давно улюблені побутові постіндустріальні метафори

(як-от: героєві на ім'я Собака Павлов, що в ньому б'ються «форелі триденного запюю», показують у вітрині гастроному на Плеханівській його ж власне відображення, у контури зображення потрапляє золотозуба продавщиця за прилавком, Собака Павлов вирішує, що це в ньому поселилася жажлива істота в білому, із золотими зубами, вона з ненавистю на нього дивиться й ворухиться — Собака від'їздить), елементарний поділ тексту за хронікальними епізодами та розділами з пародійно-концептуальними назвами, різні не надто приховані алюзії та пафос «хемічного» кайфу. Можна дорікнути Жадану за всі його наскрізні образи. Адаже з книги у книгу мандрують нескінченні риби, Ісуси, янголи, висячі дощі й котрогось нетерплячого читача вони могли б вже й дістати. А з іншого боку, чим не фірмовий стиль? Усе одно якось воно все на диво доречно й щиро та, знов-таки, не заважає розгортатися веселій і зворушливій історії.

Свого часу я мав оказію бути присутнім на захисті жаданової дисертації про творчість Семенка. Одна поважного віку викладачка філфаку не витримала схоластики ваквіської процедури й відчайдушно заволала пошепки, невідомо до кого звертаючись: «А вірші з матюками писати — це добре?». Я до того, що вульгарність, як і завжди, одна з конститутивних ознак книги Жадана. Вульгарне

ВИБУХУ НЕ СТАЛОСЯ

Закриваючи своєю післямовою другу прозову книжку поета «з дев'яностих» **Сергія ЖАДАНА**, класик української літератури Павло Загребельний ніби передбачив, що саме знайдуть і до чого почнуть апелювати майбутні рецензенти роману «Депеш Мод». Тому кількома реченнями зробив апіорі безглуздими й вторинними всі спроби піддати книгу тридцятирічного українського письменника будь-якому фаховому, а швидше за все — не фаховому аналізу: «Ви штрикатимете Жаданові в очі славетними попередниками? То ось вам пародія на хвалений-перехвалений внутрішній монолог «Джойса». Для охочих знайти в «Депеш Мод» відлуння алкогольно-філософського епосу *Венічки Єрофеева* — розкішна пародія на стор. 15-18». Ну, і так далі.

Андрій КОКОТЮХА

Жадан і сам спровокував пошуки першоджерел у його тексті ще до появи книги, влаштувавши публічні читання уривків із матюками. Зловісні любителі себе в мистецтві робили нотатки на манжетках, слухаючи це, і, щойно книжка побачила світ, відразу почали відважувати екс-поетові ляпаса та копняки. Мовляв, роман ніби й хороший, але ж вторинний. У ньому знаходили десятки, коли не сотні перегуків — від Сергія Довлатова до Чака Паланіка. Адаже той у своєму культовому «Бійцівському клубі» так само старанно випикував рецепт приготування вибухівки, як це робить Жадан. Особливо перепало ненормативній лексиці. Мовляв, лаврів Подерв'янського зажадав, Жадане? І кого ти хотів здивувати матюччям?

Ось воно. Автор роману «Депеш Мод» менш за все хотів когось чимось здивувати, налякати, дати ляпаса громадським смакам. Бо, по-перше, на теренах України ще немає достатньої кількості споживачів своєї літератури, аби можна було говорити про сформовані смаки та писати щось наперекір їм. А по-друге, Жадан — один із небагатьох, хто справді читає не лише книжки, випрошені в колег по перу, і робить із прочитаного висновки.

Тому сам текст роману та способи його представлення на якомога ширший загал — лише результат досвіду, отриманого після опрацювання справді великої кількості сучасної художньої літератури. Насамперед — російської та перекладної. Жадан нині опинився, причому — переважно завдяки власним зусиллям, у ситуації, коли написання книжок у якійсь момент перестало вважатися

для нього подвигом, вираженням громадської, суспільно-політичної й просто політичної позиції, жертвним актом самоприречення. Він хоче писати й пише. А харківське «Фоліо», своєю чергою, ставиться до видання сучасної літератури не як до громадського обов'язку — видавництво працює з автором, аби продати якомога більше його книжок.

Сюжет роману автор неодноразово переповідав трьома реченнями. «Дія відбувається в Харкові протягом кількох днів літа 1993 року. Троє приятелів шукають четвертого, аби повідомити йому про самогубство його вітчима. Під час пошуків вони вживають алкогольні напої, наркотики й потрапляють у різні субкультурні середовища». Більше про подвійний бік сюжету справді немає чого сказати. Згадані три речення — не лише анонс, а й стислий переказ роману. Хоча дві сотні з гаком сторінок не являють собою потік свідомості чи рефлексій — улюблених «сюжетних ходів та поворотів» прозаїків-інтелектуалів. Книга справді наповнена подіями, але вони в комплексі не мають жодної суспільної значимості. Троє юнаків, як і всі, із ким вони спілкуються, являють собою знакові антисоціальні типажі. Причому жоден із них, включно з трьома юними головними героями, не мають не лише улюбленої нашими прозаїками вищої філологічної, а й взагалі — жодної освіти. Звідси — притаманна їм нормальна житейська логіка: «Нічого не зміниться, якщо відкрити чи закрити кордони, якщо розпустити дипломатів — запросто можна

все: тон, лексика, ставлення до наших цінностей (та й не лише наших), предмет розповіді. Про що тут казати, коли головний позитивний герой казки краде в директора заводу «Світло Шахтаря» бюст Молотова? Але матюки й «непристойні дурниці» лише підсилюють скромний шарм, підліткову щирість тексту, знов становлячи собою своєрідний фірмовий стиль тепер уже цілої доби. А ще один недолік чи «недолік» письма у «Депеш Мод» — де що русифіковану мову — вважаймо ознакою фірмового стилю харківської літературної школи. Виходить, що всі слизкі моменти роману підсилюють і так притаманне Жаданові інстинктивне чуття стилю, та й, зрештою, модності. Тут стає в нагоді й оформлення обкладинки. Найостанніший закомплексований «прогресивний чувак» не побоїться читати таку книгу в метро, цій камері тортур красною письменства.

І це в таку книгу примудритися втулити любов до людей! Почати з того, що «герої-підлітки» наражаються на смертельні небезпеки, зрештою к бісу виляють із тексту, а може, і з життя лише заради того, щоб Саша Карбюратор устиг на похорон свого батька, чи то вітчима. Якщо вчитатись у «Депеш Мод», то всі ці роз... розгільдязі дивовижно чуйні, чесні, зворушливі та добрі люди. Майже всі — від хазяїна кіосків Вахи до міліціонера Миколи Івановича.

жити без зовнішньої політики. Без внутрішньої, в принципі, теж. Можна жити без адмінресурсу — разом зі зникненням адмінресурсу зникають всі ті проблеми, для вирішення яких він створений. Не потрібні контори, жеки, управління, адміністрації — відповідно не потрібна жодна документація». Це не славнозвісне «моя хата скраю». Це — нормальна захисна реакція на все, що ззовні агресивно втручається в наше маленьке і десь навіть стабільне, попри побутовий алкоголізм та брак регулярного сексу, життя: від флаєрів при вході в метро за підтримку того чи іншого кандидата до акцій на зразок: «Підключися до стартового пакету сьогодні і вирай квартиру в Києві завтра!».

Хтось уже писав чи казав, ніби автор «Депеш Мод» сповідує чи пропагує анархізм. Із цим можна погодитися. Тільки Жадан далекий від того, аби створювати чи входити (вступати!) до якоїсь партії. Подібні книжки видаються апологетикою анархізму чи літературним хуліганством лише тим, хто свідомо обмежує себе в читанні справді сучасної перекладної літератури й слабо уявляє собі нормальний літературний та видавничий процес. Часи бітників та гіпі, що творили щось на кшталт мистецьких маніфестів, минули. Тепер у новітній літературі є Ірвін Велш, Чак Паланік, Вірджині Депант, Дуглас Ковпланд, Брет Еліс, десь поруч прилаштувався росіянин Владімір Сорокін, і все це разом далеко від класичного літературного бунтарства. Скажімо, культовий шотландець Велш, автор

веча. Доброта так і ширяє романом, хай вона й усупереч намірам, тенденціям, і всупереч самій Українській Республіці... Але й про неї, про Республіку, примудрився написати Жадан у цьому романі. Зумисна асоціальність тексту обертається впертою ангажованістю. Тут і підозріло гостре, як на Харків і Харківщину зразка 1993 року, «чуття державного кордону», і стьобні образи політичних та релігійних змагань, і затаєне викриття суспільства з його зайвими людьми, усього цього, за словами Загребельного, «міжчасся».

Вибухова суміш роману «Депеш Мод», що вимальовується (до слова, є в романі й брошура партії ПУК для пролетарів про те, як виготовляти вибухівку), таким чином, має всі підстави стати культовою книгою. І поєднання легкості з талановитістю, і конформізму з нонконформізмом, і п'яного угару з топографічно-індустріальним угаром Харкова (досі terra incognita для основного культпростору), і вульгарності з одкровенням чи його стилізацією та іншими східними апофатичностями. І навіть мусована всіма підлітковість має сприяти культовості Жаданового роману.

Хоча цим же ж бугаям уже, здається, по 20 років! Про яких підлітків він грузить?

КР

романів «На голці» та «Кислотний дім», вважається контркультурним письменником — і разом із тим він успішний ділою на ринку нерухомості. Тобто, він знає, що таке бізнес, але не вважає за потрібне йти торованим шляхом написання детективів. Він пропонує тим, кому до 30-ти, інший літературний продукт (проект). Таким чином, виникає комерційна контркультура. У нашому випадку — комерційний анархізм. Бунтарство, за яке може отримати гонорар, не виступаючи паралельно речником політика або цілої партії.

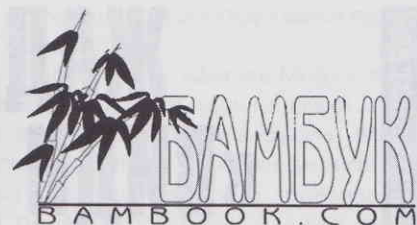
Подібні тексти займають на книжковому ринку більшості нормальних країн свою нішу. Це нормально: відчув автор настрої певної групи населення, визначив власну цільову аудиторію, і без зайвих понтів написав роман. Який легко читається і так само легко забувається після прочитання. Ну, хіба пара цитат лишилась в голові. Отже, попри чотирнадцять рецензій різної вибухівки, яку «товариш» може застосувати проти антинародного режиму, вибуху в тій частині українського суспільства, яка читає, після виходу роману Жадана «Депеш Мод» не відбулося.

Навпаки: поява саме подібного тексту і маркетинговий підхід до його просування на ринок свідчить про спробу нарешті стабілізувати й унормувати національний літературний та видавничий процес.

КР

Сергія ЖАДАНА. *Депеш Мод. Сер. «Графіті».* — Харків: Фоліо, 230 с. (о)

ДАЙДЕСТ

ФАНТАСТ РОКУ

Відомий письменник-фантаст **Нік ПЕРУМОВ**, який узимку цього року був визнаний російським «фантастом року» на конференції «Роскон», став лавреатом конкурсу «Еврокон-2004», тобто тепер він — ще й найкращий фантаст Європи. Ось як прокоментував Перумов свій тріумф: «Це для мене означає лише одне — мої книжки потрібні читачам. А я працюю саме для них. Затребуваність, визнання, і не тільки в моїй рідній країні, але й закордоном, — ось що таке ці премії. Мої книжки стали перекладатися й видаватися в Польщі, Болгарії, Чехії, Словаччині...»

ПОМЕР ФРАНЦУЗЬКИЙ ДЕКОНСТРУКТИВІСТ

У Парижі у віці 74 роки від раку помер видатний французький філософ **Жак ДЕРРІДА**. Виходець з Алжиру, він викладав у Сорбонні та в кількох американських університетах. Дерріда був засновником теорії деконструктивізму у філософії. У своїх працях, у тому числі — у книжках **Голос і феномен** та **Про граматику**, Жак Дерріда висував тезу про те, що в літературі, так само як і в музиці, архітектурі та інших видах мистецтва, існують різні рівні змістів, що не обов'язково є свідомим плодом зусиль автора; будь-який текст не є незмінною даністю, його розуміння залежить від того, як його інтерпретує читач, а пошук прихованих змістів здійснюється шляхом структурного аналізу текстів.

ОДНОСТАТЕВА ЛЮБОВ ДО БАТЬКІВЩИНИ

Журналістка видань «Русский телеграф», «Известия» и «Коммерсант» **Єлена ТРЕГУБОВА** на численні прохання читачів та видавця написала продовження свого бестселера **Прощання кремлівського діггера**. Друга книжка Трегубової, за її словами, стала прощанням із незалежною політичною журналістикою в Росії, що «якимось чином усе ж існувала за часів ельцинських реформ і була знищена Путіним».

«Нині ж я сиджу за своїм ноутбуком і пишу у вільний час. Пишу не про політику. Але говорю про те, що я пишу про любов, як я обмовилася в одному з інтерв'ю, я боюся. Люди подумали, що я готую скандальні викриття чоловіків із Кремля». А йшлося й справді про любов — про її одностатеву любов до Батьківщини.

КР

КНИЖКА РОКУ, 2004: НОМІНАЦІЯ «КРАСНЕ ПИСЬМЕНСТВО»

ЖАДАНІВСЬКІ «ВИДИ НА ЖИТТЯ»

«Хочеш жити довго — прибережи для себе старого вина та будь зі старим другом», — говорив колись Піфагор. **Сергій ЖАДАН** має власну філософію, тож пропонує трохи інакший рецепт — у своєму романі «Депеш Мод» він запасається далеко міцнішим питвом, а поряд із ним не такі вже й старі друзі.

Олександр УШКАЛОВ

Кажуть, нібито задля того, щоб писати путні

романи, треба мати не тільки талант, а ще й чималий життєвий досвід. «Зараз мені тридцять», — зізнається оповідач ледь не на початку роману. Наприкінці літа його авторові так само виповнилося тридцять. І цей текст переконує в тому, що за свої тридцять Жадан справді-

таки багато чого побачив. Принаймні, його не надто груба книжка помітно відрізняється від текстів тих авторів, що пишуть свої перші романи ледь сягнувши «двадцятника» — тут немає ані інфантильності, ані надміру епатажу (купа обценних слів — не більше, ніж прикмета стилю).

Отже, усе відбувається 1993 року в Харкові. До слова, Жадан, на відміну, скажімо, від Юрія Андруховича з його Чортополом чи Анатолія Дністрового з «містом уповільненої дії», не криється з топонімікою: майдан Свободи, вулиця Гоголя, цирк, стадіон «Металіст», заводські квартали, Південний вокзал, спальний район «Олексіївка» з окраїнним студмістечком — харківські аборигени дуже добре знають усі ці місця. Так от, надворі літо дев'яносто третього, точніше червень, а ще точніше — сімнадцяте число. Роман побудовано як хроніку

Олена КУЧЕРЯВА

«Графіті» — проект сучасної молодіжної прози. Тут — «жіночі» романи, тобто — написані жінками (а ви про що подумали?) та Сергій Жадан, який наразі виступає як доповнення для нашого екскурсу.

ЧИ ТАКІ ВЖЕ «ЖІНОЧІ» ЖІНОЧІ РОМАНИ?

Скажу про деякі авторські інтенції у визначенні відсотку автобіографічності представлених творів: **ЖАДАНИВ** на 95%, **СНЯДАНКІВ** — на 60%, а **КАРПИН** має «певний відсоток» (хоча, на мою думку, — найбільший. Якщо б я не була філологом, то обов'язково ототожнила б панкоподібну героїню з такою ж авторкою. І взагалі, як писав В.Домонтович, кожен автор пише про себе, чи то «довгоного галичанка», чи «музикантка, письменниця, публіцистка», а чи «розплющений від кількадечних алкогольних заплівів із буйки хлопака»).

Самі тексти аж просяться до порівняння (тим паче, коли взяти до уваги дебютну прозу Жадана). Вражає їхня сюжетна подібність: усі є постколоніальними романами з цікавими імагологічними описами представників різних народностей, із руйнуванням стереотипів у поглядах на Україну, всі — романи-подорожі, в усіх — опис вражень від країн крізь «ліричне», а у Карпи й Жадана — ще й «нетверезе Я» (аякже, згадаймо, скі-

льки літературних творів завдячують своїм існуванням алкоголю). Що ж, іще Бодлер писав, що вино — «рідина, яка стимулює процеси травлення, укріплює м'язи й насичує кров», а також «підтримує людину фізично, налаштовує на доброту й спілкування (автора і читача?)» і «працелюбна», тобто стимулює людину з багатого уявою на творчість і продукування нових образів. Марла курить траву, п'є як чоботар, проте у неї все ж таки є сили на бажання кохання та сексу, які героєм Жадана втратив. Адаже про секс у нього дивним чином нема нічого, як нема й дівчини. Він, таким чином, знаходиться в ситуації Фавста, який зрозумів: не в жінці істина. Марла, таким чином, знаходиться в ситуації Дон Жуана (адже Фавст почав там, де Дон Жуан закінчив), і до кінця роману також приходиться до фавстового усвідомлення життя, непотрібності бути поряд із одним чоловіком. «Завтра ж бо ми прокинемося іншою, хоча й тією ж самою, істотою. Тільки вже Єдиною. Кращою. Досконалішою. Повнішою і просто андрогінною».

Герой Жадана позбавлений будь-яких ознак активності. Він — споглядаль-

ний і спокійний. Йому не йдеться про руйнування якихось символів, пієтету перед Заходом чи Україною. Як писав колись Фізер, постмодерністи просто байдужі до суспільства як до цілісної саморегулюючої системи, вони воліють його занепаду, хоча навмисне цього й не створюють, бо, на їхню думку, це відбується й без них. Не є постмодерною героїня Карпи зі своїм очевидним прагненням епатажу й «атакуванням буржуазії своєю бравадою, анархією проти суспільного status quo».

Одразу, з першого слова вона справляє на читача враження дівчинки qui sait tout (фр. яка все знає), яка до того ж змусить вас відчутти на собі тягар (попри те, що роман маленький, він вимагає повільного читання: стиль важкуватий, хоча сама Карпа визначила його легким) її переконань і авторитарний дискурс (як у Пиркало на цьогорічному Форумі: «Не читайте Пруста, я його читала — фігня повна. Читайте краще мене!» — дешевенький піар-хід): океан тільки такий, яким його побачила Марла, і в жодному разі не інший, індуїсти й непальці насправді є такими, якими їх бачить та ж Марла, тільки Марла може горлати якусь фігню на кшталт omni mani padme hum etc., натомість просить матір не співати «Христос Воскрес» і вказує їй на речі, які (на думку тої ж таки Марли) у неї виходять «просто

(це створює враження, сказати б, орнаментальності твору) і всі чотири дні, упродовж яких читач спостерігає «одіссею» героїв, автор ретельно розписує за хвилинами.

Оповідач — alter ego самого Жадана. Власне кажучи, «Депеш Мод» є твором автобіографічним. Сама історія, що її можна було б назвати «У пошуках Карбюратора», досить нехитра. І до чого тут «Депеш Мод»? — питає читач. На відміну від жаданового «Big Мак», де про сам біг мак, здається, жодного разу так і не згадано, у «Депеш Мод» є чималий епізод, присвячений цьому «легендарному ірландському народному колективу». Зрештою, «Депеш Мод» незримо присутній у всій книзі, адже, як казав мейн сам Жадан, «тут мова не про музику, а насамперед, про метафізику. «Депеш Мод» — це те, що полегшувало мої душевні муки в 93-му, коли я, наприклад,

блював, страждав, чи ще там щось... Та й не тільки я». Отже, «Депеш Мод» — то найперше лайф-стиль. Недарма герої Жадана такі схожі, зокрема, на фронтмена «безідонської четвірки» Девіда Гехана, який мав проблеми в школі, крав авта, малював графіті, курил, хуліганив, сидів «на колесах» (пізніше вживав кокаїн та героїн) і був частим гостем у поліційних відділках. Життя, у якому ти маєш якусь свободу, але не знаєш, що з нею робити. Може бути, що метафізика покоління «дев'яностників» — то культ ніщо-ти позаду й попереду: «Я не можу собі уявити нічого хорошого там — попереду, там просто не може бути нічого хорошого — тому що якщо його — цього хорошого — не було раніше, то чому воно мало б з'явитись у майбутньому, скажіть мені, чому? Його там просто не може бути, ми просто просуваємось собі навпаки, як електричні скати під водою, навіть

не вірячи, що нам справді кудись потрібно просуватись».

І насамкінець. «Депеш Мод» є вибуховою книгою — Жадан не тільки лається, але й дає рецепти вибухівки. Коли я запитав у Сергія, звідки він це знає, той нічого не відповів, проте запевнив, що всі рецепти справжні, й дуже радий щось випробувати. Залишається тільки сподіватись на «побутовий пацифізм» жаданового читача. А цього читача Сергій бачить безвідносно до його «вікової, політичної, національної, естетичної чи сексуальної приналежності». «Мій читач, — каже Жадан, — це відкритий читач, який не боїться себе, не боїться себе такого, яким він є, і не соромиться себе такого, яким він є. Для мене це дуже важливо. Все інше — літературщина, а вона нікому не потрібна».

Сергій ЖАДАН. *Депеш Мод. Сер. «Графіті».* — Х.: Фоліо, 230 с. (о)

геніально». «Фройд би плакав» — антропо-еґо-центричний (усі події та симпатичні хлопці кружляють довкола Марли, тільки вона висловлює беззаперечні істини) і водночас антигуманістичний. У героїні Карпи бачимо загалом розчарування в невідповідності горизонту сподівань: подорожі Марли описані за участі авторки, а книжку ілюстровано її ж фотографіями. За словами «фактично самої» Ірени Карпи, «подорожувала вона для того, щоб досягнути істини Августина про красу всередині нас». Складається враження, що жодне місце на земній кулі не придатне для більш-менш постійного перебування Марли. «Усі казали, всі ідіоти!»

Натомість Олесь Підобідко, героїня Наталки Сняданко, несе в собі остінівську іронію, ба навіть і самоіронію (Марла на таке не здатна), вона — у чомусь продовження героїні Забужко з «Польових...». Те саме намагання українізувати своїх коханих української та російсько-гебрейської національностей («Зараз, зараз. Закрий очі.» — «Не закрив, а заплющ», — мало не вирвалося в мене...), долучити їх до надбань української та світової літератур. На побаченнях вона пропонує читати «Криваве весілля» Льюїса й складає список необхідного для спілкування з нею літмінімуму. Крім «при-

страстей» по-українськи й російськи, знаходимо те ж саме, але вже по-італійськи та німецьки. З ними вона доходить думки, що інтелект у чоловіка — не така вже й важлива штука. Адже коли «всі первинні і вторинні статеві ознаки нормально функціонують, то розмовляти в принципі немає потреби». Слід сказати, що «Колекція...» вийшла ще чотири роки тому у Львові, а не-

щодавно перекладена польською мовою й увійшла в десятку бестселерів.

Захід у Сняданко постає крізь іронічну призму. Вона — героїня по-постмодерному споглядальна, стібється зі штампованих

уявлень іноземців про Україну. «Ще ніколи не був так далеко на сході. А правда, що у вас інший алфавіт?» — «І ведмеді гуляють по вулицях неприв'язані». А люди руками їдять сире м'ясо і дохнуть від радіації». Жодного тобі комплексу меншовартості. Ба навпаки, це німці постають якимись неправильними: для них є дивним шлейф диму за трамваем, інтенсивний макіяж, душ із відра, неіснування в природі різних контейнерів для кожного виду сміття й відсутність бажання емансипації в галичанок. Цінним буде для сучасних молодих читачок досвід Олесі як аи раіг, а також як не варто обирати жи-

тло за кордоном і про правдивість бабциних порад — «ті сволочі що хочеш пообіцяють, а потім всьо равно свого доб'ються». Стиль роману легкий (made by філолог), мова досить таки літературна, але жива. А про мовну гру можна писати курсові роботи. Продовжуючи справу Рівничука та Ю. Винничука, Сняданко також творить свій міт — про галичанку, її особливості й способи завоювання серця.

Завершимо цитатою з Енциклопедії Постмодернізму, що дасть відповідь на поставлене у заголовку питання: «Жіноча література — це не література про тих жінок, які щасливі у своїй покірності чоловікам. Жіноча література радше зосереджує увагу на уявленні про те, що то означає — бути жінкою». А що, як для провокації помістити «Фройда...» і «Колекцію...» на полицях книгарень

між рожево-зефірно-жіночими романами? Адже формат і колір обкладинок (яскраво-жовтий і темно-рожевий) сприяє для подібної гри зі споживачами (споживачками?).

Наталка СНЯДАНКО. *Колекція пристрастей, або пригоди молодої українки. Сер. «Графіті».* — Х.: Фоліо, 287 с. (о)

Ірена КАРПА. *50 хвилин трав. Сер. «Графіті».* — Х.: Фоліо, 238 с. (о)
Сергій ЖАДАН. *Big Мак. Сер. «Критичні тексти»* — К.: Критика, 183 с. (о)

ВИ ШУКАЄТЕ КНИГУ?

Скористайтесь допомогою служби «Книга — поштою».

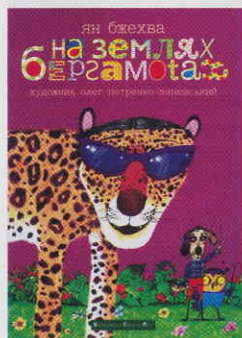
Будь-яку книжку з розміщених на наших сторінках із позначкою Ви можете замовити в нас та отримати на пошті післяплатою. Для цього треба **надіслати нам замовлення**, в якому обов'язково **вказати**: автора книги, назву книги, назву видавництва.

Адреса для замовлення: ТОВ «Редакція газети «Книжник-review», а/с 135, Київ-70, 04070.

Повний прайс наших книжок Ви також **можете замовити** за адресою:

olga@elitprofi.com.ua або ознайомитися з ним на сайті www.review.kiev.ua

КНИГА — ПОШТОЮ

 31.00 грн

1. Ян БЖЕХВА. На землях бергамотів. — Л.: Видавництво Старого Лева, б/н с.(п)

У першому ж віршику книжки чітко сказано: земель Бергамотів нема. І ніц обманювати дітлахів, адже вони й самі про це знають або, рано чи пізно, знатимуть. І в другому випадку зле доведеться тим, хто стверджував, наче краї такі є. А ще малюки познайомляться з Дрімальським Рохом зі Шморгульського повіту, який любив спати за трьох. Щоправда, Рох — філософ: почитайте й дізнаєтеся, коли ж він зрештою випасвся — ту народну мудрість і дорослим втямити не завадить. Зрештою, не тільки своєю пізнавальністю, й вибачте, глибоким гуманізмом, таким не властивим дитячим книжечкам, цінне видання. Тільки подивіться, які тут малюнки! Які кольори!

2. Марія КОНОПНИЦЬКА. Про краснолюдків та сирітку Марусю. — Л.: Видавництво Старого Лева, 176 с.(п)

Старий Лев розповів, що це — «історія про крихітних чоловічків, названих красно-

 32.00 грн

людками через їхні яскраві червоні каптурці», й історії цієї уже більше сотні років. Всесвітньовідома письменниця з Варшави, яка останні роки свого життя провела у Львові, створила прекрасну легенду про відданість, щирість, взаємодопомогу та щире дружба, звісно — про боротьбу добра зі злом, правду з кривдою, про чудеса, про взаємини природи й людини. А ще — про маленьку дівчинку, яка, пройшовши важкі випробування, знайшла собі справжніх друзів.

3. Зимова книжечка. — Л.: Видавництво Старого Лева, 24 с.(п)

Дітвора завше з нетерпінням чекає зими. Адже — сніжок, Миколай, Різдво, Новий рік, — стільки радості й казки! Але зимонька може завітати до вашого дому й із чарівною книжкою від Старого Лева.

4. Казки Старого Лева. — Л.: Видавництво Старого Лева, 310 с.(п) (*Рецензія див. Кр ч. 20 '03*)

Виявляється, казки мають непогамовну вдачу, вони не люблять сидіти в темних шух-

 23.00 грн

 25.00 грн

лядках, нудяться там, бешкетують, просяться на світ...

Виявляється, Старий Лев не тільки видає книжечки, збирає власну колекцію казок упродовж усього свого життя, кожну казку знає на ймення та в обличчя. Він святкує народження нової казки бучніше за власний День народження...

А найцікавіше, що в цій мудрій та пізнавальній книжці зібрані не тільки казочки, а багато цікавого про їхніх авторів.

5. Корова кольорова. — Л.: Видавництво Старого Лева, 12 с.(о)

Що скажеш про книжку, в якій корову можна зобразити таким кольором, яким сам захочеш? Тим паче якщо вона має «на шиї — срібний дзвоник, віночок на рогах», а крім усяких інших кольорових прикрас, у неї «китичка рожева на кінчику хвоста». Ця розмальовка — чудова нагода разом із дітьми, їхніми очима подивитися на світ.

 4.00 грн

КНИГИ ЦЬОГО ЧИСЛА

Назва книжки	Ціна	Назва книжки	Ціна
Дмитро СТУС. Василь Стус: життя як творчість. — К.: Факт	38.00	Солодка свобода слова; Корупція мінус свобода. — Л.: Незалежний культурологічний часопис «В»	14.00
Лариса МАСЕНКО. Мова і суспільство: Постколоніальний вимір. — К.: КМ Академія	17.00	Юрій ЩЕРБАК. Україна: виклик і вибір. — К.: Дух і Літера	28.00
С.КОВАЛЕНКО, О.ПУГАЧ. Опис козацької України 1649-го року: Довідник. — К.: Просвіта	38.00	АРОН Реймон. Етапи розвитку соціологічної думки. — К.: Юніверс	38.00
П.АБРОСІВ, В.КРИВОШЕЯ, О.СТАСЕНКО. Київщина козацька: люди і долі. — К.: Стилос	15.00	ВЛАСТО А.П. Запровадження християнства у слов'ян. — К.: Юніверс	34.00
В.КРИВОШЕЯ. Генеалогія українського козацтва. Переяславський полк. — К.: Стилос	24.50	ЕСПОЗИТО Джон. Ісламська загроза. Міф чи реальність? — Л.: Кальварія	28.00
Ю.ФІГУРНИЙ. Історичні витоки українського лицарства. — К.: Стилос	19.00	Контакт із Заходом: Сім німецьких історій. — К.: Критика	19.00
ГЕГЕЛЬ. Феноменологія духу. — К.: Основи	38.00	ЛИС Володимир. І прибуде суддя. Сер. «Excerptis excipiens». — К.: Факт	15.50
Сергій ЖАДАН. Біг Мак. Сер. «Критичні тексти». — К.: Критика	20.00	ЛІДЕР Данііл. Театр для себе. — К.: Факт	28.00
Микола РЯБЧУК. Зона відчуження: українська олігархія між Сходом і Заходом. — К.: Критика	17.00	КРАВЧЕНКО Валерій. Синьо-жовтий прапор над Києвом 1 травня 1966 року / Передм. В.Овсієнка. — К.: Смолоскип	7.00
Ерік РВУЛЬФ. Європа і народи без історії / Пер. з англ. Ігоря Пошивайла. — К.: КМ Академія	45.00	ПАВЛИЧКО Дмитро. Українська національна ідея: Статті, виступи, інтерв'ю. Документи. — К.: Основи	50.00

29 жовтня

«У дитинстві я мріяла, аби мене дуже не любили (простіше — ненавиділи), щоб не відчувати отієї вічної розтрати розчулення. Адже для справжньої вдячності — не добрати відповідних слів!».

(Марина Цветаєва, 29.10.1923р.)

«КНИЖНИК-КАЛЕНДАР»

1787 У Празі відбулася перша прем'єра опери Моцарта «Дон Жуан».

1800 На металургійному заводі Луганська задуто першу доменну піч.

1863 Швейцарцем Дж.Г.Дунантом засновано міжнародний «Червоний Хрест». Поштовхом до цього були спостереження за муками тисяч поранених під час бою біля Солферіно, в якому Дунант брав безпосередню участь.

1906 Вячеслав Ходасевич 29 (16) жовтня писав:

*Мой робкий брат, пришедший темной ночью,
По вялым травмам, через чащу веток, —
Прижмись ко мне, приникни ближе, ближе!..
Удар не ждет, безжалостен и меток.*

*Мы сонные погибнем тайной ночью.
Убийца наш слезами захлебнется.
Приблизятся далекие зарницы.
Легко, легко, а кровь из сердца льется.*

1917 На розширеному засіданні ЦК РСДРП(б) у Петрограді підтримано ленінську пропозицію про проведення збройного повстання. Російська імперія почала занурюватися в криваву купіль громадянської війни.

1918 Оголошено грамоту Гетьмана Скоропадського до народу України з нагоди першого півріччя існування Української Держави. У ній підкреслювалося, що найголовнішим завданням тогочасного уряду є здійснення земельної реформи, суть котрої полягала в «утворенні дрібних, але економічно міцних селянських і козацьких господарств на Україні».

1944 У таборовому театрі Вятлагу оберевом Полем Марселем (Русаків) поставлено оперу «Циганський барон».

1945 У Нью-Йорку вперше надійшли в продаж кулькові ручки, кожна з яких коштувала \$12,5.

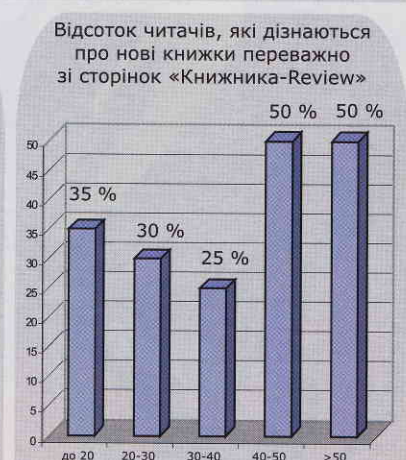
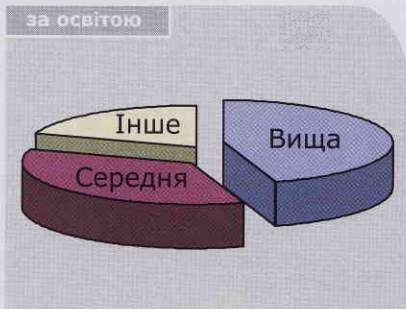
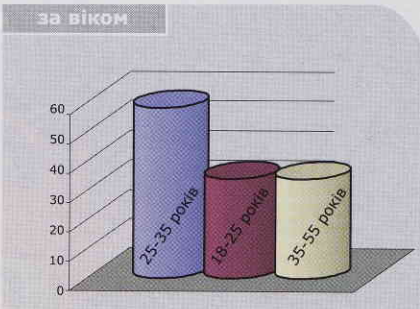
1949 Народився теоретик політехнологій, автор «Психологических войн» і «Семиотики» Георгій Почепцов.

1989 У Москві померла Юлія Солнцева — актриса кіно, кінорежисер, дружина Олександра Довженка. З останнім вона працювала від 1930-го: зйомки у фільмах «Земля», «Іван», «Аероград», «Щорс». По смерті чоловіка, за його сценаріями Солнцева поставила «Поему про море», «Повість полум'яних літ» і «Зачаровану Десну».

НАШ ЧИТАЧ

За даними соціологічного опитування, здійсненого під час X Форуму видавців у Львові (вересень 2003)

Авдиторія читачів журналу «Книжник-review»

ЦІНИ НА РЕКЛАМУ ЗНИЖЕНО

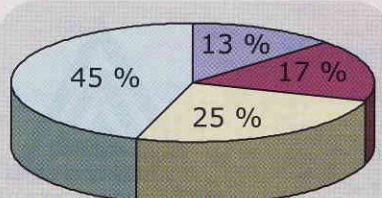
»» Кольорові шпальти

1-ша сторінка обкладинки	1500
2-га сторінка обкладинки	1200
1/2 шпальти	700
3-тя сторінка обкладинки	1000
1/2 шпальти	600
4-та сторінка обкладинки	1200
1/2 шпальти	700
Внутрішні шпальти	900
1/2 шпальти	500
1/4 шпальти	300
1/6 шпальти	200
Центральний розгорт (дві шпальти)	1850

»» Чорнобілі шпальти

Розміщення зображення обкладинки книги з короткою анотацією на сторінках «Книга-поштою» – 70 грн.	1 шпальти	550
	1/2 шпальти	350
	1/4 шпальти	200
	1/6 шпальти	120

СХЕМА ПОШИРЕННЯ ЖУРНАЛУ

- Індивідуальна передплата
- Роздріб
- Бібліотека
- Цільова розсилка

ПЕРЕВАГИ

Кольорова реклама на обкладинці і вклейках формує респектабельний імідж фірми, свідчить про її готовність до співпраці з новими клієнтами, робить ваші книжки упізнаваними для продавців, покупців і читачів.

ЗНИЖКИ З ОПЛАТИ

- 2-х публікацій – 5 %
- 3-х публікацій – 10 %
- 4-5-ти публікацій – 15 %
- 6-ти та більше – 20 %

Тел. \ факс: 416-05-57 e-mail: gb@elitprofi.com.ua

*Ціни вказано без урахування податку на рекламу

Вартість (грн.) з ПДВ

ЧИТАЙ до третіх півнів

ЛІТЕРАТУРНА АГЕНЦІЯ
ПІРАМІДА